

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI

**1970-2021 YILLARI ARASINDA DAVRANIŞSAL FİNANS TEMELİNDE
BİBLİYOMETRİK ANALİZ; SCOPUS VERİ TABANI ÖRNEĞİ**

Gözde PARLARDEMİR

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Gökhan SÖKMEN

Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Murat GÜLMEZ

Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Can SAMIRKAŞ (Mersin Üniversitesi)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MERSİN / EYLÜL 2021

ONAY**Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne;**

2020001016 numaralı öğrencimiz olan Gözde PARLARDEMİR tarafından hazırlanan “1970- 2021 YILLARI ARASINDA DAVRANIŞSAL FİNANS TEMELİNDE BİBLİYOMETRİK ANALİZ; SCOPUS VERİ TABANI ÖRNEĞİ” başlıklı bu tez çalışması jürimiz tarafından oybirliği ile İşletme Yönetimi Ana Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

(Evrak Aslı Enstitü Müdürlüğünde Mevcuttur.)

Üniv. İçi – (Tez Danışmanı) – Jüri Başkanı.: Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Gökhan SÖKMEN

(Evrak Aslı Enstitü Müdürlüğünde Mevcuttur.)

Üniv. İçi – Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Murat GÜLMEZ

(Evrak Aslı Enstitü Müdürlüğünde Mevcuttur.)

Üniv. Dışı – Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Can SAMIRKAŞ

(Mersin Üniversitesi)

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylarım.

16/09/2021

Evrak Aslı Enstitü Müdürlüğünde Mevcuttur.

Doç. Dr. Murat KOÇ

Sosyal Bilimler Enstitü Müdürü

NOT: Bu tezde kullanılan ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu’ndaki hükümlere tabidir.

İTHAF

Değerli Aileme

İthafen...

Eylül, 2021

Gözde PARLARDEMİR

ETİK BEYANI

Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim 16 / 09 / 2021

Gözde PARLARDEMİR

TEŞEKKÜR

Tez yazma sürecimde bana her zaman destek olan, desteklerini bir an bile esirgemeyen başta annem Meryem BAYBOĞAN PARLARDEMİR, babam OĞuz PARLARDEMİR, ablam Özge PARLARDEMİR AYDIN ve kardeşim Tuğçe PARLARDEMİR' e sonsuz teőekkürlerimi borç bilirim. Tez konusu seğerken isteklerimi göz önünde bulundurup çalışma sürecim boyunca sabır ve özveriyle desteğini her zaman hissettiren değerli danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Gökhan SÖKMEN' e teşekkür ederim.

16/09/2021

Gözde PARLARDEMİR

ÖZ**1970-2021 YILLARI ARASINDA DAVRANIŞSAL FİNANS TEMELİNDE
BİBLİYOMETRİK ANALİZ; SCOPUS VERİ TABANI ÖRNEĞİ****GÖZDE PARLARDEMİR****Yüksek Lisans Tezi, İşletme Yönetimi Ana Bilim Dalı****Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Gökhan SÖKMEN****Eylül 2021, 95 sayfa**

Davranışsal finans günümüzde birçok bilim dallarını etkileyerek bireyin yapacağı kararlarda bilişsel ve duygusal eğilim göstermesine neden olmaktadır. Birey hem bilişsel hem de duygusal eğilimleri doğru şekilde kullandığında etkili bir karar mekanizması hazırlamış olur. Bireyin bu duygusal ve bilişsel eğilimleri hem pratikte hem de teoride karar verme sürecinde daha etkili sonuçlar elde ettiği gözlemlenmektedir. Bu araştırmada davranışsal finans temellerinde karar vermeyi etkileyen bilişsel ve duygusal eğilimlerin Dünya ve Türkiye geneli yayımlanan kaynak, yazar, atıf sayısı, ülke, dil ve yıllara göre bibliyometrik analiz yöntemi kullanılarak ortaya konulması amaçlanmaktadır. Araştırma kapsamında Scopus veri tabanı üzerinden tarama terimi yazılan girdi bölümüne konu ile ilişkin “davranışsal finans” anahtar kelimesini Türkçe ve İngilizce dilinde yazılarak veri tabanları üzerinden inceleme yapılmıştır. Araştırmada belirtilen veri tabanlarından ulaşılan makalelerin bibliyometrik analizlerinin yapılması için bulunan davranışsal finans ve davranışsal finans eğilimleri alanında yapılmış çalışmalar değerlendirilmiştir. Buna istinaden bilim alanlarına göre dağılımı, yıllara göre çalışma sayısı, çalışmaların atıf sayıları, üniversite bazında yapılan çalışma sayısı, çalışma türleri, çalışmanın yayımlandığı dergiler, çalışmada kullanılan kelime ve kelime grupları araştırılarak ilgili parametreler belirlenmiştir. Makalelerle ilgili çıkarım yaparken içerik analizi yöntemine başvurulmuştur. Yapılan araştırmaların sonuçları doğrultusunda davranışsal finansın birey üzerindeki etkileri ile sergilemiş oldukları davranışsal finans eğilimleri ile doğru bir finansal karar aldıkları sonucuna varılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: davranışsal finans, davranışsal finans eğilimleri, bibliyometrik

ABSTRACT**BEHAVIORAL FINANCE BASED BIBLIOMETRIC ANALYSIS BETWEEN 1970-2021; SCOPUS DATABASE EXAMPLE****GÖZDE PARLARDEMİR****Master Thesis, Department of Business Management****Advisor: Dr. Instructor Member Ahmet Gökhan SÖKMEN****September 2021, 95 pages**

Behavioral finance affects many branches of science today, causing the individual to show cognitive and emotional tendencies in the decisions to be made. When the individual uses both cognitive and emotional tendencies correctly, he has prepared an effective decision mechanism. Accordingly, it is observed that more effective results are achieved in decision making process with the individual knowing such emotional and cognitive tendencies both in practice and in theory. This study, aims to reveal the cognitive and emotional tendencies that affect decision making on the basis of behavioral finance by using bibliometric analysis method according to sources published across World and in Turkey, authors, citation numbers, countries, languages and years. Within the scope of the research, the keyword "behavioral finance" was written in Turkish and English in the introduction part of the Scopus database, where the search term was written, and the databases were examined. For the bibliometric analysis of the articles accessed from the databases specified in the research, studies in the field of behavioral finance and behavioral finance trends were evaluated. Accordingly, the distribution according to the branches of science, the number of studies by years, the number of citations of the studies, the number of studies on the basis of universities, the types of studies, the journals in which the study was conducted were examined. published, the words and word groups used in the study were searched and the relevant parameters were determined. Content analysis method was used while making inferences about the articles. In line with the results of the research, it was concluded that the effects of behavioral finance on the individual and behavioral finance trends and they made the right financial decisions.

Keywords: behavioral finance, behavioral finance trends, bibliometric

ÖN SÖZ

“1970- 2021 Yılları Arasında Davranışsal Finans Temelinde Bibliyometrik Analiz; Scopus Veri Tabanı Örneği” adlı çalışmada yatırımcının yatırım kararı almasındaki önemli davranış eğilimlerini bilmesi gerektiğini ve bu davranış eğilimleri ile yatırım kararı süresince sergilediği davranışların olumlu sonuçlar doğurduğunu bibliyometrik analiz tekniği ile açıklamaya çalışılmıştır.

Araştırmanın giriş kısmını oluşturan birinci bölümünde; araştırmanın amaç, önem, problem ve sınırlılıkları yer almaktadır. Araştırmanın konusuna ilişkin geçmiş alanyazın ve geniş bir literatür taraması yer almaktadır. İkinci bölümünde ise; araştırmanın yöntemi, evren ve örnekleme, modeli ve veri analizi yer almaktadır. Araştırmada elde edilen bulgular tablo ve şekiller ile üçüncü bölümünü oluşturmaktadır. Dördüncü bölümünde araştırmanın sonucuna ulaşarak araştırma hakkında verilebilecek öneriler beşinci bölümünde yer verilmiştir.

Eylül, 2021

Gözde PARLARDEMİR

İÇİNDEKİLER

KAPAK.....	I
ONAY.....	II
İTHAF	III
ETİK BEYANI	IV
TEŞEKKÜR.....	V
ÖZ	VI
ABSTRACT	VII
ÖN SÖZ.....	VIII
İÇİNDEKİLER.....	IX
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	X
TABLolar LİSTESİ.....	XI
<i>EKLER LİSTESİ</i>	XII
1. GİRİŞ	1
2. YÖNTEM.....	51
2.1. Katılımcılar	51
2.2. Araştırma Verilerinin Toplanması	51
2.3. Araştırma Verilerinin Analizi	52
3. BULGULAR.....	53
4. TARTIŞMA VE SONUÇ.....	65
KAYNAKÇA	69
EKLER.....	79

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. "Behavioral Finance" Ve "Davranışsal Finans" Anahtar Kelimeleri İle İlgili Araştırmaların Yıllara Göre Dağılımı	54
Şekil 2. "Behavioral Finance" Anahtar Kelimeleri İle İlgili Araştırmaların Yabancı Yazar Dağılımı.....	57
Şekil 3. "Behavioral Finance" Ve "Davranışsal Finans" Anahtar Kelimeleri İle İlgili Araştırmaların Türk Yazar Dağılımı.....	57
Şekil 4. "Behavioral Finance" Ve "Davranışsal Finans" Anahtar Kelimeleri İle İlgili Araştırmaların Yabancı Yazar Dağılımı	58
Şekil 5. "Behavioral Finance" Ve "Davranışsal Finans" Anahtar Kelimeleri İle İlgili Araştırmaların Ülke Dağılımı	58
Şekil 6. "Behavioral Finance" Ve "Davranışsal Finans" Anahtar Kelimeleri İle İlgili Türk Ve Yabancı Üniversitelerin Dağılımı	59
Şekil 7. "Behavioral Finance" Ve "Davranışsal Finans" Anahtar Kelimeleri İle İlgili Araştırmaların Türkiye'deki Üniversite Dağılımı.....	59
Şekil 8. "Behavioral Finance" Ve "Davranışsal Finans" Anahtar Kelimeleri İle İlgili Araştırmaların Üniversite Bazlı Dağılımı.....	60
Şekil 9. "Behavioral Finance" Ve "Davranışsal Finans" Anahtar Kelimeleri İle İlgili Araştırmaların Atıf Sayılarının Türk Yazarlar Açısından Dağılımı.....	63
Şekil 10. "Behavioral Finance" Ve "Davranışsal Finans" Anahtar Kelimeleri İle İlgili Araştırmaların Atıf Sayılarının Yabancı Yazarlar Açısından Dağılımı	64
Şekil 11. Yazar Dağılımında Birbirileri İle Ortak Atıf Yapan Yazarların Dağılımı.....	64

TABLolar LİSTESİ

<i>Tablo 1. "Behavioral Finance" Ve "Davranışsal Finans" Anahtar Kelimeleri İle İlgili Araştırmaların Konu Alanlarına Göre Dağılımı.....</i>	<i>55</i>
<i>Tablo 2. "Behavioral Finance" Ve "Davranışsal Finans" Anahtar Kelimeleri İle İlgili Araştırmaların En Çok Yayın Alan İlk 10 Dergi Ve Kaynak Dağılımı</i>	<i>56</i>
<i>Tablo 3. "Behavioral Finance" Anahtar Kelimeleri İle İlgili En Çok Atıf Yapılan İlk 15 Araştırma Makalesi Ve Atıf Sayıları;</i>	<i>63</i>

EKLER LİSTESİ

<i>Ek A. Tez Etik Kurul İzni Talep Formu ve Onay Tutanak Formu</i>	79
<i>Ek B. Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Kararı Alınması İzin İstek Yazısı</i>	82
<i>Ek C. Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu İzni Yazısı</i>	83

1. GİRİŞ

Homo-economicus terimi davranışsal finans açısından bireyin akılcı hareket etmesi anlamında kullanılmaktadır. Bireylerin finansal karar alma süreçlerinde, davranışsal finans temelindeki finansal karar vermeyi etkileyen eğilimleri sergileyebildikleri görülebilmektedir. Geleneksel finans çerçevesinde bireysel yatırımcı rasyonel davranış sergilemek yerine yatırımın daha iyi sonuç alması için davranışsal finans eğilimlerini bilmek istemektedir. Kahneman ve Tversky'nin araştırmaları insanın karar vermesinde ortaya çıkan bilinçaltı ön yargıları ve davranışsal eğilim yöntemleri hakkında bir bakış açısı sunmaktadır. Davranışsal finans, bireylerin yatırım tercihleri ve kararlarında rasyonel davranmadığı ve bireyin her zaman optimum tercihler yapmadığını vurgulamaktadır (Aydın & Ağan, 2016).

Bu çalışmada 1970-2021 yılları arasındaki bilimsel dergilerde "davranışsal finans" teriminin yer aldığı makaleler bibliyometrik analiz yöntemi ile incelenmektedir.

Finans tarihi 3 evreden oluşmaktadır. Birinci evre 1950'lere kadar klasik finans olarak tanımlanmaktadır. İkinci evre 1950'den itibaren etkin piyasalar hipotezi ve portföy teorileri ile beraberinde neoklasik dönem olarak tanımlanmaktadır. Üçüncü evre ise 1980 sonrası davranışsal finans, nörofinans ve duygusal finans dönemi olarak tanımlanmaktadır (Türkmen Müldür, 2018).

Çalışmanın ilk bölümünde araştırma hakkında bilgi verilmektedir. İkinci bölümde çalışmanın finans, geleneksel finans, davranışsal finans, finansal karar alma ve bibliyometrik kavramlar hakkında bilgi verilerek, çalışmayla ilgili araştırmaların özet künyeleri verilmiştir. Üçüncü bölümünde çalışmanın yöntemi ve veri analizi yer almaktadır. Dördüncü bölümünde bulgulara, beşinci bölümünde ise çalışmanın sonucuna yer verilmiştir.

Bu araştırmada davranışsal finans temellerinde karar vermeyi etkileyen bilişsel ve duygusal eğilimlerin Dünya ve Türkiye geneli yayımlanan kaynak, yazar, atıf sayısı, ülke, dil ve yıllara göre bibliyometrik analiz yöntemi kullanılarak ortaya konulması amaçlanmaktadır.

Araştırmanın Adı

1970-2021 yılları arasında davranışsal finans temelinde bibliyometrik analiz; Scopus veri tabanı örneği.

Araştırmanın Amacı

Globalleşen dünya düzeni ve teknolojinin gelişimi ile birlikte değişen ve gelişen finansal karar alma süreçleri günümüzde yerini davranışsal finans eğilimlerine bırakmıştır. Finansal karar alma süreçlerinde hem bilişsel hem duygusal eğilimlerin iş dünyasına etkileri ve strateji belirlemenin, pazarlamanın ve finansal piyasaları takip etmenin önemini arttırmaktadır. Yatırımcıların finansal piyasalarda karar alma süreçlerindeki etkisi altında oldukları eğilimleri veya ön yargıları tanınması ve daha iyi bir yatırım kararı vermesi önemli bir boyut kazanmaktadır. Bilişsel ve duygusal ön yargıları veya eğilimleri tanıyan yatırımcı çözülmesi zor olan koşullarda dahi daha kolay ve pratik çözümler bulabilecektir.

Bu araştırmada bibliyometrik analiz yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem ile Dünyada ve Türkiye’de davranışsal finans çalışmalarının hangi yıllara göre yapıldığını ne şekilde ele alındığını ne tür bilimsel yöntemlerin kullanıldığını, yazar sayısını, makale sayısını, çalışma türlerini, dil, ülke, kurum ve benzeri bir bilim haritası oluşturarak davranışsal finans alanının kavramsal yapısı ve gelişimini analiz edilmesi sağlanmaktadır. Bu çerçevede doğrultusunda davranışsal finans alanında yapılmış makale çalışmalarının çeşitli parametrelere göre bibliyometrik analizlerinin yapılması hedeflenmektedir. Finansal karar alma davranışlarında hem bilişsel hem de duygusal eğilimler aracılığı ile karar almanın etkisinin ortaya koymak için yararlanılan veri tabanlarından bulunan makalelerin bibliyometrik özellikleri belirlenerek karşılaştırılması amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda, davranışsal finans ve davranışsal finans eğilimleri konularında Scopus veri tabanında 1970-2021 yıllarında yayımlanan makalelere çeşitli istatistiksel analizler (atıf analizi ve sosyal ağ analizi vb.) uygulanmıştır.

Bu araştırmanın amacı; davranışsal finans temelinde finansal karar vermeye etki eden eğilimler ile ilgili çalışmaların Dünya ve Türkiye genelinde yazar, atıf, kaynak, dil, kurum, ülke açısından karşılaştırılması amaçlanmaktadır.

Araştırmanın Önemi

İktisattan ayrı bir model olarak finans; 1940 ve 1950 yıllarında Markowitz, Tobin, Sharpe, Treynor, Black ve Scholes'in çalışmalarıyla ortaya çıkarılmıştır (Hayes & James, 2020). Geleneksel finans teorileri, üzerine yapılan araştırma sonuçlarında hataya sebebiyet ve duygusal insan homosafiyen yerine; kusursuz insan türü homoekonomikus'u temel alır (Türkmen Müldür, 2018).

1970 ve 1980 yıllarında psikolog Daniel Kahneman ve Amos Tversky'nin çalışmaları ile insan zihninin işlediği karmaşık yollar hakkında çarpıcı öngörüler ortaya koymuşlardır. Kahneman ve Tversky'nin araştırmaları insanın karar vermesinde ortaya çıkan bilinçaltı ön yargıları ve davranışsal eğilim yöntemleri hakkında bir bakış açısı ortaya çıkarmışlardır (BehavioralFinance.com, 2020).

Gelişen, değişen ve dijitalleşmeye ayak uyduran iş dünyasında ise para hakkında aldıkları kişisel kararlarının yönetilmesinde davranışsal finans terimi akla gelmektedir. Davranışsal finansta asıl amaç bireysel yatırımcının yaptıkları para seçimlerinin yapmalarının nedenlerine bakmaktır (Marquit, 2019).

Finans değişime ayak uyduran ve gelişimi ile hayatımızı kolaylaştırırken, bireylere öncülük etmeye devam ederek hayatımızın tüm evrelerinde yer almaktadır. Bireysel yatırımcıların genelde rasyonel davranışlarının yanı sıra psikolojik davranışlarının etkisi ile finansal karar aldıkları gözlemlenmiştir. Bu psikolojik davranışlar bilişsel ve duygusal eğilimleri oluşturmaktadır (Yürekli & Yılmaz, 2021) . Bu faktörlerle beraber karar vermede öncü niteliğinde olan davranışsal finans konusunu ve çalışma alanlarını beraberinde getirmektedir. Bu bağlamda yatırımcının finansal karar vermede etkili olduğu eğilim veya önyargıları tanıyıp daha iyi bir yatırım kararı vermesini sağlamak hedeflenmektedir.

Araştırmanın Problemi

Araştırmanın problemi 1970-2021 yılları arasındaki bilimsel dergilerde yayımlanmış davranışsal finans hakkında çalışılan makalelerin incelenmesidir. Bu zaman dilimi davranışsal finans teriminin ortaya çıktığı yıllardan itibaren teknolojik değişim ve gelişimle beraber bireysel yatırımcının ilgi odağı haline gelmeye başlaması ve yatırımlarını davranışsal finans eğilimlerinin bilinci ile gerçekleştirmeye başlamasından dolayı seçilmiştir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Davranışsal finans ve davranışsal finans eğilimleri anahtar kelimeleri seçilerek araştırılan makalelerin tamamı ile sınırlandırılmıştır. Bu alışma veri tabanı erişimi ile Scopus veri tabanı ile sınırlanmaktadır. Makale seçiminde tam metin veya zet metinleri dahil edilmiştir. Zaman izelgesi olarak davranışsal finans teriminin başlangıç yılı olan 1970 ve günümüz 2021 yılı ile sınırlandırıldı.

Tanımlar

Finans

Bir bireyin ya da işletmenin fon kaynağı bulması, bulduğu kaynağı verimli bir şekilde kullanması ve kaynağı araştırılmasına finans denir (Gündoğdu, 2020).

Finans denildiği zaman akla ilk gelen kavram paradır. Finans; para kazanma, yatırımın yönetimi ve fon sağlama ile ilgili konuları kapsamaktadır. Finans ilkeleri çok eski tarihsel kalıntılar ile beraber değişen ve yeniliğini halen devam ettiren iş dünyasında rastlamaktayız. Tarihte finansın özü genelde bankacılık sistemine odaklanmaktadır. Faiz sistemi, para geliştirme, enflasyon teorileri gibi temel finans kavramları neredeyse 2500 yıldır süregelmektedir. Finans, para kazanma ve parayı yönetme pratiğidir. Aynı zamanda finans, finansal faaliyetlerin gözetimini ve etkilerinin incelenmesini de içermektedir (Kolakowski, 2019).

Finans; faaliyetlerin en iyi şekilde yararlanmak için varlıkların, yükümlülüklerin ve fonların zaman, süreç ve ortam içinde tahsisidir. Aynı zamanda finans, riskleri ve belirsizlikleri ortaya çıkarırken fonların en iyi şekilde yönetimi ve çoğalmasını sağlamaktadır (Çelik , 2020).

Günümüzde finans 3 kategori çerçevesinde incelenmektedir. Bunlar; kişisel finans, kurumsal finansman ve kamu maliyesidir. Kişisel finans, bireyin finansman veya fonlarını yönetmek, yatırım sağlamak açısından istediği hedefe ulaşmasına yardımcı olunmasıdır. Kişisel finans; bütçe yönetimi, sigorta, tasarruf ve emeklilik planlanması gibi bireyin veya aile üyelerinin kararı sonucunda ortaya çıkar (Kurt & Smith , 2021). Kurumsal finans; işletme için finansal durumlarının iyileştirilmesi olarak da tanımlanabilir. Şirket giderlerini finanse etmek ve şirketin sermaye yapısını oluşturmakla ilgilidir (Pristine, 2019).Kurumsal finans, işletme için gerekli sermaye, borç, gelir, gider ve bu sermayenin yönetimini kapsamaktadır. Aynı zamanda kurumsal finans, risk ve fırsat arasında denge sağlamak ve sermaye değerini arttırmayı hedeflemektedir (Hayes & Rhinehart, 2021). Kamu maliyesi ise; devlet, belediye, iller gibi yerlerde uzun vadeli yatırım kararlarını içeren finansmandır. Kamu maliyesi gelir dağılımı, ekonomik istikrar ve kaynak tahsisi gibi etkenleri dikkatte alarak fon borçlanmalarının büyük ölçeğini vergilerden, bankalardan ve sigorta şirketlerinden sağlamaktadır (Pristine, 2019). Finans değişime ayak uyduran ve gelişimi ile hayatımızı kolaylaştırırken aynı zamanda bireylere öncülük etmeye devam ederek hayatımızın tüm evrelerinde yer almaktadır.

Geleneksel Finans

Geleneksel finans bireylerin akılcı hareketlerde bulunduğunu ve rasyonel olduğunu varsaymaktadır. Geleneksel finansa göre; bireyler ihtiyaç duyulan bilgiyi elde eder, toplar ve buna göre karar verir. Sınırsız ve mükemmel veri bilgisi alırlar. Geleneksel finans bireylerin psikolojik ve duygusal yanlarını reddeder. Bireyler mantıklı bir finansal karar verebileceğini anlamalı bu nedenle duyguları veya ön yargı eğilimlerini kullanma tuzağına düşmemelidir (Reporter, 2020).

Geleneksel Finans Teorisi ve Modelleri

1952’de Markowitz’in portföy kuramı ile modern finansın temelleri atılmıştır. 1958 yıllarında Modigliani ve Miller’in işletme finansına dair teorileri takip etmektedir. 1964’te sermaye varlıkları fiyatlandırma modeli ve 1970’de etkin piyasalar hipotezi ortaya çıkmaktadır (Gündoğdu, 2020).

Geleneksel finans teorileri, üzerine yapılan araştırma sonuçlarında hataya sebebiyet ve duygusal insan homosafiyen yerine; kusursuz insan türü homoekonomikus’u temel alır (Türkmen Müldür, 2018). Geleneksel finans modelleri; ekonomide halim olan neoklasik iktisat temeli üzerinde geliştirilmiştir. Harry Markowitz’in (1952), “Modern Portföy Teorisi” ve “Arbitraj Fiyatlandırma Teorisi” çalışmalarından yararlanılarak temelleri oluşturulan geleneksel finans teorisi, William Sharp’ın (1964) geliştirdiği “Finansal Varlıkları Fiyatlandırma modeli” ve Paul A. Samuelson ve Eugene Fama tarafından 1960 yıllarında geliştirilen “Etkin Piyasalar Hipotezi” ile büyük bir önem kazanmıştır (Küden, 2019). Geleneksel finans beklenen fayda ve rasyonel tercih olmak üzere iki temel varsayım üzerine geliştirilmiştir.

Beklenen Fayda Teorisi

Beklenen fayda teorisi; belirsizlik içeren finansal kararları yargılamak için referans kılavuzu görevi gören ekonomi, oyun teorisi ve karar teorisinde önemli bir kavramdır. Birey karşılaştığı risk ve kişisel tercihlerine dayanarak hangi seçeneği seçmesi gerektiğini önermektedir. Bekleyen fayda teorisi; Daniel Bernoulli’nin 1738 St. Petersburg Paradoksunda temelleri atılmış, Frank Ramsey ve Leonard Jimmie Savage tarafından “Baskın Risk Alma Teorisi” olarak kullanılmıştır (Wikipedia, 2020).

Beklenen fayda teorisi 1979 yılında Kahneman ve Tversky tarafından geliştirilmiştir. Teoriye göre beklenen fayda, belirsizlik altında verilen kararın sonucu olan faydanın, gerçekleşme olasılığı ile çarpılması sonucu olarak tanımlanmaktadır (Küden, 2019).

Beklenen fayda teorisine göre rasyonel bir fayda sürecini takip eden bireyler, belirsizlik karşısında olayın gerçekleşme olasılığını Bayesyen yöntemlerle hesaplamaktadır. Hesaplanan olasılıklar beklenen kazanımlar çarpılarak beklenen fayda maksimize edilmeye çalışılır (Tekin, 2016).

Etkin Piyasa Hipotezi

Etkin piyasa; hazır olan bilgilerin bütün yönleri ile ortaya konulduğu menkul kıymetlerin işlem gördüğü piyasalardır (Fama, 1970).

Etkin piyasa hipotezi finansın temel kaynakları arasında yer almaktadır. Verimli piyasa teorisi olarak da bilinmektedir. Hipotez; hisse fiyat bilgilerini yansıttığı ve tutarlı alfa üretiminin imkansız olduğunu belirten hipotezdir. Etkin piyasa hipotezinin dayandığı varsayımlar; piyasadan elde edilen risk ve getiri bakımından bireyin beklentilerinin birbiri ile paralellik göstermesidir (Tamer & Kayalidere, 2002). Etkin piyasa formları; menkul kıymet fiyatlarını etkileyen bilgiler etkin piyasa hipotezleri tarafından, geçmiş fiyat bilgileri, ulaşılabilen bilgiler ve iç bilgilerdir (Sümer & Aybar, 2016).

Etkin piyasa hipotezi tüm bilgileri yansıtır. Hisse senetlerinin borsada adil piyasa değerinden işlem görmesini varsayar. Yatırımcıların düşük maliyetli ve pasif olan portföye fayda sağladığı öne sürülür (Altay, 2010).

Modern Portföy Teorisi

Modern portföy teorisi; riskten kaçınarak beklenen getiriyi en üst düzeye çıkarmak için portföylerin nasıl oluşturulması gerektiğine odaklanan bir teoridir. Harry Markowitz, 1952 yılında Journal of Finance dergisinde yayınlanan ‘Portfolio Selection’ adlı makalesi ile teoriye öncülük etmiştir. Modern portföy teorisi üzerine yapmış olduğu çalışmalar için Nobel ödülüne layık görülmüştür. Modern portföy teorisi riskten kaçınan yatırımcıların belli bir piyasa riski çerçevesine dayalı olarak beklenen getiriyi üst düzeye çıkarmayı hedeflemektedir. Aynı zamanda belli bir beklenen getiri düzeyi için riski aza indirmek içinde portföy oluşturulabilir. Portföyün beklenen getirisi, varlıkların ağırlıkları toplamı olarak hesaplanır (Chen, 2020).

Modern portföy teorisinde beklenen getiriler normal dağılmaktadır. Yatırımcılar rasyonel ve aynı yatırım ufkuna sahiptirler. Aynı zamanda yatırımcılar sadece riskli varlıklara yatırım yapmaktadırlar (Gündoğdu, 2020).

Sermaye Varlıklarının Fiyatlandırma Modeli

1960 yıllarında Jack Treynor, William F. Sharpe, John Lintner ve Jan Mossin; bir varlığın beklenen risk getirisine göre geri dönmesi gereken oranı belirlemek için sermaye varlık fiyatlandırma modelini geliştirdiler (Nickolas, 2019).

Sermaye varlığı fiyatlandırma modeli (CAPM- Capital Asset Pricing Model) ; risk ve varlıklar arasındaki özellikle hisse senetleri için beklenen getiri ilişkisini tanımlar. Sermaye varlığı fiyatlandırma modeli; riskli menkul kıymetleri fiyatlandırmada varlıkların riski ve sermaye maliyetini göz önünde tutarak beklenen getiriler oluşturmak için finans genelinde kullanılmaktadır (Kenton, 2020).

Sermaye varlığı fiyatlandırma modeli formülü;

$$E(ri)=Rf+\beta i*(Rm-Rf)$$

Rf : Risksiz faiz oranı

βi : Beta katsayısı

Rm : Pazar portföyünün getirisi (Mcclure & Westfall, 2020).

Sermaye piyasası fiyatlandırma modelinin başlangıç noktası risksiz faiz oranıdır. Hisse senedi yatırımcıların istedikleri ekstra risk için prim eklenir. Bu hisse senedi piyasası primi, piyasadaki beklenen getiriden risksiz getiri oranı çıkarılmasından oluşur. Hisse senedi riski primi, Sharpe'ın "beta" katsayısı ile çarpılır (Mcclure, 2020).

Sermaye varlığı fiyatlandırma modeli formülünün amacı; hisse senedinin riski ve paranın zaman değeri beklenen getirisi ile karşılaştığı zaman adil bir şekilde değerlendirilmediğinin ölçülmesidir (Kenton, 2020).

Arbitraj Fiyatlandırma Modeli

1979 yıllarında ekonomist Stephen Ross, sermaye varlık fiyatlandırma modeline alternatif olarak arbitraj fiyatlandırma teorisini geliştirdi (Nickolas, 2019).

Arbitraj fiyatlandırma teorisi (APT- Arbitrage Pricing Theory); bir varlığın getirisinin, varlığın beklenen getirisi ile sistematik riski yakalayan bir dizi makroekonomik değişken arasındaki çok faktörlü varlık fiyatlandırma modelidir (Hayes, 2019).

Tek faktör, iki faktör ve çok faktör ile arbitraj fiyatlandırma modeli hesaplanmaktadır. Tek faktör hesaplamada $E(R_i) = R_f + B_i F$ formülü kullanılmaktadır. Faktör sayısı arttıkça $B_i^2 F^2$ formülle eklenerek devam etmektedir.

$E(R_i)$: varlığının beklenen getirisi

R_f : Risksiz faiz oranı

F : Faktör risk primi

B_i : i finansal varlığının risk faktörüne karşı duyarlılık katsayısı (Gündoğdu, 2020).

Arbitraj fiyatlandırma modeli formülü bir varlığın beklenen getiri oranını ve birçok kez makroekonomik faktörün risk primini kullanır (Nickolas, 2019).

Oyun Teorisi

Oyun teorisi; 1944 yılında matematikçi John Von Neumann ve ekonomist Oskar Morgenstern tarafından icat edildi. Stratejik karar verme çalışması olan oyun teorisi matematik, psikoloji, finans, ekonomi, siyaset bilimi ve felsefe alanlarında etkili bir uygulamadır. Oyun teori stratejilerini anlamak karmaşık bir dünyadaki kişinin muhakeme ve karar verme becerilerini geliştirmek için önemli bir modeldir (Picardo, 2019).

Oyun teorisi; strateji bilimidir veya stratejik ortamda bağımsız ve rekabet eden oyuncuların optimal karar vermesidir. Oyun teorisine göre; tüm katılımcıların eylemleri ve seçimleri, her birinin sonucunu etkiler (Hayes & Barnier, 2020).

Oyun teorisi; belirlenmiş kuralları ve sonuçları içeren bir durumda iki veya daha fazla oyuncu arasındaki stratejik etkileşimi modelleme sürecidir. Oyun teorisinin ekonomik uygulanması, endüstrilerin, sektörlerin ve iki veya daha fazla işletme arasındaki stratejik etkileşimin analizine yardımcı olacak bir araçtır (McNulty, 2019).

Karar Teorisi

Karar teorisi; belirsiz bir ortamda en avantajlı olan kararlara ulaşmak için disiplinler arası bir yaklaşımdır. Karar verme sürecini analiz etmek için psikoloji, istatistik, felsefe ve matematiği bir araya getirerek oyun teorisi ile yakından ilgilenmektedir. Tamamlayıcı karar verme teorisi; irrasyonel varlıkların nasıl kararlar aldıklarını inceler. Kuralcı karar teorisi; mümkün olan en iyi kararları vermeleri için kılavuz oluşturur. Normatif karar teorisi ise kararların verilmesinde rehberlik sağlar (tr.nesrakonk, 2021).

Karar teorisinin 3 çerçevesi vardır. Bunlar kesinlik altındaki kararlar; bol miktar bilgi, belirsizlik altındaki kararlar; en iyi olasılık ve çatışma altındaki kararlar; olası sonucu tahmin etmeyi içeren tepkisel yaklaşımdır (Kenton, 2019).

Davranışsal Finans

1970 ve 1980 yıllarında psikolog Daniel Kahneman ve Amos Tversky'nin çalışmaları ile insan zihninin işlediği karmaşık yollar hakkında çarpıcı öngörüler ortaya koymuşlardır. Kahneman ve Tversky'nin araştırmaları insanın karar vermesinde ortaya çıkan bilinçaltı önyargıları ve davranışsal eğilim yöntemleri hakkında bir bakış açısı ortaya çıkarmaktadır (BehavioralFinance.com, 2020).

Gelişen, değişen ve dijitalleşmeye ayak uyduran iş dünyasında ise para hakkında aldıkları kişisel kararlarının yönetilmesinde davranışsal finans terimi akla gelmektedir. Davranışsal finasta asıl amaç; bireysel yatırımcının para seçiminde nasıl bir karar almada etkili olduğu nedenlerine bakılmaktadır (Marquit, 2019).

Davranışsal finans, psikolojik etkilerin piyasa sonuçlarını nasıl etkileyebileceğine odaklanır. Davranışsal finansın sınıflandırılmasının amacı; insanların yapmış olduğu finansal seçimlerin piyasada nasıl etkili olabileceğini incelemektir. Davranışsal finans; finansal katılımcıların tamamen rasyonel, kendi kendini kontrol edemeyen ve kontrol etme eğilimi içinde olan psikolojik etkilerin olduğunu varsaymaktadır. Davranışsal finansın en önemli yönlerinden biri önyargıların etkisidir (Kenton & Estevez, 2020).

Davranışsal Finansın Diğer Bilim Dalları İle İlişkisi

Davranışsal finans; psikoloji, sosyoloji ve antropoloji bilim dalları temellerine dayanarak bireyin davranışlarını açıklamaya çalışarak inceleme yapmaktadır. Ricciardi (2005) disiplinler arası ilişkiyi geniş tutarak davranışsal finansın psikoloji, sosyoloji, sosyal psikoloji, ekonomi, davranışsal ekonomi, finans, yatırım ve davranışsal muhasebe bilim dallarının araştırma metotlarının birleşmesiyle oluştuğunu belirtmiştir (Kıyılar & Akkaya, 2020).

Bilim dallarını tanımlayacak olursak; Psikoloji, davranışlar ve bilişsel süreçler ile bireyin fiziksel, ruhsal ve dış faktörlerden nasıl etkilendiğini araştıran bilim dalıdır. Sosyoloji, insan ve grup davranışlarını inceler. Bu bilim dalı özellikle sosyal ilişkilerin insanların tavır ve davranışları üzerindeki etkisine odaklanır. Sosyal psikoloji, sosyal gruplar içindeki bireylerin davranışlarını inceler. Bireyin diğer insanları nasıl etkilediğine odaklanır. Ekonomi, kaynakların üretimi, tahsisi, harcanması yanında emek, finans, sermaye ve vergi gibi konulara

odaklanır. Davranışsal ekonomi, bireylerin rasyonel olmayan harcama alışkanlıkları, yatırımları ve borç alma alışkanlıklarını neden ve niçin açısından açıklamak için psikoloji ve ekonomi bilimini birlikte kullanan bilimdir. Finans, karar verme ve değer belirlemeyle ilgilidir. Kaynak edinimi, yatırım ve yönetim ile odaklanır. Yatırım, kar ya da gelir elde etmek için para veya sermayenin bono, hisse senedi, sabit değerler veya ticari faaliyetlerin tahsis edilmesiyle ilgilidir. Davranışsal muhasebe, muhasebe bilgilerinin nasıl işlediklerini ve muhasebe fonksiyonlarından nasıl etkilendiklerinin davranışlarına olan etkisini inceleyen alandır (Ricciardi, 2005) & (Kıyılar & Akkaya, 2020).

Davranışsal Finans Kavramları

Zihinsel Muhasebe: Bireylerin belirli bir amaç için para tahsis etme eğilimidir (Kenton & Estevez, 2020).

Sürü Davranışı: Bireylerin mali davranışlarının sürünün çoğunluğu ile taklit etme eğilimidir (Kenton & Estevez, 2020).

Duygusal Boşluk: Aşırı duygulara veya kaygı bozukluğu, öfke, korku, heyecan gibi duygusal zorlamalara dayalı karar vermeyi ifade eder. Duygular bireyin mantıklı seçim yapmamasının temel niteliğindedir (Kenton & Estevez, 2020).

Sabitleme: Harcama düzeyini belli bir referansa eklemeyi ifade eder. Bütçe düzeylerine göre tutarlı harcama veya diğer harcamalara dayalı harcamaları rasyonelleştirmeyi içerebilir (Kenton & Estevez, 2020).

Kendine Atfetme: Kendine dayalı bilgiye olan güvene dayalı seçimler yapma eğilimidir. Kendine atıfta bulunma bireylerin belirli bir alanın içsel güveninden kaynaklanmaktadır (Kenton & Estevez, 2020).

Davranışsal Finans Teorisi ve Modelleri

Geleneksel finans teorisi, piyasaların ve yatırımcıların rasyonel olduğunu savunmaktadır. Davranışsal finasta ise yatırımcıların rasyonel değil normal olduğu kabul edildiğini savunulmaktadır (Adithyan, 2020).

Davranışsal finans; klasik iktisat ve finansın, psikoloji ile karar alma bilimleri ile iç içedir. Finans literatüründe analiz edilen bazı anomalilerin sebeplerini açıklar. Yatırımcıların karar vermede sistematik olarak nasıl hatalar yaptığını açıklar. Psikolojinin finansal karar vermeyi ve finansal pazarları üzerindeki etkisini açıklamaya çalışır (Aydın & Ağan, 2016).

Davranışsal finans modelleri; beklenti teorisi, sezgisel yanılsamalar, zihinsel yanılsamalar ve sürü psikolojisidir. Davranışsal finansın beklenti teorisinde geleneksel finans çerçevesinde belirlenen ve beklenen fayda teorisine alternatif bir model ortaya konulmaktadır. Beklenen fayda teorisine göre karar süreçleri ile beklentiler analiz edilir veya en yüksek değeri olan alternatif tercih edilir (Aktan & Yavuzaslan, 2020). Bireyler, beklenti teorisinde kazanç söz konusu olduğunda riskten kaçınma tutumunu sergilerken, kayıp söz konusu olduğunda risk alma tutumunu sergilemektedir. Geleneksel finansın altyapısını oluşturan beklenen fayda teorisinin yerini davranışsal finansta beklenti teorisi almıştır (Kardeş, 2019).

Geleneksel ekonomi ve finans dünyasındaki temel varsayımlarla doğru karar verme eğilimi ile maddi refahlarını arttırmayı amaçlayan rasyonel mekanizmadır. Geleneksel kuramlara göre insan kendi duygularının etkisi altında yatan nedenlerin farkındadır ve bu kararların etki etmesine müsaade etmezler. Bunun yanı sıra davranışsal finans teorileri; eylemlerin davranış ve biliş çerçevesinde açıklamaya çalışmaktadır (yatirimkredi, 2018).

Barberis, Shleifer ve Vishny Modeli (Temsili Yatırımcı Modeli)

Barberis, Shleifer ve Vishny tarafından 1998 yılında ortaya atılan temsili yatırımcı modelinde yatırımcı temsililik ve muhafazakarlık hatalarına düşmektedir. Modelde düşük reaksiyonu tutuculuk eğilimi, aşırı reaksiyonu ise temsil etme eğilimi ile açıklanmaktadır (Barberis & Richard, 2003). Barberis, Shleifer ve Vishny temsili yatırımcı modelini psikolojik bulgular üzerine kurulu olarak geliştirmişlerdir. Geliştirilen model hisse bazında bir anomaliyi açıklamak üzere geliştirilmiştir. Bu nedenle yatırımcıların şirket karları üzerinde vermiş olduğu kararlar dikkate alınmaktadır. Yatırımcılar şirket karlarının başlarında ortalamaya dönme eğilimi göstermektedir daha sonrasında ise trende girdiğine inanmaktadır. Yatırımcıların kafasında oluşan bu değişmeli rejim algılaması bir Markov süreci olarak modellenmiştir (Küden, 2019).

Barberis, Scleifer ve Vishny modellerinde yatırımcı duyarlılığını temsiliyet hevrestliği ile açıklamaktadır. Modelde karlar rassal varsayılmaz bu nedenle modeller iki tanedir. Bunların biri muhafazakarlık ile diğeri ise temsil edilebilirlik eğilimi ile açıklanmaktadır. Modeller arasındaki fark kazançlardaki geçişkenlik olasılıklarıdır. Edwards (1968) muhafazakarlık eğilimini; bireylerin değişim karşısında yavaş davranması ve bireyleri fikrinin bir sıraya bağlı olarak değişmesi olarak tanımlamaktadır. Temsil edilebilirlik hevrestliği ise bir olasılığı ne kadar temsil ettiğine göre yargılama stratejisidir (Kıyılar & Akkaya, 2020).

Hong ve Stein Modeli (İnteraktif İlişkiler Modeli & Momentum Davranışı ve Haber Avcılığı)

Hong ve Stein tarafından (1999) yılında heterojen yatırımcılar arasındaki interaktif ilişkiye dayanan modeli ortaya atmışlardır. Model bireysel yatırımcılarda var olan bilişsel eğilimler ile heterojen yatırımcılar arasındaki interaktif ilişkiyi esas almaktadır. Modelde haber avcıları ve momentum tacirleri olarak iki tip yatırımcı bulunmaktadır. Bu iki tip yatırımcı da rasyonellik bulunmamaktadır. Yatırımcı sadece erişebilir kamusal bilginin bazı alt setleri ile işlem yapabilmektedir. Haber avcıları, kamuya açık bilgi setlerini kullanarak özel bilgileri gelecekle ilgili tahmin yapabilir. Tahminlerini geleceğe dair gerçekleştirebilirler. Momentum tacirleri ise geçmiş verilerle hareket ederek geçmiş fiyat hareketlerine bağlı tahminlerde bulunabilmektedirler. Modelde piyasada haber avcılarının ve momentum yatırımcılarının zaman ve kabiliyet açısından tahmin eden arbitrajcılar da bulunmaktadır. Arbitrajcıların olması diğer yatırımcılar açısından bilgilerin doğruluğunun emin olmasından kaynaklı piyasa aşırı ve düşük reaksiyonlara açık bir pozisyon konumuna gelmektedir. Hong ve Stein modeli uygulanabilir bir modeldir. Bu modelin en önemli özelliği ise heterojen yatırımcıların birbirleri üzerindeki dışsal etkileridir (Kıyılar & Akkaya, 2020) & (Hong & Stein, 1999).

Daniel, Hirshleifer ve Subrahmanyam Modeli (Aşırı Güven ve Kendine Yükleme Modeli)

Daniel, Hirsheifer ve Subrahmanyam tarafından 1998 yılında geliştirilerek, ‘‘aşırı güven’’ ve ‘‘kendini atfetme’’ eğilimi üzerine kurulu olan bir modeldir. Aşırı güven eğilimindeki yatırımcıların ekonomik faktörlerin getirileri hakkında özel sinyallere aşırı duyarlı olmasıdır. Bu model; hisse senedi fiyatlarının özel bilgilere karşı aşırı reaksiyon, kamu sinyallerine ise düşük reaksiyon göstermesi ile ilgilidir. Aşırı reaksiyon bireyin kişisel, özel sinyallerinden oluşurken, düşük veya eksik reaksiyonda kamuoyu sinyallerinin sonucu olarak tanımlanmaktadır (Daniel, Hirshleifer, & Subrahmanyam, 2002).

Finansal Karar Almayı Etkileyen Davranışsal Finans Eğilimleri

Davranışsal finans, yatırımcıların öz kontrollerinin sınırları olduğunu ve duygularını, varsayımlarını, algularının davranışsal finansal eğilimlerden etkilendiğini kabul etmektedir (John, 2021). Yatırımcının karar verme aşamasında birbirinden farklı eğilimleri vardır. Bunlar; bilişsel, duygusal ve sosyal açıdan üç ana grupta incelenmiştir.

Bilişsel Eğilimler

Bilişsel ön yargı ilk olarak 1972’de araştırmacılar Amos Tversky ve Daniel Kaneman tarafından tanıtıldı. 1972’den günümüze kadar araştırmacılar sosyal davranış, biliş, davranışsal ekonomi dahil olmak üzere çeşitli alanlarda karar vermeyi etkileyen ön yargıları tanımlamaktadırlar (Cherry, 2020).

Aşırı Güven

En genel biçimi ile aşırı güven bir kişinin sezgisel düşünme, karar verme ve bilişsel yetenekleri hakkındaki yersiz inançları olarak tanımlanabilmektedir. Bu nedenle aşırı güven sahibi bireyler diğer bireylere göre daha bilgili olduğunu ve diğerlerine göre daha akıllı davrandıklarını düşünmektedirler (Pompian, 2006).

Aşırı güven bireyin kendi tahminlerine fazla güvenmesidir. Tüm yatırımcıların sahip olduğu bilgiler yerine kendilerinin topladığı bilgilere daha fazla güvenme eğilimi gösterirler. Özetle yatırımcılar kendi yetenekleri ve kapasiteleri konusunda aşırı güven sahibidirler (Veeraraghavan, 2010).

Aşırı güven eğilimi; beceri, yetenek ve zekamız hakkında yanlış veya yanıltıcı bir değerlendirme yapma eğilimidir. Davranışsal finans ve sermaye piyasalarında üretken bir eğilimdir. Aşırı güven önyargısı; kişinin kendi performansını gerçekte olduğundan daha yüksek derecelendirilmesi, bireyin kontrol sahibi olduğunu düşünmesi, bireyin hafife aldığı zaman iyimserliği ve bireyin arzu ettiği bir şeyin olma ihtimalini abartması sonucunda ortaya çıkar (corporatefinanceinstitute.com, 2020).

Schwartz’ a (2010) göre aşırı güven finansal karar almak isteyen yatırımcıların kendilerini iyi hissetmelerini sağlar.

Nofsinger (2001), aşırı güvenin yükselmesine neden olan 3 durum bulunmaktadır. Bunlar yüklemeye önyargısı, bilgi yanılması ve kontrol yanılmasıdır. Ayrıca aşırı güvene sahip yatırımcıların küçük ölçekli ve yeni firmaların yüksek riskteki hisse senetlerine yönelmeleri ve yeteri kadar yatırım aracını iyi bir şekilde çeşitlendirememelerinden kaynaklı daha fazla risk aldıklarını ifade etmektedir. Aşırı güvenden kaynaklanan kendi yetenekleri hakkındaki asılsız inançlara sahip olmak, aşırı işlem yaparak işlem maliyetini artırmak, aşağı yönlü riskleri kendi portföylerinde önemsememek ve düşük çeşitlendirme yapmak yatırımcıların sermayelerine zarar vermektedir (Pompian, 2006).

Aşırı güveni yükleme ön yargısı (self-attribution bias), bilgi yanılsaması (illusion of knowledge) ve kontrol yanılsaması (illusion of control) etkilemektedir. Aşırı güven hatalı kalibrasyon (öngörüde aşırı güven), ortalamadan daha iyi olma etkisi, kontrol yanılsaması ve aşırı iyimserlik gibi birçok şekilde ortaya çıkmaktadır (Deaves & Ackert, 2009). Hatalı kalibrasyon, bireylerin sahip olduğu bilgilerin kesinliğine olduğundan daha fazla değer verme eğilimi olarak da tanımlanabilir. Ortalamadan daha iyi olma etkisi, bireylerin yanlış bir şekilde kendileri hakkında olumlu görüşlere sahip olmalarıdır. Bu nedenle birey yeteneklerinin, bilgilerinin ve becerilerinin ortalama bir kişiden daha iyi olduğuna inanmaktadır (Cooper, Woo, & Dunkelberg, 1998). Kontrol yanılsaması, bireylerin kontrol edilemez olaylar üzerinde etkiye sahip olduklarına inanmaları eğilimidir. Bireyin çevresini kontrol altında tutmaya güdülü olması kontrol yanılsamasına neden olmaktadır. (Langer, 1982). Aşırı iyimserlik, bireyler kendilerinin zarar görmeyeceklerini düşünmeye eğilimi göstermektedir. Kendilerinin yerine başkalarının aksiliklerin kurbanı olmalarını beklerler (Weinstein, 1980).

Yükleme Ön Yargısı

Bireyler olumlu sonuçları kendi yeteneklerine, olumsuz ve kötü yetenekleri dışsal koşullara atfetme eğilimi göstermektedirler. Başarıları karşısında kendi yeteneklerini, başarısızlıkları karşısında kötü şans veya başlarının hareketleri ile bağdaştırma eğilimi yükleme önyargısı olarak tanımlanmaktadır (Miller & Ross, 1975).

Bilgi Yanılsaması

Bireylerin daha çok bilgiye sahip olduğunda tahminlerinin doğruluk oranının artacağına inanma eğilimi olarak bilinmektedir. Bu durumun geçerli olması ve daha iyi kararlar verilmesine rağmen geçerli olmayabilir. Bazı bilgiler tahmine yardımcı olmayacağı gibi, bilgilerin yorumlanmasında çoğu bireyin eğitim, yetenek ve tecrübeye sahip olmayabilir. Yeni bilgiyi birey mevcut inanış ve görüşlerini doğrulama ve destekleme yönünde yorumlama eğilimi gösterebilirler. Bireysel yatırımcı geleceği tahmin etmede en çok geçmiş verileri kullanmaktadır (Nofsinger, 2001).

Kontrol Yanılsaması

İnsanlar sonuçları kontrol edebileceğine inandığı durumlarda aşırı güvenli olmaktadır. Yeteneklerine dayalı başarılar kontrol edilebilirken, şansa ve tesadüfe dayalı durumlar kontrol edilemezler. Bireyler şanslı yeteneklerinden ayırt edemedikleri için ortaya kontrol yanılsaması çıkmaktadır (Döm, 2003).

Kontrol yanılması bireylerin herhangi bir konu üzerinde kontrolü olduğuna inanması ile başlar. Kontrol yanılmasını etkileyen faktörler; seçme, sonuç dizimi, aşına olma ve aktif katılımıdır (Kıyılar & Akkaya, 2020).

Seçme: Aktif olarak tercih yapmanın hatalı olarak kontrol altına alınabileceği düşüncesi olarak tanımlanmaktadır. Bireyin kendi kararı sonucunda kazanma olasılığının daha yüksek olduğuna inanırlar. Karar verme süreçlerinde aktif olmaları kontrol yanılmasının daha fazla olmasına bağlıdır (Kıyılar & Akkaya, 2020) & (Döm, 2003).

Sonuç Dizimi: Sonucun gerçekleşme yönünün, kontrol yanılmasını üzerindeki etkisi bulunmaktadır. Olumsuz sonuçlara karşın olumlu sonuçlar kontrol yanılmasının artmasına sebebiyet vermektedir (Kıyılar & Akkaya, 2020) & (Gazel, 2016).

Aşına Olma: Bireylerin iletişimi, paylaştıkları bilgileri ve düşünceleri duruma aşına olmalarını sağlayarak kontrol yanılmasını etkilemektedirler. Piyasalarda aşına olunan firmalara olan ilginin artması ve firmaların hisse senetlerini tercih etmesine sonuç doğurmaktadır (Kıyılar & Akkaya, 2020) & (Yıldırım, 2017).

Bilgi: Sahip olunan bilgi miktarına göre kontrol yanılmasını da arttırmaktadır. Bireyler yeni bilgilerin önemli ve aşırı olmasına önem verirken, geçerli ve doğru olmasına aynı özeni vermemektedirler (Kıyılar & Akkaya, 2020).

Aktif Katılım: Bireylerin bir duruma veya işe katılımı arttıkça kontrol yanılması da artmaktadır. Özellikle günümüzde hızla gelişen internet, mobil erişim ve teknoloji aktif katılımın artmasında rol oynamaktadır (Kıyılar & Akkaya, 2020).

Aşırı İyimserlik

Aşırı iyimserlik eğilimi aşırı güven ön yargısının da sonucu olan bir eğilim olarak kabul edilmektedir. Bireyler kendi çevresi veya aynı konuma sahip diğer bireylerle kendilerini karşılaştırırlar ve risk düzeylerinin daha düşük olduğunu düşünme eğilimine girerler. Kısacası, bireyler bardağın dolu tarafını göz önünde bulundurarak hareket etmektedirler (Weinstein, 1980).

Aşırı Reaksiyon

Hisse senedi fiyatlarının ortalamaya dönme eğilimi olarak tanımlanan aşırı reaksiyon peş peşe oluşan olumlu haberlerden sonra getirinin, olumsuz haberlerden sonra meydana gelen

getiriden daha düşük bir getirinin ortaya çıkması olarak da bilinmektedir (Barberis, Shleifer, & Vishny, 1998).

Düşük Reaksiyon

Muhafazakarlık ön yargısı tarafından ortaya çıkan düşük reaksiyon 1-12 aylık dönemlere ait hisse senedi fiyatlarının aylık olarak olumlu veya olumsuz haberler karşısında gerektiği tepkinin gösterilmediğini savunan hipotezdir. Düşük reaksiyonda en son gelen haberler, hisse senedi fiyatlarına yavaş yansiyarak ortaya pozitif bir korelasyon meydana getirir (Barak & Demireli, 2007). Hisse senedi fiyatlarının olumlu veya olumsuz haberler karşısında aşırı reaksiyon göstermesi gibi, kazanç duyuruları haberlerinde de düşük reaksiyon gösterildiği bilinmektedir. Düşük reaksiyon göstermede yatırımcıların tutuculuk, muhafazakarlık ve temsil edilebilirlik kısa yolları ile hareket ettikleri bilinmektedir (Döm, 2003).

Kendini Atfetme

Bireyler başarılı sonuçlarını yetenekleriyle ve kesin kararlarıyla bağdaştırırken; başarısız sonuçlarını ise dışsal faktörlere ve kötü şanslarına bağdaştırırlar. Birey objektif olmaya çalıştıkça bilgiye en çok onayladığı veya beğendiği şekilde değerlendirme eğiliminde bulunur. Kendi yargılarını destekleyen bilgilere önem verirler. Tersine oluşan sonuçlarda çelişen bilgileri dikkate almama eğiliminde bulunmaktadır. Bu duruma kendini atfetme ya da kendini haklı çıkarma yargısı denilmektedir (Prast, 2004).

Kendini atfetme yanlılığının üstelenen görevin önemi, kendini beğenme, rekabet ortamı, cinsiyet, kültürel farklılıklar ve geri bildirim gecikmeleri gibi çeşitli sebepleri vardır (Dowling & Lucey, 2011).

Çerçeveleme Etkisi

Çerçeveleme etkisi, farklı şekillerde karar vermemizi etkileyen bilişsel bir ön yargıdır. Diğer bir ifade ile aynı gerçeğin veya sorunun nasıl sunulduğundan etkilenmektir. Çerçeveleme etkisinde bireylere sonuçları aynı olan iki veya daha fazla seçenek sunulmaktadır (Gazel, 2016). Seçenekler ön yargılara hitap edilecek şekilde ifade edilmektedir. Bireyler olumlu olan seçenekleri tercih ettiği zaman değer verme eğiliminde bulunurken, aynı zamanda bireylerin ön yargıları daha yüksek olanın iyi olduğuna inandıkları için daha yüksek sayılara sahip olan seçenekleri seçme eğiliminde bulunmaktadır (Boyce, 2021).

Geri Görüş

Bireylerin olayları gerçekte olduğundan daha öngörülebilir olarak göre eğilimidir. Fischhoff (1975) tarafından “ben zaten biliyordum” etkisi olarak da tanımlanmaktadır. Bu nedenle bireyler “böyle olacağını biliyorduk”, “belliydi zaten” gibi düşünme eğilimi göstermektedirler. Yatırımcılar ve bireyler olaylara yönelik tahmini olmamasına karşın olay gerçekleşikten sonra kaçınılmaz olarak yorumlama eğilimi gösterirler. Kahneman ve Frederick’ e (2002) göre, her uyarıcı duygusal değerlendirmeyi tetiklemektedir ve farkındalığının dışında oluşmaktadır. Bu nedenle geri görüş ön yargısına neden olmaktadır. Bu ön yargıyı önceden fark etmemek dar bilişsel odağı yansıtmaktadır (Kıyılar & Akkaya, 2020).

Tutuculuk (Muhafazakarlık)

Tutuculuk, bireylerin karşılaştığı yeni verileri ve bilgileri dikkate almaması veya reddetmesi eğilimidir. Yatırımcılar geçmişte verdikleri kararları ve bu kararlara uyum sağlayan bilgileri ve görüşleri zihinlerinde tutarlar. Bu yeni bilgi ve görüşlere uyum sağlayamadıklarında zorluk yaşamaları tutuculuk, muhafazakarlık eğilimi olarak da adlandırılmaktadır (Aydın & Ağan, 2016).

Barberis, Schleifer ve Vishny ‘e (1998) göre, yatırımcının var olan inançları ile yeni gelişmelere karşı inançlarını o yönde geçirmeleri yavaş ve zaman alan bir süreçtir. Bu gösterilen süreç muhafazakarlığın belirtisidir. Muhafazakarlık, yatırımcıların kısa vade içinde düşük tepkilere, uzun vade içinde ise temsil edilebilirlik ön yargısıyla beraber geri dönüşe neden olmaktadır (Yıldırım, 2017).

Montier’ e (2002) göre, muhafazakarlık bir öngörüye veya önseziye inatla bağlanmak anlamına gelmektedir. Byren ve Utkus (1992) muhafazakarlık eğilimini yeni çelişkili bilgilere rağmen eski bilgilere tutunma fikri olarak tanımlamaktadır. Bu süreçte birey yeni bilgiyi görmezden gelir. Lou’a (2014) göre piyasada riskli ve risksiz varlıklar ile rasyonel yatırımcı, muhafazakar yatırımcı ve söylenti tacirlerinin varlığından söz etmektedir. Muhafazakarlık eğilimi, varlık fiyatını etkileyerek iyi ve kötü haberlere aşırı tepki göstermeye neden olmaktadır. Bunun sonucunda verilen yetersiz tepki varlık fiyatlarına geç yansımaktadır (Güngör & Demirel, 2018).

İnançta Israrcılık ve Kendini Doğrulama

Bireyler genelde ilk inançlarını koruma eğilimi göstermektedir. Birey kendine ters düşen durumlarda kayıtsız kalma veya bu durumları destekleyen kanıtları da abartma eğilimi

göstermektedir. Bireyin kendi inanç ve hipotezini destekleme ve bu durumu sürdürme ihtiyacı doğrulayıcı ön yargıya sebep olmaktadır. Güçlü hipotezler oluşturulduktan sonra bireyler mevcut olan hipotezlerini zayıflatan veya bunları destekleyen yeni bilgilere daha az ilgi eğilimi göstermektedir (Kıyılar & Akkaya, 2020).

Doğrulama veya doğrulayıcı eğilim olarak da yer alan bu eğilim, bireyin kendi fikirlerine inanması ve inanmadığı bilgiyi yalanlamasıdır. Birey kendi doğrusunu doğrulayan bilgiye önem verir ve buna karşın kendi doğrusunu doğrulamayan kanıtlara önem vermez (Rappaport & Mauboussin, 2001). Doğrulama eğilimine sahip birey kendi fikri ve inançları doğrultusunda bilgilere dikkat ederler. Doğrulamayan bilgileri ve kanıtları reddederler. Finansal yatırım kararları açısından ise olumlu olan bilgiye odaklanır, olumsuz bilgileri görmezden gelir. Bu durumda yatırımcının, yatırımları analiz etmek için kullanan tarama kriterlerinin yanlış veya eksik olduğuna dair kanıtları reddetmesine yol açabilmektedir (Güngör & Demirel, 2018).

Bilişsel Çelişki

Bilişsel çelişki, bireylerin inançları ve varsayımlarının yanlış olduğundaki durumlara dair kanıtların sunulması ile bireyin zihinsel yaşadığı çatışmadır. 1952 yılında Festinger tarafından ortaya atılan bir kuramdır. Festinger'in (1957) kuramına göre, insan bir konuyla ilgili zıt iki bilgi, inanç ve tutuma sahipse ortaya bilişsel çelişki çıkmaktadır ve bu çelişki insana sıkıntı veren bir durum haline gelerek uyumsuzluk hissi yaratmaktadır (Güngör & Demirel, 2018).

Bireylerin geçmişlerinde verdikleri kararlarla ilgilidir. Verilmiş olan kararın haklı çıkarmaya çalışan bir çelişki olarak tanımlanmaktadır. Festinger (1975), bilişsel çelişkinin değişen bileşen, yeni biliş eklemek ve önem uyandırma yolları ile ortadan kaldırılabileceğini ya da minimize edilebileceğini ifade etmektedir. Değişen bilişlerde iki bilişlerin birbirini yalanlaması ile bilişlerden birinin değişeceği ve bu yolla bilişler arası uyum söz konusu olacağı vurgulanmaktadır. Yeni biliş eklemeye iki biliş de kayda değer büyüklükte ikilem ortaya çıkarırsa bu söz konusu ikilem yeni bir biliş ekleyerek azaltılarak bilişsel uyum sağlanmalıdır. Önem uyandırma da ikilemi azaltmak için uyum halinde olan düşüncelerin değeri yükseltilmelidir (Yıldırım, 2017).

Zihinsel Muhasebe

Muhasebe sistemleri dolaylı ve dolaysız olarak işletmelerden bireylere kadar tüm örgütlerde bulunmaktadır. İşletmeler parasal işlemleri muhasebe hesaplarında takip etmektedir. Bireylerde işletmeler gibi kararlarını zihinsel hesaplara kaydetmektedir. Richard Thaler zihinsel (mental) muhasebeleştirme kavramını oluşturmuştur. Thaler'e (1980) göre, zihinsel muhasebe beynin amaçlarını tutması ve bu amaçları birbirinden ayrı olarak harekete geçirmesi durumu olarak ifade etmektedir. Yapılan işlemlerin kayıt edilmesi, özetlenmesi, analiz edilmesi, denetlenmesi ve raporlanması muhasebe sistemini oluşturmaktadır. Bireylerde kendi içlerinde yaptıkları işlemlerin veya finansal kararları kayıt etmek, analiz etmek ve raporlamak istemektedirler. Bu tür işlemler için zihinsel muhasebe sistemini kullanmaktadırlar (Thaler, 1999). Bireylerin davranışları ile zihinsel muhasebe sisteminin işleyişini gözlemlemek mümkündür. Beklenti teorisine göre, insan finansal karar alırken zihinsel muhasebeden yararlanmaktadır. Özet olarak zihinsel muhasebe sonuçların kodlanması ve değerlendirilme yöntemi olarak da tanımlanmaktadır (Döm, 2003). Zihinsel muhasebe kararların çerçevelenmesi ve bu kararların sonucunda elde edilen tecrübeleri içermektedir. Genel olarak zihinsel muhasebe sistemlerinin varlığı, yatırımcıların irrasyonel finansal kararlar almasına neden olabilmektedir. Bireylerin yapmış olduğu farklı işlemlerin farklı zihinsel hesaplarda kayıt altında olması ve zihinsel hesapların bağımsız olarak değerlendirilmesi ile yatırımcıların zamanlama ve menkul kıymet seçimi gibi temel konularda hatalı kararlar almalarına yol açabilmektedir (Kıyılar & Akkaya, 2020).

Ayrıca Shefrin ve Statman (1985) göre; zihinsel muhasebenin bir takım olumsuz sonuçları arasında; yatkinlik etkisi yani insanların almış oldukları kararlarda hislerini yansıtması, pişmanlıktan kaçınma ve övünç arayışı duyguları etkilemektedir. Bu duygular sonucunda yatırımcılar kazanmış oldukları hisseleri erken satarak, kaybetmiş olduğu hisseleri ise uzun sürede elde tutmak istemektedirler. Bu şekilde erken satmış olduğu hisse senedi ile zihinsel hesabı kapatır ama almış olduğu karardan pişmanlık duymaktadır.

Hevrestikler (Sezgi veya Kısa yol)

Geleneksel finans teorilerinde psikolojik ön yargılar, biliş süreci, algılama ve algılama hataları ile irrasyonel davranışlar yer almamaktadır. Belirsizlik, tatmin, endişe, risk ve muhafazakarlık gibi faktörler rasyonel karar sürecini engellemektedir (Kıyılar & Akkaya, 2020). Belirsizlik ve kayıptan kaçış yatırımcıların rasyonel karar almasını engelleyerek piyasayı zorlaştırmaktadır. İnsanların işlem karmaşıklığını ortadan kaldıran sınırlı sayıda hevrestikler

genelde faydalıdır ama sistematik hatalara da sebep olmaktadır. Bu hevrestikler ve ön yargılar yatırım kararları üzerinde etkilidir. Hevrestikler karar kuralıdır (Hersh, 2002). Beynin mevcut tüm bilgiyi tamamen işlemeden tahmini bir cevap oluşturmasına olanak sağlamaktadır.

Hevrestikler; insanların rekabet ortamlarında ve belirsiz ortamlarda karar vermek için kullandıkları pratik kısa yolları ya da zihinsel kestirmeleri ifade etmektedir (Gazel, 2016). Hevrestik kelimesinin Türkçe karşılığı sezgisel olarak kullanılırken finans literatüründe hevrestik olarak kullanılmaktadır. Yatırımcıların yatırımlarını gerçekleştirirken; yatırımcılar bir problemi çözmek için gereken optimal çözümden habersiz olabilmektedir, optimal çözüm için gereken bütün bilgileri elde etme fırsatına sahip olmayabilirler, eksik veya yetersiz bilgi ile karar almada sıkıntı yaşayabilirler ve çok fazla bilgi ile de yatırımcıları bilgi karmaşası içine iteceği için yatırım kararlarının zor verilmesine neden olabilmektedirler (Schwartz, 2010). Bu sebeplerden dolayı birçok yatırımcı hevrestikleri kullanmaktadır. Bunlar; temsil edilebilirlik, mevcudiyet, çapalama (demir atma) ve düzeltme hevrestikleridir

Mevcudiyet

Yatırımcıların finansal yatırım kararı sürecinde, finansal varlığın hangi yönde hareket edeceğine ilişkin olasılık hakkında karar verirken, geçmiş zamanda elde ettiği tecrübelerle dayanarak hareket etmesi mevcudiyet ön yargısıdır (Yıldırım, 2017). Mevcudiyet, bireylerin zihinlerine daha kolay anımsatabilen, güncel olan, dikkat çeken ve güvenen bilgileri önemserken; geçmişte kalan önemsenmeyen soyut bilgileri ise hatırlamamaları eğilimidir. Karşılaştıkları problemlerin sonucuna kendi geçmişteki deneyimlerinden yararlanırlar. Mevcudiyet ön yargısı kolaylıkla hatırlanan şeylerin daha yaygın olduğu düşünülmektedir. Kendi başarılarına ilişkin bilgiyi, başarısızlıklara ilişkin bilgiye kıyasla daha çabuk hatırlamaktadır (Tversky & Kahneman, 1974).

Çıpalama (Demir Atma) ve Düzeltme

Beklenti teorisinin temel unsurlarından biri olan referans noktası ve çıpalama veya çıpa atma süresi bilişsel bir hevrestiktir. Referans noktası, bir durumu veya değişimi değerlendirmek için dikkate alınan temel konudur (Kıyılar & Akkaya, 2020). Bireyler belirsizlik yaşadığı bir konuda tahminde bulunurken referans noktasından hareket ederler. Bu referans noktası bireylerin tecrübelerine dayanarak belirlenen sayısal bir değerdir. Finansal yatırım kararlarında da referans noktasına bağlanma eğilimi görülmektedir. Çeşitli kaynaklarda referans noktasını bağlanma, çıpalama, çapalama ve demirleme olarak da bilinmektedir (Güngör & Demirel, 2018). Yatırımcılar yatırımlarına yön verirken sabit bir dayanak noktasına göre işlem yaparlar.

Dayanak noktası bireylerin ilk değerden başlayarak bu değer üzerinden düzeltmelere giderek aldıkları kararlardır (Gazel, 2016).

Çıpalama ve düzeltme zihinsel kısa yolu ile farklı başlangıç noktaları ve başlangıç değerleri yönündeki farklı tahminlerde yapılabilir. Aynı zamanda oluşan bu durumlar sonucunda bazı psikolojik aşamalar çıpalamaya sebep olmaktadır. Çıpalamayı oluşturan 3 aşama vardır. Bunlarda ilk aşama, bilgiye ulaşma ve bilgiyi seçme, ikinci aşaması bilgiyi birleştirme ve son aşama ise cevabı oluşturmaktır (Yıldırım, 2017).

Temsil Edilebilirlik

Yatırımcının yatırım süresince alacağı kararın istatistiksel dağılımını umursamayarak en fazla ve en göze batan verileri önemseme eğilimidir. Diğer bir ifade ile sahip olunan yargı ve bilgilerin olasılık içeren durumları etkilemesi durumu olarak ifade edilmektedir. Temsil edilebilirlik veya temsililik yatırımcıların başka ilişkili bir bilgiyi reddetmesi anlamına da gelmektedir. Temsil edilebilirlik bireyleri ön yargılı olmasına ve yanlış kararlar almasına sebep olabilmektedir. Bu nedenle finansal piyasalarda işlem yapan yatırımcılar getiri fırsatlarına gölge düşürmekte ve bireyin rasyonel düşünmesini engellemektedir (Yıldırım, 2017).

Temsililik hevrestiki, bir şeyin olasılığını belirgin bir klasik durumu ne kadar karşıladığı veya temsil ettiğine göre bir yargılama stratejisidir. Bireyin diğer bilgiyi reddetmesine yol açmaktadır. Yatırımcıların iyi hisselerle beraber iyi işletmeler arasında ilişki kurmasına, toplam getiri potansiyelinin göz ardı edilmesine ve bu hisseleri tercih etmesine sebep olmaktadır. Bu hisselerin tercihinin sonucunda hisseler daha fazla fiyat ödenmesi, gerçekte daha yüksek getirisi olan kötü işletmelerin hisselerinden kaçınmasına neden olmaktadır (Kıyılar & Akkaya, 2020).

Duygusal Eğilimler

Shafrin ve Statman'a (2000) göre; bilişsel faktörler bireyin bilgiyi kullanma şekli ile bağlantılı iken, duygusal faktörler ise bireyin duygusal faktörlerinin etkisiyle bilgiyi kayıt etmesiyle bağlantılıdır. Geleneksel finans teorilerinde yatırımcıların bilginin gelişini ve duyguları tarafından nasıl etkilendikleriyle ilgilenmediklerini savunmaktadırlar. Bu nedenle davranışsal finans yatırımcıların neden geleneksel finans teorilerindeki varsayımlara uygun hareket etmedikleriyle ilgilenmiş ve yatırımcıların özellikle belirsizlik ve risk durumunda bireyin ruhsal durumunun karar sürecinde olan etkisinin olduğunu gözlemlemiştir (Güngör & Demirel, 2018).

Shefrin ve Statman'a (2000) göre, duygusal ve ruhsal durumlar bireyde yorumlama, değerlendirme ve karar verme şekillerini etkilemektedir. Nöroekonomik araştırmalarda duygusal durumu yaratan beyin bölgelerinin risk, ödül, ceza bilgilerini işlediğini ve bu şekilde finansal kararları tahmin edilebilir yönde etkilediğini göstermektedir. Heyecan durumu bireyin risk almaya ve yatırım kararı hakkındaki değerlendirmeleri güvenli olmaya yönlendirdiği görülmektedir (Baker & Nofsinger , 2002). Endişe gibi tersi bir duygu durumu karşısında ise güvensiz olmaya yönlendirdiği görülmektedir. Hırs, korku, ümit, gurur, pişmanlık gibi duygu durumlarında yatırım kararı tercihlerini etkilemektedir. Özellikle piyasa koşulları ve bireyin geçmişte yapmış olacağı veya yapmış olduğu tercihlerinin sonuçları doğrultusunda duygulardaki durumlar değişerek vereceği finansal karar üzerinde değişim olmaktadır (Kıyılar & Akkaya, 2020).

Kayıptan Kaçınma

Daniel Kahneman ve Amos Tversky 1979 yılında beklenti teorisini ortaya koyarken kurumsal değer faktörleri ile kayıp ve kazançlara karşı tutumları anlatarak kayıpların verdiği acının kazançların verdiği sevinçten çok daha fazla hissedildiğini vurgulamaktadır. Kurumsal değer fonksiyonunun bir sonucu olan kayıptan kaçınma eğilimi; kaybetme olasılığının kazanma olasılığından daha güçlü bir motivasyon aracı olduğunu anlatmaktadır (Gazel, 2016).

Kayıptan kaçınma eğilimi sergileyen bireyler risk almaktan kaçınan ve mevcut durumu stabil korumaya yönelik kişilerin benimsediği bir eğilimdir. Kayıptan kaçınma eğilimi kendi içinde riskten kaçınma, riskin olmadığı durumlarda kayıptan kaçınma ve var olan durumu koruma eğilimi olarak ayrılmaktadır. Bireyler kayıplarına kazançlarından daha fazla duygu yüklü olmaktadır (Yıldırım, 2017).

Belirsizlikten Kaçınma

Ellsberg 1961 yılında belirsizlikten kaçınmaya ilişkin en temel çalışmalardan birini ortaya atmıştır. Belirsizlikten kaçınma olayların sonuçlarına dair bir hesaplama söz konusunun olmamasıdır. Bireyler olası sonuçlarını bilmedikleri durumlarından kaçınma eğilimi sergilemektedir. Bu durumlara belirsizlikten kaçınma olarak adlandırılmaktadır (Gazel, 2016).

Belirsizlik bireyin tahminlerindeki farklılık ve risk ile birlikte hareket etmektedir. Risk; gelecekle ilgili muhtemel sonuçların olasılık dağılımının bilindiği durumdur. Belirsizlik ise olasılık dağılımlarının kendisi bilinmediği durumdur (Kıyılar & Akkaya, 2020).

Pişmanlıktan Kaçınma

Pişmanlık, daha önceden almış olduğu kararların kötü bir duruma gelmesi ile oluşan duygusal bir acıdır. Nofsinger'e göre (2012) pişmanlık duygusu eylem ve ihmal pişmanlığı olarak kendisini göstermektedir. Pişmanlık bir şeyi alma veya almama kararından kaynaklanabilmektedir. Shefrin ve Statman (1985) yapmış olduğu çalışmada pişmanlıktan kaçınma önyargısı olan bireyin kazanan pay senetlerini erkenden satarken, kaybeden pay senedini ise uzun süre elde tutma davranışında buldukları sonucuna varmıştır. Shefrin ve Statman yalnızca kazanan pay senetlerinin satılmasını, kaybedenlerin elde tutulması durumunu yatınlık etkisi olarak tanımlamaktadır. Strahilevitz, Odean ve Barber (2011) çalışmalarında ise pişmanlıktan kaçınma davranışını tekrar satın alma davranışı olarak tanımlamaktadır. Bu durumda finansal varlık satın alma eğiliminde olan birey iki durumu düşünmektedir. Satın alacağı varlık ya düşer ya da artar bu durumda varlığın fiyatı satıştan sonra artmaya devam ederse yatırımcı tekrar satın alma eğilimi sergilemektedir. Fiyat düşerse ise birey almış olduğu kararın doğru olduğunu hazzını sergilemektedir. Zeellenberg, Beattie ve Vries (1996) pişmanlık teorisinin eylem temelli bir teori olduğunu ve tercih edilen bir seçeneğin faydasının, reddedilen seçeneklerin sonuçlarından kaynaklanan duygusal faktörlere bağlı olduğunu belirtmektedir. Pompain (2012) pişmanlıktan kaçınma eğilimi yaşayan bireyin geçmişte kötü bir yatırım kararı aldığı için gelecekteki kararlarında daha korkak davranarak yatırım performansında kötü sergilemeler olduğunu ve piyasalarda yaşanan gerilemeden fazlasıyla etkilenebileceğini dile getirmektedir (Güngör & Demirel, 2018). Pişmanlık ve gurur bireylerin yatırım kararlarını etkilemektedir ve bu durumlarda yatınlık etkisi meydana gelmektedir.

Sahiplik Etkisi / Mülkiyet Etkisi

Knetsch ve Sinden 1984 yılında sahiplenme eğilimi ile ilgili ilk laboratuvar çalışmalarını gerçekleştirmişlerdir. Mülkiyet veya sahiplenme eğilimi olarak kaynaklarda yer almaktadır. Sahiplenme etkisi bireyin sahip olduğu nesneden vazgeçmesi için ödemeye razı olacağı değerin üzerinde bir değer talep etmesi olarak tanımlanmaktadır. Kahneman (1991) bireyin sahip olduğu şeylere, objektif piyasa değerlerinin ne durumda olmasına bakmaksızın daha yüksek değer biçme eğiliminde olmaktadır. Piyasada kolayca alınan veya satılan bir mala karşı deneyimsel, duygusal veya sembolik önem vermeleri daha fazla değer biçme davranışında olduklarını göstermektedir. Sahiplenme eğilimi statükoyu koruma eğiliminin bir biçimi ve kayıptan kaçınma eğilimi ile açıklanabilmektedir (Güngör & Demirel, 2018). Sahiplenme eğilimi bireyin satışı çıkarılan ürüne farklı açıdan bakmaya başlamasına ve alıcının benzer değerlendirmeleri yaptığını düşünmelerine neden olmaktadır (Aydın & Ağan, 2016).

Statüko Yanlılığı

Statükoyu koruma genelde mevcut durumu koruma güdüsü olarak tanımlanmaktadır. Davranışsal finans açısından ise statükoyu koruma eğilimi yatırımcının yapmış olduğu mevcut finansal durumunu koruma ve değişikliklerden kaçınma eğilimini göstermektedir. Kayıptan kaçınmanın doğal bir sonucu olarak mevcut durumunu korumaya odaklanmaktadır. Yatırımcı yeni bir durum meydana geldiğinde belli riskleri taşıyabileceği için mevcut durumu genelde rasyonel olmasa bile korumak istemektedir. Bu etkiye statüko etkisi olarak tanımlanmaktadır (Saruç, 2010).

Kendini Kontrol Edememe

Bireylerin kendi kontrolü dışındaki durumlardan etkileyebileceklerine dair inançları oluşturmaktır. Birey konu hakkında ne kadar fazla bilgiye sahipse o denli kontrol yanlılığına düşmeleri olasıdır. Yatırımcı finansal kararlarında kısa dönemdeki amaçlarından ziyade uzun dönemdeki planladıkları hedeflerden sapma eğiliminde bulunmaktadır (Meissner & Wulf, 2016).

Kontrol yanlılığının ortaya çıkabileceği bazı durumlar vardır. Bunlar; aktif seçim yapmanın kontrolü artırması, aşına oldukları alacaklar hakkında deneyim sahibi olması, daha fazla bilgi edinmesi, bir sonucun gerçekleşmesi ve kısa dönemli amaçlar yerine uzun dönemli hedeflerin sapma eğilimi göstermesidir (Aydın & Ağan, 2016).

Kumarıcı Yanılgısı

Kumarıcı yanılgısı, eğilimin tersine döndüğü durumlarda bireylerin uygun olmayan tahminlerde bulunmasıdır. Yatırımcıların piyasa getirilerindeki olumlu veya olumsuz getirilerin sona erdiğini sanmalarına neden olabilmektedir. Kumarbaz yanılgısı regresyonda aritmetik ortalamaya aşırı inanç olarak göz önüne alınabilmektedir. (Aytekin & Aygün , 2016).

Hedonik Düzeltme

Hedonik düzeltme; mevcut sonuçları önceki sonuçlarla birleştirme ve her bir sonucu ayrı ayrı değerlendirmek yerine toplamların değerlendirilmesi olarak tanımlanmaktadır. Beklenti teorisinde kazançlar için konkav, kayıplar için konveks olduğundan sonuçların değerlendirilmesi, önceki sonuçların birleştirilmesi ve ayrıştırılmasına bağlı olarak değişmektedir. Thaler ve Johnson'a (1990) göre; kazançlar ayrılır, kayıplar birleştirilir (Kıyılar & Akkaya, 2020).

Thaler ve Johnson çalışmalarında beklenti teorisine hedonik düzeltme ilkesinin yer alması gerektiğini ve değer maksimizasyonu için; kazançların ayrımı, kayıpların birleştirilmesi, küçük kazançların büyük kayıplardan ayrılması ve küçük kayıpların büyük kazançlarla birleştirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır (Thaler & Johnson, 1990).

Thaler ve Johnson'a (1990) göre, kayıpların birleştirilmesi her zaman kendiliğinden olmamaktadır. Birçok faktör birleştirmeyi ve seçimleri etkilemektedir. Sonuçların uyumluluğu da önceki sonuçların etkisini değiştirmektedir. Thaler ve Johnson'ın yapmış olduğu bir araştırmada; bireyler tek aşamalı problem karşısında beklenti teorisi tutarlı sonuçlar verirken, kazanç elde ettiklerinde riskten kaçınan, kayıp elde ettiklerinde risk arayan durumda oldukları gözlemlenmiştir. İki aşamalı problemlerde ise kazançlar riske yönelirken, kayıplar riskten kaçınmaya neden olduğu gözlemlenmiştir. Bu durum duygusal ve bilişsel eğilimler altında kolay para etkisi, riskten kaçınma ve başabaş etkisi olan 3 farklı eğilimi ortaya çıkarmaktadır (Kıyılar & Akkaya, 2020).

Kolay para etkisi; bireylerin kazanç ettikten sonra daha fazla para almaya eğilimli olmasıdır. Riskten kaçınma veya yılan sokma etkisi; bireyin tecrübe ettiği bir kaybın ardından riske girme konusunda çekimser davranmasıdır. Başa baş etkisi; bireyler bazen yaşanan kaybın ardından kaybın telafisi olacak bir seçimi değerlendirerek sonrasında riskten kaçınma eğilimi sergilemesidir (Aydın & Ağan, 2016).

Sosyal Eğilimler

Bireylerin içerisinde bulunduğu sosyal topluluklardan etkilenerek alacağı kararların oluşması eğilimidir.

Sürü Davranışı

Bireyin en temel içgüdülerinden biri başkalarını taklit etmektir. Moda olan veya trend olan şeyleri bireyler taklit etmek istemektedirler. Sürü davranışı da bir grup bireyin başka bir grubun davranışlarını benimseyerek taklit etmesi ile ortaya çıkmaktadır. Sürü davranışı yatırımcının bağımsız bir karar vermesiyle değil, aynı zamanda diğer kişilerce ortaya konan trend veya modaya dayalı olarak işlem yaparak kendilerini güvende hissetmelerini ifade etmektedir. Sürü davranışına sebep olan kaynaklar; bireylerin ihtiyatlı olduklarına inanmak istemeleri, son verilere ağırlık vermesi ve diğer kişilerin seçimlerinin ucuz olmasından kaynaklanmaktadır (Gazel, 2016).

Piyasada yaşanan balon, fiyat köpüğü, çöküşler ve krizler hem piyasa etkinliği açısından hem de yatırımcının rasyonelliği hakkında tereddütler yaratarak varlık fiyatlarının doğru bir şekilde fiyatlanmadığını ve değerlendirilmediği sonucuna varılmaktadır. Bu durumların arkasında genelde sürü tipi davranışlar görülmektedir (Kıyılar & Akkaya, 2020). Sürü davranışı, krizlerin yaşandığı birçok finansal piyasada olumsuz ve istenmeyen unsur olarak görülmektedir. Yatırımcı davranışının finansal piyasalara etkileri açısından önemli bir unsur olan sürü davranışı yatırımcının, yatırım kararını verirken bireysel değerlendirmesi yerine diğer bir yatırımcının kararını taklit etmesidir (Döm, 2003).

Sürü davranışında piyasalarda karar vermeyi oluşturan temel unsur bireysel bilgi kümesi yerine diğer yatırımcının kararı oluşturmaktadır. Sürü davranışında yatırımcı bir sürü gibi hareket ederek aynı varlıkları satın almaları ile kendini göstermektedir. Yatırımcının bu davranışını sergilemesindeki durumlar; diğer yatırımcının kendisinin bilmediği bilgiye sahip olması, profesyonel yöneticilerin ücret politikaları, birlikte hareket etme eğilimi göstermesi ve karar verme ve analiz süreci yerine daha ucuz olan başkasının bilgilerine güvenmesidir (Owen, 2002).

Sürü davranışının iki temel yaklaşımı bulunmaktadır. Birincisi rasyonel sürü davranışı; temsil probleminden kaynaklanmaktadır. Yöneticinin kendi çıkarı için bulunduğu konumun itibarını korumak adına sahip olduğu bilgiyi kullanmasıdır. İkincisi ise irrasyonel sürü davranışı; yatırımcı psikolojisinden kaynaklanmaktadır. Yatırımcıların bireysel inançları ve bilgilerini kullanmayarak diğer yatırımcıların davranışlarını takip edebilmesidir (Chang & Cheng, 2000).

Rasyonel Sürü Davranışı

Piyasalarda birbirini taklit ve takip eden eğilimlerinin varlığında rasyonel sürü davranışı gözlemlenmektedir. Başkalarını taklit eden yatırımcı içgüdüsel olarak diğer yatırımcının kararını bilmeden yatırım yapmaktadır. Finansal piyasalarda sürü davranışında bilgi eksikliği, saygınlık kaygısı ve ücret yapıları gibi önemli konular öne çıkmaktadır (Kıyılar & Akkaya, 2020).

Bilgiye Dayalı Sürü Davranışı

Yatırımcıların aynı davranış kalıpları ve çerçevesinde hareket etmesiyle yatırım kararı verirken birbirine benzeyen bilgi, davranış ve beklentiye sahiptirler (Yıldırım, 2017). Yatırımcılar diğer bireylerin bilgisine güvenerek diğer yatırımcıların davranışlarını

gözlemlemektedirler. Bilgiye dayalı sürü davranışını bilgisel şelale olarak da adlandırılmaktadır. Bilgisel şelale, yatırımcın inançlarının genel kabul görmüş inançlara yakınlaşmasıyla ortaya çıkmaktadır. Hirshleifer ve Welch modeli sürü davranışını bilgisel etkilerle açıklamaktadır. Bu model bireylerin diğer bireylerin davranışlarını sıra ile gözlemleyerek bilgiye ulaştıklarını belirtmektedir. Bilgisel etkilerle açıklayan bir diğer model ise Banerjee ve Bikhchandani modelidir. Bireylerin diğerlerinin davranışlarını gözlemleyerek bilgiye ulaştıklarını belirtmektedir (Kıyılar & Akkaya, 2020).

Saygınlığa Dayalı Sürü Davranışı

Menkul kıymet borsalarında işlem yapmayı mesele edinmiş fon yöneticileri olan Scharfstein ve Stein (1990) kendi yeteneklerine güvenmeyerek, güven duyacağı bir yatırımcı ya da fon yöneticilerinin davranışlarını temel alarak sürü davranışı içine girdiklerini ifade etmektedirler. Yatırımcılar saygınlığına zarar geleceğini düşünerek, farklı bireylerin yatırım kararlarını takip etmektedirler. Rasyonelliğin dışında hareket ederek sürü davranışı içinde karar vermektedirler (Yıldırım, 2017).

Ücrete Dayalı Sürü Davranışı

Fon yöneticilerinin göreceli performanslarına göre değerlendirilmesi ve diğer yöneticilerin davranışlarını taklit etmeye yönelmektedir (Döm, 2003).

Ücrete dayalı sürü davranışının ortaya çıkması temsil teorisi ile ilişkilidir. Temsil ilişkilerinde ücret yönetici performansı ve kullanılan kriter ile göreceli olmasıdır (Altay, 2008). Maug ve Naik' e göre fon yöneticisinin ücreti performansına göre azalış veya artış göstermektedir. Performans değerlendirilmesinde diğer fon yöneticileri için kriter konumundadır. Bu karşılaştırma sonucunda fon yöneticisi onların yatırım kararlarına bakarak portföyünü oluşturmaktadır. Yönetici bu portföylerini kıyaslama kriterlerini çok benzer bir şekilde oluşturarak sürü davranışının ortaya çıktığı görülmektedir (Maug & Naik, 1995) & (Kıyılar & Akkaya, 2020).

İrrasyonel Sürü Davranışı

İrrasyonel sürü davranışı; piyasa fiyatlarının olması gereken fiyat yerine farklı bir düzeyde fiyatlanmasına yol açan davranış biçimidir. Bireylerin davranışlarını temel alarak hareket etmesi psikolojik önyargıları beraberinde getirmektedir. Yatırım için analizlerin hiçe sayılması ve yatırım kararı verilmesine sebep olmaktadır. Bu durum sosyal fikir birliği, sosyal baskı ve bilgisel nedenlerden kaynaklıdır (Döm, 2003).

İrrasyonel yaklaşım sürü davranışını sosyal baskı ve moda ile açıklamaktadır. Birey kendi bilgisinin grup bilgileriyle çeliştiğini hissettiği zamanda diğer grup üyelerinin kararına uymaktadırlar. Sosyal baskı bireyin yatırım kararı ve davranışı üzerinde önemli bir rol oynamaktadır. Finansal piyasalarda bireyin bilgiyi kitle iletişim araçlarından edinmesi, bilginin doğruluğunun güvenilir ve kontrol süzgecinden geçememesi gibi davranışlar sürü davranışlarına neden olmaktadır (Kıyılar & Akkaya, 2020).

Bibliyometri

Belirli bir alanda belirli bir dönemde ve belirli bir bölgede kişiler ya da kurumlar tarafından üretilmiş yayınların ve bu yayınlar arasındaki ilişkilerin sayısal olarak analizidir (Ulakbim, 2021).

Bibliyometri kavramının temeli istatistiksel bibliyografiye dayanmaktadır. İlk bibliyometrik çalışma olarak nitelendirilen çalışma; Sengupta (1992), Campell'in 1896 da yayınların istatistiksel konu dağılımı üzerine yazmış olduğu çalışmadır. 1922 yılında istatistiksel metodoloji ile zenginleştirilmiş bibliyografi ile ilk kez Edward Wyndaham Hume (1923) tarafından ortaya atılmıştır. Bibliyografi yazılı kaynakların sayılması ve analiz edilmesi ile bilgi toplamak üzere kurulmuş bir kavramdır. Pritchard 1969 yılındaki makalesinde bibliyometri kavramı şekillenerek literatürde yerini almıştır. 1980 yıllarında bibliyometri çalışmaları artarak ilk olarak matematikçilerin ve sosyologların ilgi alanındayken, araştırma merkezlerin artmasıyla internet ve bilimdeki değişimle beraber kütüphanecilerinde ilgi odağı haline gelmiştir (Karasözen, Gökkurt Bayram, & Umut, 2011).

Bibliyometri, kütüphanecilikte ve bilgi bilimlerinin çalışma alanıdır. Bibliyometri araştırmacıların, bilimsel dergilerin ve kurumların belli bir alandaki etkilerini değerlendirmek ve vurgulamak içinde kullanılmaktadır. Bir diğer ifade ile bibliyometriyi şu şekilde de tanımlamak mümkündür; yayınların matematiksel ve istatistiksel teknikler ile belli özelliklerinin incelenmesi, analiz edilmesi ve ilgili alanın bilimsel künyesine ait ipuçlarını veren bir yöntemdir (Tekin , 2019).

Atıf

Bir yayın çalışmasında kendinden önceki başka bir yayın çalışmasına değinilmesine atıf denir (Ulakbim, 2021).

Atıf yapma kavramı bibliyometrinin ilgilendiği konuların temelinde yer almaktadır. Matbaanın bulunmasından sonra Rönesans döneminde gelişmiştir. William Savage (1841) ‘A

Dictionary Of The Art Of Printing’’ çalışması verilen ilk örnekler arasındadır (Al & Tonta , 2004). Literatürde atıf yapmanın temel işlevinin atıf yapan ile atıf yapılan belge arasında bir bağ kurmak olduğu belirtilmektedir (Smith, 1981). Diğer açıdan yazarlar araştırma konusu ile ilgili öncülere saygı gösterme, araştırma konusu ile ilgili çalışmaya saygı gösterme, araştırma yöntemi ve tekniğine ilişkin bilgi verme, ilgili konu hakkında arka plan okumayı sağlama, birinin kendi çalışmasını veya başkalarının çalışmalarını düzeltme, önceki çalışmaya yapılan eleştiri, iddiaları doğrulama, kişileri yakın zamanda yayımlanacak bir yayından haberdar etme, yeterli düzeyde tanıtılmamış, dizinlenmemiş ya da atıfta bulunulmamış çalışmaları gösterme, çalışmada kullanılan verinin gerçekliğini ve doğruluğunu kanıtlama, içinde bir düşüncenin ya da kavramın tartışıldığı orijinal yayınları belirleme, orijinal yayınları veya yeni bir kavram ya da terime adını veren çalışmayı saptama, başka çalışmalardaki düşünceleri kabul etmeme ve önceki çalışmalardaki iddiaları tartışma gibi birçok neden ile atıf yapıldığı bilinmektedir (hacettepe.edu.tr, 2021).

Farklı amaçlarla yapılan atıfların sınıflandırılması ise; doğrulayıcı atıflar, onaylanmayan atıflar, resim ya da grafik içerikli atıflar, okuma listesi mahiyetinde verilen atıflar ve metinden olduğu gibi aktarma yapılan atıflar şeklinde gruplandırılmıştır (Moravcsik, 1975).

Atıf Dizinleme

Eugene Garfield atıf dizinlemenin dergi kullanımı, sık kullanılan kaynakların yönetimi, tarihsel ve toplum bilimsel araştırmaların yapılması ve literatür artışıyla ilgili bilgilere erişim sağlamakta araç olarak kullanabileceğini fark etmiştir. Günümüzde ise yaygın kullanılan Science Citation Index (SCI), Social Sciences Citation Index (SSCI) ve Art And Humanities Citation Index (A&HCI) kaynakları bilimsel bilgi enstitüsü bünyelerinde yayımlanmaya başlamıştır (hacettepe.edu.tr, 2021).

Atıf Analizi

1927 yılında ‘‘Journal Of The American Chemical Society’’kimya dergisinde yayımlanan makalelerin kaynakçaların incelenmiş olduğu araştırma ile ilk atıf analizi çalışması literatürde yer almaktadır (Al & Tonta , 2004).

Atıf analizi çalışmaları farklı birçok teknik kullanılarak gerçekleştirilmektedir. Bu teknikler arasında en yaygın olanları; ‘‘bibliyografik eleştirme’’ ve ‘‘ortak atıf’’ teknikleri yer almaktadır. Bibliyografik eleştirme; farklı iki kaynakta aynı yayına atıf yapılması olarak tanımlanmaktadır. Ortak atıf ise; bir kaynakta farklı iki yayına atıf yapılması şeklinde

tanımlanmaktadır. Diğer teknikler arasında ‘kendine atıf’ tekniği ise; yazarların kendi çalışmalarına atıf yapmasıdır (hacettepe.edu.tr, 2021).

Etki Faktörü ve Anındalık İndeksi

Bir dergide o yıl alınan atıfların, önceki iki yılda çıkan yayın sayısına bölümü ile elde edilen değere etki faktörü denir. Anındalık indeksi ise bir dergide o yıl alınan atıfların, aynı yıl dergide çıkan yayınlara bölünmesiyle elde edilen değerdir (Ulakbim, 2021).

Enformetri

Blackert ve Siegel (1979) ve Nacke (1979) tarafından ilk defa literatürde kullanılan enformetri kavramı; bilgi bilimine ait en kapsamlı çalışmaları kapsayan kavramdır. Enformetri kütüphanecilik, bilgi teorisi, matematik ve istatistik bilimlerinin birleşiminden oluşmaktadır (Gökkurt, 1994). Her türlü formdaki bilginin sayısal durumunu inceler (Ulakbim, 2021).

Bilimetri

Bilimetri, literatür verilerinin temel istatistik, metin analitiği ve ağ modelleri aracılığıyla incelenmesini ve seçilen boyutlarda gözlemlenen örüntülerin sayısal ve görsel olarak ortaya çıkarılmasını kapsayan bütünsel bir yöntemdir (Kurt Gümüş, Özdağoğlu, Özdağoğlu, & Damar, 2020).

Webometri

1996 yılında Abraham tarafından önerilen yeni araştırma alanı terimidir. Web üzerindeki bibliyometrik ve enformetrik yaklaşımlarla ilgili bilgi kaynaklarının, yapılan ve teknolojilerin temeli ve kullanımının nicel yönlerinin incelenmesidir (Björneborn & Ingwersen, 2004). Webometri enformetrik yöntemlerden World Wide Web’e uygulanmasıdır (Ulakbim, 2021).

Webometrik

1997 yılında Almind ve Ingwersen tarafından webometrik kelimesi literatüre kazandırılmıştır. Webometrik; başlangıçta bilimsel makalelerin alıntı örneklerinin bibliyometrik analizi için tasarlanmış ardından ham verileri sağlayan ticari arama motorları ile Web’e uygulanabileceğinin farkına varılmasıyla web ile ilgili olayların nicel incelenmesidir. Webometrik kapsamına giren çalışmalar iletişim, istatistiksel fizik ve bilgisayar bilimidir (Thelwall, Vaughan, & Björneborn, 2006).

Sibermetri

1987 yılında Isidro Aguillo tarafından sibermetri terimi ortaya atılmıştır. İnternette bibliyometrik ve enformetrik yaklaşımlar üzerine bilgi kaynakları, yapıları ve teknolojilerinin gelişimi ve kullanımının nicel yönlerinin incelenmesini konu edinmektedir. Sibermetrinin kapsamına giren alanlar internet omurga teknolojisi, topoloji ve kantitatif ölçümleridir (Björneborn & Ingwersen, 2004).

Bibliyometrik Analiz

Pritchard (1969) yılında bibliyometri kavramını istatistiksel bibliyografi kavramından yola çıkarak kitaplar ve süreli yayınlarla ilgili istatistiklerin bir araya getirilmesi ve yorumlanması olarak tanımlayarak, tarihsel gelişimi ile beraber evrensel araştırmalarda dergi ve kitap kullanımının saptanmasını sağlayan geniş bir alan olarak tanımlamıştır. Pritchard matematiksel ve istatistiksel yöntemlerin desteklenmesi ile bibliyometri kavramının kullanılmasını amaçlamaktadır. Bibliyometrik analizde araştırmak istenen alanın akademik yayınların konu, yıl, kurumları, anahtar sözcükleri, yazar sayıları, atıfları, ülkeleri, finansal kuruluşları gibi bir çok özelliğin incelenmesi ile bibliyometri oluşturulmaktadır (Çınar, 2019).

Araştırma Konusuyla İlgili Literatür Taraması

Daniel Kahneman ve Amos Tversky 1960 yılında farklı çalışmalara yönelmesine rağmen 1970 yılında yapmış oldukları araştırmalarda geldikleri yere kadar bir araya getirerek var olan farklılıkları kıyaslama yoluna gitmişlerdir. İlk aşamada karar verme teorilerinin psikolojik anlamda adapte olunması ve gerçek hayatta bir araya getirilen deneylere ait normatif problemlerin çözümlerinde farklılaştırma yoluyla ilgilenmişlerdir (Heukelom, 2014).

Daniel Kahneman ve Amos Tversky tarafından 1971 yılında ilk yayınlanan makale olan ‘‘Küçük sayılar kanununa inanç’’ makalesidir. Makalede şans yasalarının doğru olmayan sezgilere sahip olduğunu ifade etmektedirler. Rastgele birey seçimi yaparak bu kişileri örneklem olarak almışlardır (Kahneman & Tversky, 1971).

1972 yılında ise ‘‘Öznel olasılık: Temsililiğe ilişkin bir yargı’’ makalesini yayınlamışlardır. Bu makalede de temsil edilebilirlik ön yargısını ele almışlardır. 1973 yılında sezgisel tahminler üzerinde temsil edilebilirlik yargısının önemini vurgulayan bir çalışma daha gerçekleştirmişlerdir (Kahneman & Tversky, 1972).

1974 yılında ise ‘‘Belirsizlik altında yargı: Duygusal ve bilişsel’’ adı altında yayınladıkları makalede temsiliyet, mevcudiyet ve çıpalama gibi yargılar üçe ayrılmaktadır.

1979 yılında ekonomi alanında ve 2002 yılı Nobel ödülüne layık görülen çalışmaları olan ‘‘Beklenti teorisi: Risk altında kararın analizi’’ adlı çalışmalarını ortaya koymaktadırlar (Yıldırım, 2017).

Scopus veri tabanında ‘‘Behavioral Fiannce’’ anahtar kelimesi ile incelenen ilk 15 literatür taraması;

Abreu & Brunnermeir(2003). ‘‘ Bubbles and Crashes’’ makalesine göre; balon esnekliği, arbitrajcuların satış stratejilerini geçici olarak koordine edememelerinden kaynaklanmaktadır. Türetilmiş ticaret dengesi benzersiz olduğundan balonların varlığı güçlü bir şekilde rasyonelize edilmesine sebep olur. Araştırmada model haber olaylarının senkronizasyonu sağlayarak içsel bilgi içeriğine göre orantısız bir etkiye sahip olduğu sonucuna varılmaktadır.

Asness, Moakowitz, & Pedersen (2013). ‘‘Value and momentum everywhere open access’’ araştırmasına göre; değer ve momentum getirileri, varlık sınıflarına pasif maruz kalmalarına kıyasla varlık sınıfları arasında güçlü korelasyon göstermektedir. Küresel fonlama likiditesi riski, yalnızca piyasalar arasında değer ve momentum ile beraber incelendiğinde davranışsal finansın büyük ölçüde ABD hisse senetlerine odaklanan kurumsal ve rasyonel varlık fiyat teorileri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Barberis & Thaler (2003). ‘‘A survey of behavioral finance’’ makalesine göre; davranışsal finans uygulamaları borsaya, ortalama getirilerin kesitine, bireysel ticaret davranışına ve kurumsal finansa dayanmaktadır. Araştırmada davranışsal finansın sahadaki ilerlemesi değerlendirilmiş ve gelecekteki seyri hakkında spekülasyonlar yapılmıştır.

Campbell (2000). ‘‘ Asset pricing at the millennium’’ makalesine göre; varlık fiyatlandırma alanını incelenmiştir. Tüm varlıkları fiyatlandıran stokastik iskonto faktörünün davranışı araştırılmıştır. Vade yapısının davranışı incelenerek; faiz oranları, toplam hisse senedi fiyatları ve hisse senedi getirilerindeki kesitsel örüntüler, davranışsal finans, optimal portföy seçimi ve zamanlar arası denge hakkında sonuçlara ulaşılmıştır.

Cupak, Fessler, & Schneebaum (2021). ‘‘Gender differences in risky asset behaviour: The importance of self confidence and financial literacy’’ makalesine göre; finansal okuryazarlık ve riskten kaçınmayı kontrol ederken yapılan yatırımlardaki cinsiyet farkını açıklarken, bireylerin kendi finansal okuryazarlıklarına duydukları güvenin rolünü incelemektedir. Makale karşı-olgusal ayırıştırma tekniklerini kullanarak güvenin rolünü

araştıran ilk araştırmadır. Analizlerde davranışsal finans eğilimlerinden güven, riskli finansal davranışların güçlü belirleyicisi ve cinsiyet farkının büyük bir bölümünü oluşturduğu sonucuna varılmaktadır.

Daniel, Hirshleifer & Teoh (2002). ‘‘ Investor psychology in capital markets: Evidence and policy implications’’ makalesine göre; psikolojik ön yargıların yatırımcı davranışını ve fiyatları nasıl etkilediğini incelemiştir. Araştırmada aşırı güven ön yargısının bilgili piyasa katılımcılarının stratejik teşvikleri konusunda yatırımcıların inandırıcılığına neden olduğu sonucuna varılmaktadır.

De Bont & Thaler (1987). ‘‘Further evidence on investor overreaction and stock market seasonality’’ makalesine göre; uzun vadeli kazanç ve kayıp yaşayan hisse senetleri için sistematik fiyat geri görüşlerinin önemli ölçüde iyi bir performans sergiledikleri gözlemlenmiştir. Yatırımcı davranışsal finans temelinde karar vermeyi etkileyen aşırı tepki hipotezini desteklemektedir. Aynı zamanda araştırma mevsimsel getiri örüntüsünü incelemektedir. Araştırma sonucunda ocak ayındaki fazla getiriler, hem kısa vadeli hem de uzun vadeli geçmiş performanslara etki ettiği gözlemlenmiştir.

DellaVigna (2009). ‘‘Psychology and economics: Evidence from the field’’ makalesine göre; birey 3 açıdan davranış modeli sergilemektedir. Bunlar; tercih, inanç ve karar vermedir. Araştırmada anket uygulanarak bireylerin davranışsal finans eğilimlerine nasıl tepki verdiğini ölçmektedir. Aşırı güven, inançta ısrarcılık ve çerçeveleme eğilimlerinin sıklıkla rastlandığı sonucuna varılmaktadır.

Fama (1998). ‘‘Market efficiency, long term returns, and behavioral finance’’ makalesine göre; piyasa verimliliği, uzun vadeli getiri anomalileri ile ilgili bilgiye gösterilen aşırı tepki kadar yaygın olmasıyla, olay öncesi anormal getirilerin olay sonrası tersine dönüşmesi araştırmada sıklıkla rastlanmıştır. Araştırma sonucunda çoğu uzun vadeli getiri anomaliliği, teknikte makul değişikliklerle ortadan kalma eğiliminde olduğu gözlemlenmiştir.

Glaser & Weber (2007). ‘‘ Overconfidence and trading volume’’ makalesine göre; aşırı güvenen yatırımcıların rasyonel yatırımcılara göre daha fazla ticaret yaptığını gözlemlemektedir. Aşırı güven yatırımcıyı motive ettiğinden yatırım kararlarında daha kesin ön yargılarla yaklaşmaktadır. Araştırma ampirik bir değerlendirme yöntemi ile ele alındığından aşırı güveni motive etmenin ve modellenmenin olağan yolunun dikkatle ele alınması gerektiği sonucuna varılmaktadır.

Graham, Harvey, & Puri (2013). "Managerial attitudes and corporate actions" makalesine göre; üst düzey yöneticilere psikometrik testler uygulayarak bireyin bilinçaltında yatan psikolojik özelliklerin ve tutumlarının etkisi incelenmiştir. Araştırmada Amerika Birleşik Devletleri (ABD) Chief Executive Officer (CEO)'larının, temel tutumları açısından ABD dışındaki CEO'lardan önemli ölçüde farklı olduğu sonucuna varılmaktadır. CEO'ların bireysel yatırımcılara göre daha iyimser olduğu ve riskten kaçındığı gözlemlenmiştir.

Hirshleifer, Hou, Teoh, & Zhang (2004). "Do investors overvalue firms with bloated balance sheets?" makalesine göre; yatırımcılar serbest nakit akışına geçtiğinde kazanç büyümesi zayıflar bu nedenle muhasebe karlılığına odaklanırlar. Nakit karlılığı hakkındaki bilgileri ihmal ettiğinde ise net işletme varlıkları, faaliyet geliri ile serbest nakit akışı arasındaki kümülatif fark, raporlama sonuçlarının aşırı iyimserliğe ne ölçüde etki ettiğini ölçmektedir. Aşırı iyimserliğe yatırımcının ne şekilde tepki verdiği gözlemlenmiştir.

Hirshleifer & Teoh (2003). "Herd behaviour and cascading in capital markets: A review and synthesis" makalesine göre; sürü davranışının getiri ve itibar etkileşimleri incelenerek sosyal öğrenme ve sermaye piyasalarındaki bilgi basamakları ile ilgili teoriler incelenmiştir. Araştırmada yatırımcıların, firmaların ve analistlerin davranışlarının sürü davranışı ile nasıl bir ilişkisi olduğu sonucuna varılmıştır.

Lo (2004). "The adaptive markets hypothesis" makalesine göre; etkin piyasa hipotezi, davranışsal ekonomi ve finans piyasalarının rasyonel olmadığını savunur. Ekonomik rasyonalite, kayıptan kaçınma, aşırı güven, aşırı tepki, zihinsel muhasebe ve diğer davranışsal ön yargıların aslında, basit yöntemler aracılığı ile adaptasyon sağlayacağı ile tutarlıdır. Uygulanabilir piyasalar hipotezi, portföy yönetimi için somut çıkarımlar sunmaktadır.

Shiller (2003). "From efficient markets theory to behavioral finance" makalesine göre; 1970 lerden günümüze kadar uzanan davranışsal finansın gelişmelerini incelemektedir. Aynı zamanda akıllı paranın sıradan yatırımcılarla etkileşim modellerini ve akıllı paranın önündeki engellere ilişkin kanıtları da incelemektedir.

"Davranışsal Finans" anahtar kelimesi ile Scopus veri tabanı ile ulaşılan 10 Türkçe literatür taraması;

Aktaş (2012). "Davranışsal finans ve yatırımcı psikolojisi İMKB üzerine ampirik bir analiz" araştırmasına göre; yatırımcıların yatırım kararı alırken geleneksel finans teorilerinin öngördüğü şekilde rasyonel davranıp davranmadığını davranışsal finans yaklaşımlarıyla

araştırılması amaçlanmaktadır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular ile yatırımcıların psikolojik ön yargıları anlamalarının ve farkında olmalarının faydalı olacağı sonucunu çıkarılmıştır. Bireysel yatırımcının hisse senedini satın alma fiyatını referans noktası kabul ederken, mülkiyet etkisi ve statüko yanlılığı nedeniyle portföylerinin mevcut durumunu güncellemekte zorlandıkları ve kararlarının değişebileceği tespit edilmektedir. İMKB bireysel yatırımcısının kararlarını rasyonel davranmak yerine psikolojik faktörlere göre davrandığı sonucuna varılmaktadır.

Aydın & Ağan (2016). “Rasyonel olmayan kararların finansal yatırım tercihleri üzerindeki etkisi: Davranışsal finans çerçevesinde bir uygulama” araştırmasına göre; bireysel yatırımcının finansal karar alma davranışlarını yönlendiren psikolojik ön yargılarını ortaya koymak ve bu ön yargıların yatırım kararlarındaki etkisinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Çalışmada yapılan anket ile elde edilen bulgulardan bireysel yatırımcıların karar alma davranışlarında sistematik hatalar yaptığı ve irrasyonel davranışlar sergileyerek davranışsal finans ön yargılarından etkilendiği sonucuna varılmaktadır.

Böyükaslan (2012). “ Bireysel yatırımcıları finansal yatırım kararına yönlendiren faktörlerin davranışsal finans açısından incelenmesi: Afyonkarahisar örneği” araştırmasına göre; bireysel yatırımcıların yatırım kararı verme süreçlerinde etkili olan faktörlerin davranışsal finans eğilimleri açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma bireysel yatırımcıların demografik özellikleri ve finansal profillerini ortaya çıkartarak yatırımcının davranışsal finans eğilim davranışında bulunduğunu test ederek davranışsal finans eğiliminin etkisi altında olduğu sonucuna varılmaktadır.

Çetiner, Ayhan Gökcek & Turp Gölbaşı (2019). “Davranışsal finans perspektifinden yatırımcı davranışları üzerine bir inceleme” araştırmasına göre; davranışsal finans açısından yatırımcının yatırım kararı alırken sergilediği irrasyonel davranışı ile demografik değişkenliklerine bağlı olan değişimlerin incelenmesi amaçlanmaktadır. 115 katılımcının aşırı güven, bilişsel çelişki, akıllı muhasebe, belirsizlikten kaçınma, taklit ve sürü davranışları olan davranışsal finans eğilimleri değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda akılsal muhasebe eğilimi ile yaş, cinsiyet arasında bir ilişki olduğu gözlemlenmiştir. Belirsizlikten kaçınma eğilimi ile yaş ve gelir düzeyi arasında bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır.

Gazel (2016). “ Davranışsal finans psikolojik eşik ve ön yargılar” araştırmasına göre; Borsa İstanbul endekslerinde kayda değer Borsa İstanbul hisselerinde psikolojik eşiklerin var olup olmadığını incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada iki hisse senedi endeksi ve 10 adet

hisse senedinin günlük kapanış fiyatları, eşikler etrafındaki fiyat kümelenmeleri, getiri ve volalite açısından incelemeler yapılmıştır. Eşiklerin varlığını test etmek adına ki-kare, kukla regresyon ve garch analizleri yapılmıştır. Araştırma elde edilen bulgular doğrultusunda; psikolojik eşik varlığına ilişkin kanıtları sunmaktadır.

Kıyılar & Akkaya (2020). ‘‘Davranışsal finans’’ araştırmasına göre; yatırımcı duyarlılığı ve psikolojisi, finansal piyasalarda geleneksel teori ve hipotezlerle açıklanamayan olguları incelemiştir. Finansal piyasaların sağlıklı olarak çalışabilmesi, reel değişkenlere bağlı olmayıp son zamanlarda yaşanan finansal krizlerde güven faktörüne ve güven bunalımına atıfta bulunulmuştur.

Tekin (2020). ‘‘ Davranışsal finans bağlamında kendine aşırı güven, kontrol yanılması ve iyimserlik önyargılarının ölçülmesi: Üniversite öğrencileri örneği’’ araştırmasına göre; karar verme süreçlerini etkileyen çok sayıda önyargılar vardır. Çalışmada kendine aşırı güven, kontrol yanılması ve aşırı iyimserlik önyargıları seçilmiştir. 522 öğrenciye anket uygulanarak bu 3 önyargının etkisi ölçülmüştür. Çalışmanın sonucunda karar vermede önyargıların etkisinin daha fazla çalışmaların sayısını arttırmayı ve yatırımcı davranışlarının dikkate alan gerçekçi modeller ortaya konulmasını hedeflenmektedir.

Yıldırım (2017). ‘‘Davranışsal finans yatırımcı davranışlarını esas alan modeller’’ araştırmasına göre; bireysel yatırımcıların davranış biçimleri tanımlanarak; Borsa İstanbul’da işlem yapan yatırımcıların davranış biçimleri saptanarak ve bu davranış finansa ait davranışlar içinde bulunan bireysel yatırımcıların getirilerine ne ölçüde etki ettiğini incelemiştir. Elde edilen bulgular neticesinde; aşırı güven, haber avcılığı, kendini atfetme, temsililik, momentum ve muhafazakarlık gibi davranış biçimlerini bireysel yatırımcının sergilediği sonucuna varılmıştır.

Yörükoğlu (2007). ‘‘ Davranışsal finans’’ araştırmasına göre; aşırı reaksiyon anomalisinin İMKB’de var olup olmadığının araştırılması ve davranışsal finans çerçevesinde tartışılması amaçlanmaktadır. Çalışmada hisse senedi piyasasında gözlemlenen getiri zıtlıkları uzun dönemde analiz edilmiştir. Analiz ile elde edilen bulgular çerçevesinde finansal piyasalarda kavrayışsal ve duygusal faktörlerin rol aldığı sonucuna varılmaktadır.

Yürekli (2019). ‘‘Bireysel yatırımcıların davranışlarına etki eden faktörlerin davranışsal finans kapsamında incelenmesi; Hizmet ve üretim sektörü çalışanları üzerine bir araştırma’’ araştırmasına göre; hizmet ve üretim sektöründe çalışan bireysel yatırımcıların davranışlarına etki eden eğilimlerin tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Yatırım kararlarında ne düzeyde

davranışsal eğilimin etkisinin olup olmadığı araştırılmıştır. 409 bireysel yatırımcının davranış ve kararlarına göre yatırım kararlarını etkileyen eğilimleri yüksek derecede taşıdıkları sonucuna varılmıştır. Yatırımcıların davranışları ve son yıllarda davranışsal finans alanında yapılacak çalışmaların artırılması ve uygulanması önerilmiştir.

Davranışsal finans temelinde bireyin finansal karar almayı yönlendiren eğilimler ile ilgili olarak finans literatüründe birçok çalışma bulunmaktadır. Buna göre literatürde yer alan davranışsal finans, finansal karar almayı etkileyen eğilimler ve bibliyometrik analiz ile ilgili çalışmaların özet bilgileri verilmiştir.

Ağan (2020). ‘‘Davranışsal iktisatta Covid-19 pandemi süreci; Kaygı düzeyinin sosyo-ekonomik karar alma davranışları üzerine etkisi’’ araştırmasına göre; pandemi sürecinin sosyal, ekonomik ve psikolojik boyutlarıyla analitik bir değerlendirme yapılarak çözüm önerileri sunulmasını amaçlamaktadır. Aynı zamanda bireylerin pandemi sürecinde yaşadıkları duygusal ve bilişsel süreci davranışsal iktisat eğilimleri çerçevesinde değerlendirip, kaygı düzeyinin sosyal, ekonomik ve psikolojik boyutlarda nasıl bir ilişki olduğunun bulunması amaçlanmıştır. Bu nedenle oluşturulan anket ile bir nicel çalışma yapılmıştır. Çalışmada bireylerin kaygı altındayken gerçek nedenlere odaklanmaktan ziyade çevresinde olup bitene karşı duyarlılığının arttığı gözlemlenmiştir. Bu durumda ekonomi politikalarının yönlendirilmesi ve geliştirilmesi sürecinde en etkili yanıt; kaygı düzeyinin bireysel karar alma üzerindeki etkisi de dahil olmak üzere bir takım davranışsal eğilimlerin dikkate alınmasıyla bireylere yardımcı olma niteliği taşıyacaktır.

Ağan (2017). ‘‘Davranışsal finans temelinde finansal yatırım kararlarının analizi’’ araştırmasına göre; profesyonel olmayan bireysel yatırımcının finansal karar alma eğiliminde davranışsal finans eğilimlerinin etkisinin analizi incelenmiştir. Araştırmada, Dokuz Eylül Üniversitesinde finans ve sermaye piyasası eğitimi alan lisans ve yüksek lisans öğrencilerine Kahneman ve Tversky’in makalelerinden yararlanılarak anket oluşturulmuştur. Araştırmanın sorusu; davranışsal eğilimlerden, aşırı güven eğilimi, temsil etme eğilimi, pişmanlıktan kaçınma eğilimi ve sürü eğilimlerinin cinsiyet ve yaş gruplarına göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını bulmak hedeflenmiştir. Araştırma sonucuna göre bireysel davranışların sunulan senaryolara göre farklılaştığı, yapılan hataların belirlenmesi, algılardaki farklılıkları, sezgi ve duygusal etkileşimlerin finansal yatırım kararına etkisinin davranışsal finans eğilimi ile gerçekleştiği görülmüştür. Anket sonuçlarına göre davranışsal eğilimlerin yapılan yatırım kararları üzerinde etkisinin olduğu sonucuna varmıştır.

Akdeniz (2020). ‘‘ Davranışsal finans eğilimlerinin risk alma düzeyine etkisi’’ araştırmasına göre; davranışsal finans eğilimlerinin risk alma düzeyin etkisinin olup olmadığının incelenmesi amaçlanmaktadır. Anket sonuçlarıyla elde edilen bulgulara göre, bireylerin davranışsal finans eğilimlerindeki artış oldukça risk alma düzeylerinde de artış olduğu gözlemlenmiştir. Davranışsal finans eğilimlerinden yatırım körlüğü, kazanma tutkusuna, aşına olma, pişmanlıktan kaçınma, bilirkışı düzeylerindeki artış risk alma düzeyinde de artışa neden olduğu sonucuna varılmaktadır.

Aktan & Yavuzaslan (2020).’’ Davranışsal iktisat’’ araştırmasına göre; iktisat ve psikoloji arasındaki bağdan doğan davranışsal iktisat konusunda giriş niteliğinde bilgiler sunmak amaçlanmaktadır. Çalışmada davranışsal iktisat tarihi, geleneksel finans ile ortak ve farklı yönlerine bakılarak özetlenmesi hedeflenmektedir. Çalışmanın sonucu; davranışsal iktisat araştırma metodolojisi açısından iktisat bilimine katkı sağlanması hedeflenmektedir.

Alalwani & Dayı (2019). ‘‘ Bireysel yatırımcıların yatırım kararlarını etkileyen faktörlerin incelenmesi: Irak Menkul Kıymetler Borsası’nda bir uygulama’’ araştırmasına göre; yatırımcı kararlarını etkileyen faktörler arasında yaşadıkları toplumun kararlarının etkisi önemli bir rol oynamaktadır. Bireysel yatırımcılar hem kendi kararları hem de yaşadıkları toplumun kararlarından etkilenmektedir. Bu nedenle yatırımcıların almış oldukları kararlara etki eden eğilim, faktör veya ön yargının önemli bir yeri vardır. Bireysel yatırımcıların yatırım kararları üzerinde etkili olan faktörleri araştırmak amaçlanmaktadır. Irak Menkul Kıymetler Borsası’nda yapılan anket sonucunda bireysel yatırımcıların yatırım kararlarını etkileyen faktörler arasında risk, finansal kriz, finansal bilgi ve sürü psikoloji gibi bir çok eğilim faktörlerinin yer aldığı sonucuna varılmaktadır.

Aldemir (2015). ‘‘Davranışsal finans açısından yatırımcı davranışlarının incelenmesi: Tokat ili örneği’’ araştırmasına göre; finansal karar almayı etkileyen faktörler açısından çevresel, psikolojik ve sosyolojik faktörlerin etkili olduğu gözlemlenmektedir. Çalışmada Tokat ilindeki yatırımcıların yatırım kararı verme süreçlerinde etkili olan bu faktörlerin davranışsal finans açısından incelenmesi amaçlanmaktadır. Bireysel memur çalışanlarına uygulanan anket sonuçlarına göre katılımcıların yatırım risk faktöründen etkilendikleri ve demografik özelliklerden cinsiyete göre yatırım amaçlarında farklılık olduğu sonucuna varılmaktadır.

Altaş (2019). ‘‘Bireysel yatırımcıların yatırım kararlarını etkileyen faktörlerin davranışsal finans bağlamında araştırması’’ araştırmasına göre; yatırımcı davranışlarının

davranışsal finans açısından araştırılmasıdır. Piyasanın durumu ve yatırımcıların piyasayı takip ederek davranışsal finans açısından incelenmiştir. Davranışsal finans yatırımcının risk iştahını etkiler ve yatırımla ilgili ne karar alacağını yönlendirir. Çalışmada demografik özellikler dikkate alınarak davranışsal finans perspektifinden inceleme yapılmıştır. Risk alma yeteneğini yaş, cinsiyet ve yatırım tecrübesi ile değerlendirildiği zaman daha farklı sonuçlarının çıktığı gözlemlenmiştir. Hem bilişsel hem de psikolojik açıdan davranışların incelenmesi ile doğru bir yatırım kararı alınması sonucuna varılmıştır.

Aslan (2016). “Bireysel yatırımcıları finansal yatırıma yönlendiren faktörlerin davranışsal finans açısından araştırılması: Şanlıurfa iline bağlı Viranşehir ilçesi örneği” araştırmasına göre; Şanlıurfa iline bağlı Viranşehir ilçesinde bulunan bireysel yatırımcıların yatırım kararlarındaki faktörlerin davranışsal finans açısından ele alınması amaçlanmaktadır. Bireysel yatırımcılara uygulanan anket ile elde edilen bulgular demografik özelliklere etkisinin olduğu gözlemlenmiştir. Demografik özelliklerden meslek, eğitim seviyeleri, cinsiyet ve medeni durumlara bakıldığında finansal karar almayı etkileyen faktörlerin etkileri gözlemlenmektedir. Bireysel yatırımcının riske girerek ortaya çıkardığı davranışın geleneksel rasyonel bir davranış sergilediği gözlemlenirken diğer bir yandan ise yatırımcı kararlarını etkileyen faktörlerin ise psikolojik ve sosyal faktörler olduğu sonucuna varılmaktadır.

Aydın (2010). “Davranışsal finans tartışmaları kapsamlı bir inceleme” araştırmasına göre; asıl olarak verimli piyasalar hipotezini oluşturan varsayımları eleştirmektedir. Bu nedenle araştırmada piyasa fiyatlarının olması gereken değerine işaret ettiği düşünülen “Sermaye Varlıklarını Fiyatlama Modeli” ve bu modelin tüketim değişimlerinin dikkate alınması ve “Rasyonel Fiyatlama Formülü” bağlamında değerlendirilmesi ele alınmaktadır. Yatırımcı ve analistlerin saffilliğinin sebep ve sonuçları, şirket tutumları ve politik müdahaleleri de incelenmektedir. Çalışmada finansal piyasalarda gözlenen ve verimli piyasalar hipotezine uymayan davranışları açıklamaya çalışarak bu tartışma yaklaşımlarının anlaşılması sonucuna varılmaktadır.

Aytekin (2015). “Davranışsal finans kapsamında bireysel yatırımcıların incelenmesi “Van ili örneği” ” araştırmasına göre; bireysel yatırımcının finansal piyasalarda karar vermelerinde etkili olan ve ekonomik olmayan faktörlerin davranışsal finans açısından ele alınması ve bu faktörlerin etkilerinin test edilmesi amaçlanmaktadır. Van ilinde bulunan 82 yatırımcıya uygulanan anket sonuçlarından ekonomik olmayan etkenlerden etkilendiği ve davranışsal finansın etkisi olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca demografik özelliklerin

yatırımcıların tercih, profil ve finansal olmayan eğilimleri arasındaki ilişkinin olmadığı sonucuna varılmaktadır.

Balı & Dündar (2020). ‘‘Maliye ve Finans Dergisi’nde yayımlanmış makalelerin bibliyometrik analizi (2009-2018)’’ araştırmasına göre; 159 makalenin atıf analizi tekniğiyle ele alınarak incelenmiştir. Dergideki verimliliği ölçmek adına Pareto yasasına uygun sonuçlar elde edilmiştir. Yapılan analiz sayesinde derginin gelişim seyrini göstermesinin ve eksikliklerin tespit edilmesinin amacına yönelik hedefe ulaşmasını sağlamıştır.

Başçı, Karaca & Güler (2020). ‘‘Yatırımcıların demografik özelliklerinin yatırımcı davranışına etkileri’’ araştırmasına göre; yatırım kararı alırken yatırımcılar rasyonel kararlar yerine davranışsal ön yargıların etkisinde kalarak karar verebilirler. Yatırımcının davranışları aşırı güven, benzeşim ön yargısı, kayıptan kaçınma ve sürü davranışı ön yargılarının yatırımcının demografik özelliklerine etkilerinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Yapılan anket sonuçlarına göre yatırımcı davranışlarının cinsiyet, unvan ve gelirlerine göre farklılık gösterdiğini; medeni hal ve yaşa göre ise farklılık göstermediği sonucuna varılmaktadır.

Baydar (2020). ‘‘ Yeni medya unsurlarından sosyal medya kullanımı ile davranışsal finans eğilimlerinin etkileşimi üzerine bir araştırma’’ araştırmasına göre; bireylerin finansal karar almada sosyal medya ve davranışsal finansın etkisinin olup olmadığının incelenmesi hedeflenmiştir. Karma bir çalışma yapılmıştır. Bireylerin karar aşamalarında sosyal medyanın etkisi araştırılmıştır. Araştırma sonucunda davranışsal finans eğilimlerinin internet kullanım açısından davranışını etkilediği tespit edilmiştir. Kayıptan kaçınma eğiliminde gözlemlenen artışın yatırım kararlarında hislerini kullanma davranışının arttırdığı sonucuna varılmıştır. Aynı zamanda bireylerin hisleriyle karar verme davranışını da güçlendirdiği gözlemlenmiştir. Demografik özellikleriyle de davranışsal finans eğilimleri arasında bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır.

Bulut & Er (2018). ‘‘ Davranışsal kurumsal finans ekseninde kurumsal finansal kararlar: Bir literatür değerlendirmesi’’ araştırmasına göre; kurumsal finans yatırımcıyı ve yöneticiyi rasyonel ve beklenen faydayı artırmaya çalışan birey olarak değerlendirmektedir. Yatırımcı ve yöneticinin kararlarında ön yargısız davrandıkları varsayılmaktadır. Yapılan ampirik bulgularla bu varsayımın kurumsal finansal kararlar üzerinde etkili olmadığını bilişsel ön yargılarında yer aldığı gözlemlenmektedir. Araştırmada aşırı güven, sürü davranışı, kayıptan kaçınma ve çıpalama ön yargılarının da analizi yapılmıştır. Çalışmada yatırımcının ve yöneticinin bu ön yargılarla birlikte sermaye yapısı kararları, kar payı dağıtımı, yatırım kararları

ve nakit tutma politikaları üzerindeki etkilerini incelemek amaçlanmaktadır. Araştırma sonucunda kurumsal finans kararlara ilişkin davranışsal ön yargılar ekseninde yapılan çalışmaların sonuçlarını ortaya koymaktadır.

Çıldık (2020). ‘’ Davranışsal finansın bireysel yatırımcıların davranış biçimlerini etkilemesi’’ araştırmasına göre; insan psikolojisinin finansal karar almadaki etkisi gün geçtikçe yapılan araştırmalarda da gözlemlenmektedir. Davranışsal finans yatırım yaparken rasyonel davranmadığını ortaya koymaktadır. Rasyonel olmayan yatırımcı hem piyasa açısından hem de kendi kazancı açısından olumsuz seyir sergilemektedir. Bu nedenle araştırmanın amacı, BİST’ de işlem yapan yatırımcının davranışsal finans eğilimlerin elde ettikleri kazanç üzerinde etkisinin olup olmadığını amaçlamaktadır. Yapılan anket sonuçlarına göre davranışsal finans eğilimlerinden kayıptan kaçınma, pişmanlıktan kaçınma eğilimlerinin piyasa şartlarından etkilendiği gözlemlenmektedir. Aynı zamanda bazı yatırımcıların riski sevdiği gözlemlenmiştir. Çoğunluk olarak ise riskten kaçınma eğilimi altında oldukları sonucuna varılmıştır.

Erdemci (2018). ‘’ Davranışsal finans açısından bireysel emeklilik sistemine yönelik tutum ve davranışlar: Eskişehir ili Milli Eğitim Bakanlığı bünyesindeki öğretmenler üzerine bir inceleme’’ araştırmasına göre; bireylerin gönüllük esasına dayalı bireysel kazançları doğrultusunda geleceklerini garanti altına alma fırsatı sunan tasarruf veya fonlama olan bireysel emekliliğe yönelik kararlarında çoğu zaman zihinsel ve mantıksal hatalara düştüklerinin gözlemlendiği görülmektedir. Araştırmada bireysel emeklilik ile ilgili temel bilgi düzeyinin, tasarruf sistemine olan yaklaşımları, yatırım yapma eğilimleri ve yatırım amaçlarının davranışsal finans açısından ilişkisinin olup olmadığının incelenmesi amaçlanmaktadır. Çalışmada Eskişehir ili Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde görev yapmakta olan öğretmenlerin birikim amaçları, BES temel bilgi düzeyleri, BES hakkındaki yaklaşımları ve BES’e yönelik gösterdikleri davranışları incelemek amaçlanmaktadır. Araştırma sonucunda birikim yapma amaçları, BES bilgi düzeyleri, BES hakkındaki yaklaşımları ve BES’ olan davranışları davranışsal finans eğilimleri üzerinde etkili olduğu sonucuna varılmaktadır.

Genç (2019). ‘’Sakarya ili çalışan kesiminin yatırım kararlarının davranışsal finans açısından değerlendirilmesi’’ araştırmasına göre; bilgisayarlı piyasa etkinliğindeki sapmalar ve piyasadaki kişilerin tam rasyonel olmayan davranışlar sergilemesi ile Sakarya ilindeki çalışan kişilerin yatırım davranışlarının davranışsal finans açısından incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırma sonucunda kişilerin yatırım davranışlarındaki seçimlerinde psikolojik ön yargıların etkilerinin görüldüğü sonucuna varılmaktadır.

Görür (2017). ‘‘Bireysel yatırımcıların yatırım kararı verirken etkilendiği faktörler üzerine bir araştırma: Adana örneği’’ araştırmasına göre; bireysel yatırımcılar finansal piyasalarda karar alırken psikolojiden, kişilik unsurlarından ve sosyal etkenlerden etkilenecek irrasyonel karar vermektedir. Çalışmada Adana ilindeki yapılmış anket ile yatırımcının davranış eğilimlerine yönelimleri incelenmiştir. Araştırma sonucunda bireysel yatırımcının yatırım kararı verirken davranışsal finans eğilimlerine yönelim gösterdikleri sonucuna varılmaktadır.

Gül, Ekşi & Sürme (2017). ‘‘Davranışsal finans açısından altın yatırımcılarının davranışlarının incelenmesi: Gaziantep örneği’’ araştırmasına göre; davranışsal finans eğilimlerinden aşırı güven, aşırı iyimserlik, pişmanlıktan kaçınma, kayıptan kaçınma ve temsil etme eğilimlerinin yatırımcı davranışlarının üzerindeki etkisinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırma sonucunda demografi özelliklerinden yaş, medeni durum ve sermaye tutarı açısından davranışsal finans eğilimlerinin farklılık göstermediğini ama eğitim, firma yaşı ve mesleki tecrübe açısından davranışsal finans eğilimlerinin farklılık gösterdiği sonucuna varılmaktadır.

Haydari (2018). ‘‘ Bireylerin finansal okuryazarlık, finansal eğitim ve finansal erişim düzeyleri üzerine bir araştırma: İstanbul ili örneği’’ araştırmasına göre; yenilikler ve değişim ile birçok alanda hayatımıza giren finansal araç ve uygulamaların artması ve bireylerin bu konuda finansal karar verebilmesi zorlaşmıştır. Bu nedenle araştırmanın amacı, finansal okuryazar olabilmeleri için finansal eğitim almaları gerekmektedir aynı zamanda finansal erişim düzeylerinin belirlenmesi gerekmektedir. Araştırma İstanbul ilinde finansal tüketiciye uygulanmıştır. Analiz sonucuna göre, finansal okuryazarlık seviyeleri düşük, finansal eğitim konusunda tatmin edici bir sonuç elde edilmemiştir. Finansal erişim düzeyleri açısından anlamlı bir sonuç elde edilmemiş fakat demografik özellikler açısından incelendiğinde finansal okuryazarlık, finansal erişim ve finansal eğitim konusunda anlamlı bir farklılık sonucu elde edilmiştir.

Karatepe (2017). ‘‘ Geleneksel finans yaklaşımında yeni bir bakış açısı: Davranışsal finans ve yatırımcı psikolojisi; 2008 küresel ekonomik krizi üzerine bir değerlendirme’’ araştırmasına göre; ekonomik krizin hem görünen hem de görünmeyen nedenleri ekonomik sistemi derinden etkilemektedir. Finansal spekülasyonların nasıl ortaya çıktığını, nasıl büyüdüğünü ve ekonomiye ne derecede zarar verebileceğini davranışsal finans ve yatırımcı psikolojisinin araştırılması ile yardımcı olmaktadır. Çalışmada yatırımcı psikolojisi ve davranışsal finansın ekonomik krizleri açıklama ve anlamlandırmak için etkisinin ortaya konulması amaçlanmaktadır. Araştırmada 2008 krizine ait veriler kullanılmaktadır. Araştırma sonucunda

yatırımcı psikolojisini etkileyen faktörlerin yalnızca bireyi değil ekonominin genelini etkileyebileceğinin sonucuna varılmaktadır.

Kartal (2019). ‘‘Davranışsal finans: Bitcoin uygulaması’’ araştırmasına göre; bitcoin uygulamasının davranışsal finans üzerindeki etkisini ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırma analizi finansal sektörde bitcoin kullanan yatırımcılara uygulanan ankette yatırımcıların davranışsal finansa etkisinin belirlenmesi hedefi ile gerçekleştirilmiştir. Bitcoin sanal para kullanımının davranışsal finansa etkileri nelerdir?’’ sorusu kapsamında görüşme soruları hazırlanmıştır. Bitcoin, para taşınmadan karlı bir yatırım imkanı sunan, fiyat dalgalanmalarından dolayı dünya genelinde kullanılan bir para birimi olmayışı ile kullanımı zor bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bitcoin, piyasaya sunduğu özellikler ve yatırımcıların beklentileri açısından davranışsal finansa etkisinin olduğu sonucuna varılmıştır.

Keskin (2019). ‘‘ Davranışsal finans perspektifinde bireysel yatırımcıların yatırım kararlarını etkileyen faktörlerin incelenmesi: Bir araştırma’’ araştırmasına göre; bireysel yatırımcılar yatırım kararı alırken, demografik özellikleri, finansal okuryazarlık düzeyleri, duygusal ve bilişsel eğilimleri, sosyal ve çevresel etkenleri gibi faktörler arasında bir ilişki olup olmadığını belirtmek amaçlanmıştır. Bireysel yatırımcıların sergilediği bilişsel, duygusal, sosyal ve çevresel eğilimlerinin yatırım kararlarına etkisi olduğu sonucuna varılmıştır. Yatırım kararı vermeden önce bireysel yatırımcının eğitim alması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Küçük (2014). ‘‘ Bireysel yatırımcıları finansal yatırım kararına yönlendiren faktörlerin davranışsal finans açısından ele alınması: Osmaniye örneği’’ araştırmasına göre; bireysel yatırımcının finansal yatırım kararına yönlendiren faktörlerin davranışsal finans açısından ele alınması amaçlanmaktadır. Araştırmada öngörü, tahmin, duygu ve sezginin psikolojik ve sosyolojik etkileri altında bireysel yatırımcının yatırım kararına olan etkisinin olup olmadığı araştırılmaktadır. Anket bulgularından elde edilen sonuçlara göre davranışsal finansın yatırımcı kararlarında etkili olduğu sonucuna varılmaktadır.

Küden (2014). ‘‘Davranışsal finans açısından bireysel yatırım tercihlerinin değerlendirilmesi’’ araştırmasına göre; geleneksel finans teorileri ve davranışsal finans teorisi arasındaki farkları vurgulayarak yatırım araçları, yatırım stratejileri ve yatırımcı psikolojisi ile ilgili bilgi vermek amaçlanmaktadır. Bireysel yatırımcının yatırım kararı tercihlerinde davranışsal finans açısından incelenmesi için uygulanan anket bulgularına göre yatırımcıların psikolojik ön yargıların etkisinde kaldıkları ve rasyonel davranmadıkları sonucuna varılmaktadır.

Marko (2013). ‘‘Finansal kararların incelenmesi: Arnavutluk’taki firmalar üzerine bir uygulama’’ araştırmasına göre; finansal kararlar: Yatırım, finansman ve kar payı dağıtım kararlarından oluşmaktadır. Çalışmada firmaların finansal kararlar içerisinde yer alan yatırım, finansman ve kar payı dağıtım kararlarını nasıl aldıkları incelenmiştir. Arnavutluk başkentinde sanayi sektöründe yapılan anket bulgularına göre, finansal kaynaklarında öncelikli olarak i kaynakları tercih ettikleri, finansal esnekliğin önemine dikkat ettikleri, borçlanma oranları bulundurmadıkları, stratejik yatırımların finansmanında öz sermayeyi tercih ettikleri, yatırım kararında rasyonel davrandıkları ve kar payı dağıtım politikaları ile uyumlu davranmaya çalıştıkları sonucuna varılmaktadır.

Ok (2020). ‘‘Davranışsal n yargılar ve finansın işletmelerin finansal kararlarına etkisi’’ araştırmasına göre: finansal karar almayı etkileyen etkenler arasında davranışsal n yargılar, kişilik, ekonomik yapı ve psikoloji yer almaktadır. Finans yöneticilerin finansal kararları demografik özellikler ve kişilik, n yargılar ve psikolojik etkenlerle şekillenmiştir. Bu kavramların ortaya çıkması ile işletme finansı meydana gelmektedir. Araştırmada davranışsal n yargılar ve geleneksel finansın işletmeler açısından nasıl finansal karar aldıklarını incelemek ve analiz etmek amaçlanmaktadır. Araştırma sonucunda yatırımcıların hedefi geleneksel finans kuramına bağlı olarak rasyonel ve doğru bir kararı vererek maksimum kar elde etmektir ama finansal kararı rasyonel olarak vermek tek başına yeterli olmamaktadır. Bu nedenle davranışsal n yargılar, psikoloji, sosyal ve ekonomik evre, kişilik, mizaç gibi birçok etken de finansal karar vermeye yön verdiği gözlemlenmiştir.

Oktay (2018). ‘‘ Davranışsal finans perspektifinden yatırımcıların yatırım kararlarına etki eden faktörler’’ araştırmasına göre; iktisat açısından tanımlanan rasyonel davranma durumunu psikolojik ve duygusal faktörlerin etkisiyle rasyonellik tanımının sorgulanmasını ve farklı davranış sergilemenin mümkün olması konularını tartışmak amaçlanmıştır. Bireyin veya tüketicinin hangi faktörlerden etkilendiğini davranışsal perspektif açısından ortaya koymak amaçlardan bir diğeridir. Araştırma bulgularına göre; alınan kararlar veya yapılmadan önce düşünülen kararlar üzerinde önemli bir başarı sağlayacağı sonucuna varılmıştır.

zan (2010). ‘‘ İşletmelerde alınan finansal kararların yatırımcı davranışları üzerindeki etkilerinin incelenmesi’’ araştırmasına göre; işletmelerin artan rekabet koşulları ile faaliyet göstermesi, değerini arttırması ve sürdürebilir olması için almış oldukları finansal kararların mikro düzeydeki faktörler içerisinde yer aldığı göz önünde bulunmaktadır. Çalışmada işletmelerin finansal kararlar karşısında gösterdikleri n yargıların incelenmesi

amaçlanmaktadır. Elde edilen bulgu sonuçlarına göre, finansal performansını etkilediği ve bu kararları almada davranışsal finans eğilimleri sergiledikleri sonucuna varılmaktadır.

Özer & Korkulutaş (2018). ‘‘Yatırımcıların duygusal ve bilişsel eğilimlerinin değerlendirilmesi: Erzincan ili uygulaması’’ araştırmasına göre; karar alıcı mekanizmanın tatmin olduğu kararlardan oluştuğu varsayımlarına dayanarak davranışsal finansın yatırımcıların yatırım kararlarında risk ve getiri dışında değişkenleride göz önüne almaktadır. finans piyasalarında yatırımcıların davranışsal finans ile nasıl hareket etmeleri gerektiğini ve yatırım davranışlarının analizinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmada anket ile elde edilen bulgularla davranışsal eğilimlerin yatırım kararlarında büyük bir etkiye sahip olduğu sonucuna varılmaktadır.

Özçelik (2018). ‘‘Bireysel yatırımcıların finansal yatırım tercihlerinin davranışsal finans açısından değerlendirilmesi: İstanbul ili örneği’’ araştırmasına göre; bireysel yatırımcıların yatırım tercihlerindeki davranışsal finans üzerindeki etkisinin olup olmadığını amaçlanmıştır. Geleneksel finans teorileri ve davranışsal finans teorilerine yer vererek bireysel yatırımcıların yatırım kararlarında hangi psikolojik önyargıların etkisinde kaldığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırma sonucuna göre bireysel yatırımcıların yatırım kararlarının etkisinde psikolojik davranışsal finansın yer aldığı ve yatırım kararlarında psikolojik önyargıların etkin olduğu görülmektedir.

Sağlam (2020). ‘‘ Davranışsal finans perspektifinde risk algısı kabul edilen göstergelerin İstanbul borsası ulusal 100 endeksi üzerindeki etkisi’’ araştırmasına göre; yatırımcıların rasyonel olmayan davranışsal özellikler sergilemesi piyasada olan kayıp ve kazançların karşısında alternatif yatırım önerileri sergilemektedir. Araştırmada küresel piyasalarda yer alan korku ve stres etkeninin BİST 100 üzerindeki etkisiyle, kısa ve uzun dönem ilişkilerinin varlığının tespitinin analiz edilmesi amaçlanmıştır. Son yıllarda yapılan finansal işlemler yatırımcıların yalnızca istatistik hesaplamalar ile yatırım kararı almadıkları gözlemlenmiştir. Yatırımcının psikolojik açıdan içinde bulunduğu duygu durumlarının da yatırım kararına yön verdiği gözlemlenmiştir. Araştırma sonucunda yatırımcıların VIX endeksi ile korku düzeyini, RISE endeksi ile risk iştahı düzeyini dikkate almasıyla yatırım kararının daha sağlıklı olacağı kanısına varılmıştır.

Sarı & Saka Iğın (2020).‘‘ Literatürdeki e-finans çalışmalarının bibliyometrik analizi’’ araştırmasına göre; 2002-2019 yılları arasında akademik veri tabanlarında Google Akademik ve Web of Science da yayımlanan e-finansla ilgili makalelerin bibliyometrik özelliklerini

belirleyerek karşılaştırılması amaçlanmıştır. Araştırmada yayın yılı, makale dili, makalenin sayfa sayısı, makalenin anahtar kelimesi, yazar sayısı ve makale türü parametreleri belirlenmiştir. E-finans çalışmalarının gelecekteki araştırmacılara yardımcı olabilecek bir veri madeni oluşturulmasını hedeflemektedir. Araştırma sonucunda araştırmacıların odak noktalarına, zayıf ve güçlü yönlerinin tespiti açısından katkıda bulunulacağı düşünülmektedir.

Sever, Çetiner & Paksoy (2020) ‘‘Bireysel yatırım kararları ile davranışsal finans eğilimlerinin ilişkisi: İmalat ve hizmet sektörlerinde bir araştırma’’ araştırmasına göre; çalışmanın amacı bireysel yatırım kararları ve davranışsal finans eğilimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. İstanbul, Kocaeli, Zonguldak illerindeki imalat ve hizmet sektörlerine ait firmaların 175 çalışanı örneklem olarak alınmıştır. Yapılan anket sonucunda bireyin başarılı bir yatırım politikası belirlemesi ve uygulaması davranışsal finans eğilimlerini bilmesi önem taşımaktadır. Sonuç olarak aracı kurumlar, bireysel ve kurumsal yatırımcılara yol gösterici nitelik taşımaktadır.

Şamandar (2018). ‘‘Kişilik tiplerinin davranışsal finans kapsamında değerlendirilmesi’’ araştırmasına göre; bireysel yatırımcıların davranışsal finans kapsamında yatırım kararı eğilimlerinin ‘‘Beş Faktör Kişilik’’ tipleri ile ilişkisi olup olmadığını ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırma Türkiye genelinde yer alan bireysel yatırımcıların davranışsal finans eğilimlerinin kişilik tiplerine etkisinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Araştırma kartopu örneklem yöntemi ile anket uygulanarak gerçekleştirilmiştir. Bireysel yatırımcı kişilik tipi ve yatırımcının davranışsal finans eğilimi arasında nasıl bir ilişki olduğu incelenmiştir. Bireysel yatırımcıların çoğunluğu dışadönük, uyumlu, sorumlu sahibi, duygusal dengeye sahip ve gelişime açık kişilik özellikleri taşıdıkları görülmektedir. Araştırma sonucunda bireysel yatırımcının kişilik özellikleri üzerindeki yatırım kararı alma eğiliminde göz önünde bulundurulmuş finansal davranış eğiliminin etkisi olduğu sonucu bulunmuştur.

Tekin (2019). ‘‘ Davranışsal kurumsal finans alanında yapılan çalışmaların bibliyometrik analizi’’ araştırmasına göre; davranışsal finans ve psikoloji alanlarında elde edilen veri tabanının firmalarda karar mercilerinde görev yapan yöneticilerin üzerinde uygulanması sonucu ortaya çıkan davranışsal kurumsal finans alanının kapsamına giren çalışmaların bibliyometrik analizi amaçlanmaktadır. Firma yöneticilerinin finansal karar almayı etkileyen davranışsal ön yargılarının etkisini araştıran çalışmaların WEB of Science veri tabanı kullanılarak analiz edilmiştir. Davranışsal kurumsal finans alanıyla ilgili çalışmaların çoğu yönetim, işletme, işletme finansı, ekonomi ve uygulamalı psikoloji alanlarında yapıldıkları gözlemlenmiştir. Ayrıca davranışsal kurumsal finans alanıyla ilgili çalışmaların ülkeler,

üniversiteler ve dergiler açısından analizi de gerçekleştirilerek bu alanda en çok ABD’de yer alan üniversitelerde yer aldığı sonucuna varılmaktadır.

Tekin (2016). “ Firmaların finansman kararları: Davranışsal perspektif” araştırmasına göre; firmalarda alınan kararların davranışsal finans açısından incelemek amaçlanmaktadır. Karar vermeyi etkileyen davranışsal finans eğilimlerinden kendine aşırı güven ve kayıptan kaçınma eğilimleri ele alınarak inceleme yapılmıştır. Araştırmada küçük ve orta ölçekli işletmelere anket uygulanmaktadır. Araştırma sonucunda finansman kararlarından sorumlu bireylerin kendine aşırı güvenli ve kayıptan kaçınan bireyler oldukları gözlemlenmiştir. Küçük ve orta ölçekli işletme sahiplerinin finansman kararlarında davranışsal ön yargı düzeylerine göre farklılık gösterdiği sonucuna varılmaktadır.

Tuğlu (2019). “Davranışsal finans perspektifinden yatırımcı tercihlerinin değerlendirilmesi” araştırmasına göre; bireylerin etkilendiği psikolojik ön yargılar davranışsal finans açısından ele alınmıştır. 425 katılımcıyla yüz yüze görüşme yöntemi ile anket uygulanmıştır. Bireylerin psikolojik ön yargıların etkisi altında kaldıkları bu nedenle davranışsal finans eğilimleri gösterdikleri tespit edilmiştir. Bireysel yatırımcının finansal profilini ve yatırım kararı sürecindeki davranışlarını belirlemek amaçlanmaktadır. Davranışsal finans kapsamında ele alınan ön yargı, sezgi, duygu ve yanlış düşünce kalıplarının etkisi altında hareket edip etmediklerinin tespit edilmektedir. Ampirik bir çalışma özelliği taşımaktadır. Çalışmada geleneksel finans teorilerinin tek başına yeterli olmadığı aynı zamanda insan psikolojisinin de yer aldığı sonucuna varılmaktadır.

Turguttopbaş (2008). “Yatırımcı davranışlarının finansal kararlara etkileri (davranışsal finans) ve davranışsal finans teorilerinin İMKB’de test edilmesi” araştırmasına göre; davranışsal finans kapsamında İMKB’de gözlemlenen sapmaların tespiti ve piyasa etkinliğinin sorgulanması amaçlanmaktadır. Gerçekleştirilen analizde İMKB’de işlem gören şirketlerin muhasebe momentumu olan geçmiş dönem satış, net kar ve faaliyet karı değişim oranları ile fiyat momentumu olan geçmiş dönem getirisi dikkate alınarak oluşan portföylerin analizi gerçekleştirilmiştir. Analiz ile elde edilen bulgular ile şirkete geçmiş dönem satışlardaki eğilimi dikkate alındığı zaman, büyüme gösterdiğini diğer şirketlere göre kısa vadeli portföy yatırımlarının daha yüksek getiri elde ettiği sonucuna varılmaktadır.

Usul (2020).” Finansal yatırım kararında duygusal faktörlerin rolü: Bir literatür taraması” araştırmasına göre; finansal karar almak için hem duygusal hem bilişsel faktörlerin bilinmesi önemlidir. Finansal kararlar bilinmezlik ve karmaşıklık içeren kararlardır. Hem

duygusal hem bilişsel faktörler ile doğru yatırım yapılmasını sağlar. Özellikle duygu hevristiği ve duyguların finansal kararlar üzerinde önemli bir rolü olduğu gözlemlenmiştir. Geleneksel finansın beraberinde getirmiş olduğu davranışsal finans yatırım kararlarını anlamakta araştırmacılara yeni bir yol gösterici konumdadır. Araştırmacılara tutum ve davranışların daha iyi anlaşılmasına katkı sağlanması amacıyla yapılmıştır.

Yazar (2019). "Finansal karar alma tercihlerinin belirlenmesinde yöneticileri aşırı özgüven eğilimlerinin davranışsal finans çerçevesinde incelenmesi" araştırmasına göre; çalışmanın amacı belli bir grubun davranışlarını, düşüncelerini veya duygularını tanımlayarak, davranışsal değişkenlikle ilgili soruları cevaplayarak, davranış durumlarını nasıl ve neden değiştiğini ve bireyler arası davranışsal eğilimlerin hangi doğrultuda olduğunu açıklamaya çalışmaktadır. Müşterilerin para yönetimindeki ana rolü doğrultusunda finansal motivasyonlarının ve önyargılarının kavramsal resmini oluşturmayı hedeflemektedir. Sonuç olarak, finansal karar alma tercihlerinin belirlenmesinde davranışsal finans eğilimlerinden biri olan aşırı özgüven eğiliminin baskın olduğu sonucuna varılmıştır.

Yılmaz (2019). "Davranışsal finans ve Borsa İstanbul'da bir uygulama" araştırmasına göre; çalışmanın amacı aşırı tepki hipotezinin BİST'da 2010-2018 yılları arasında geçerli olup olmadığını araştırmaktır. Araştırmada uygulama kısmında De Bondt ve Thaler (1985) çalışmalarından esinlenerek çeşitli ülkelerin borsalarında görülen aşırı tepki hipotezinin gelişmekte olan BİST için geçerli olup olmadığını araştırılmasıdır. Aşırı güven, iyimserlik, belirsizlikten kaçınma, pişmanlıktan kaçınma, hevristikler, bilişsel çelişki, aşırı tepki ve düşük tepki eğilimleri açısından incelenmiştir. Araştırma sonucunda son yıllarda finansal piyasalarda geleneksel yollarla açıklanamayan durumları davranışsal finans perspektifinden anlamaya çalışılması önemini arttırmıştır. Piyasayı anlamak ve başarı sağlamak için mevcut yapının bilincinde olarak psikolojik ön yargıların önemini göz ardı edilmeyerek insan davranışlarını anlamak ve bununla ilgili çalışmaların devamını sağlamak için araştırmacılar De Bondt ve Thaler yönteminden yararlanılarak yapılan araştırmada aşırı tepki hipotezini destekler ve istatistiksel olarak sonuç elde etmektedir.

Yücesoy (2014). "Firmaların finansal kararlarında uyguladıkları finansal karar yöntemleri ve karar ağacı uygulaması" araştırmasına göre; firma devamlılığının sürdürülmesi ve firmanın değer yaratması için etkin ve başarılı finansal kararlar alınması gerekmektedir. Değişen ve gelişen teknoloji ile finansal kararların alınması bilgisayar teknolojisini büyük oradan etkilemektedir. Garry ve Scott Morton'un karar destek sistemine göre yatırımcının karar vermesine yardımcı olacak veri ve yargıları işleyen model tabanlı prosedürler bütünüdür. Karar

destek sistemi strateji belirleme, Şirket planlaması, ürün planlama, pazarlama ve sonuçlandırma aşamalarında kullanılır. Bu sistemin daha kolay anlaşılmasını sağlayan yöntemlerden biri de karar ağaçları oluŐturma yöntemidir. Karar ağacı analizi ile karar problemlerinin gelecekteki belirsiz olaylara bağlı olan tüm alternatif hareketlerin yapılandırılmasını mümkün kılmaktadır.

2. YÖNTEM

2.1. Katılımcılar

Çalışmada bibliyometrik analiz tekniği ile makalelerin belirli özelliklerini çözümlenerek nitel bir araştırma yapılmıştır. 1970-2021 yılları arasında Scopus veri tabanında yayınlanan ‘‘Davranışsal Finans’’ ve ‘‘Behavioral Finance’’ kavramları taranmıştır. Makalelerin yıl, tür, konu alanı, kaynak, dil, yazar sayısı, ülke, üniversiteler, kuruluşlar ve atıf sayısı dağılımları analiz edilmiştir.

Bibliyometrik analizi şu çerçeveler doğrultusunda incelenmesi yapılmıştır. Bunlar;

Yayınlandığı yıl: Bu parametre 1970 -2021 yılları arasında yayınlanan makaleleri tanımlamaktadır.

Makalenin dili: Makalenin yayınlandığı dil bu parametrede incelenmiştir.

Makale yazar sayısı: Bu parametrede makalelerin kaç yazar tarafından yazıldığı yer almaktadır.

Yazarların bağlı olduğu enstitü ve üniversite: Bu parametrede makalelerin yayınlandığı tarihte hangi üniversitede ve enstitüde faaliyet gösterdiğini belirtmektedir.

Atıf sayısı: Bu parametrede makalenin ne kadar atıf aldığı belirtilmektedir.

Makalelerin türü: Bu parametrede araştırmanın kavramsal mı ampirik mi olduğuna dair bilgileri göstermektedir.

2.2. Araştırma Verilerinin Toplanması

Araştırma davranışsal finans temelinde finansal karar vermeyi etkileyen davranışsal finans eğilimlerinin birey üzerindeki etkisi ile ilişkisini ortaya çıkarmaktır. Çalışma nitel araştırma desenlerinden durum çalışmasıdır. Durum çalışmasında amaç belirli bir duruma ilişkin sonuçları ortaya koymaktır. Çalışmada davranışsal finans ile ilgili akademik yayınlarla ilgili mevcut durumu belirlemek için bu çalışma yöntemi tercih edilmiştir.

Çalışmanın veri tabanını sosyal bilimler için yayın zenginliği ve yayın çeşitliliği açısından Scopus veri tabanında 1970 ve 2021 yılları arasındaki ‘‘davranışsal finans’’ araştırma başlığı adı altında çıkan sonuçlar oluşturmaktadır.

2.3. Araştırma Verilerinin Analizi

Araştırmada verilerin toplama kaynağı olarak Scopus veri tabanının seçilme nedeni; 1970-2021 yılları arasında yapılan davranışsal finans çalışmalarını belirlemek üzere Scopus veri tabanında yapılan aramalar ‘‘ Behavioral Finance’’ ve ‘‘ Davranışsal Finans’’ kelimeleri olmuştur. Tüm kaynaklar toplamda 119.969 kaynaktan oluşmaktadır. Fakat bu sonuçların çoğu finans alanı ile ilgili olmayıp arama sonuçlarında filtreleme sistemine gidilmiştir. Yapılan filtreler arasında konu alanı ve tarih aralığı seçilerek toplamda elde edilen makale sayısı 3978’ dur. Elde edilen veriler excel elektronik tablosuna ve vosviewer uygulamasına kaydedilerek gerekli analizler sağlanmıştır.

3. BULGULAR

Bu araştırmada Scopus veri tabanından elde edilen makaleleri kullanarak nitel bir çalışma ile bibliyometrik analiz gerçekleştirilmiştir.

Scopus veri tabanı içerdiği kapsamlı içerik analiz seti ile değerlendirmeleri kolaylaştıran ve ilgili çalışmaların ilgi alanlarını daha iyi gözlemlemeyi sağlayan bir veri tabanıdır. Dergi, makale veya yazar düzeyinde analiz raporlarında sofistike analitik yetenekleri ve geniş içeriği ile raporlama hizmeti vermektedir. Scopus veri tabanı araştırmacıların, kütüphanecilerin, kurumsal araştırma yöneticilerinin ve fon sağlayıcıların güçlü bir keşif ve analiz aracı olarak kullanılmaktadır. Scopus veri tabanı araştırmacı ve kurum profillerini güncelleyerek zengin bir bağlantı oluşturmaktadır. Bilimsel kayıtların bütünlüğünü korumakla beraber kurumsal araştırma performansına yardımcı olmaktadır. Scopus atıf ve zet indeksi, atıf sonuçları, ayrıntılı araştırmacı profili ile gelişmiş araçlar ve analizleri kullanarak daha iyi sonuçlar sağlayan bilgiler rettir (elsevier.com, 2021).

Scopus veri tabanında ‘behavioral finance’ ve ‘davranışsal finans’ anahtar kelimeleri ile ilgili analiz gerçekleştirilerek oluşturulan genel bulgular şu şekildedir: Çalışmanın yapıldığı alan kategorileri, çalışmanın yılları, makalenin türleri, dergiler (kaynaklar), makalenin yayınlandığı ülkeler, makalenin yayınlamış olduğu niversiteler veya kuruluşlar, makalenin dilleri ve çalışmanın atıf sayısına göre inceleme yapılmıştır.

Çalışmada toplamda 119.969 makaleye ulaşılmıştır. Bu kaynakların analizi süre bakımından kısıtlı olunmasından ötürü belli çerçeveler açısından filtre edilmiştir. Bu filtreler arasında; yıl, makale başlığı, zet ve anahtar kelime seçimi yapılarak toplamda elde edilen 3978 makaleye ulaşılmıştır. Davranışsal finans ile ilgili arama yaptığımız zamanda toplam 29 Türkçe makale yer almaktadır. Türkçe makalelerin araştırmaları ile ilgili literatür taramasında ayrıntılı olarak yer verilmiştir.

Çalışmanın bulgular kısmında analiz yorumlaması tablo, grafik ve şekiller halinde gerçekleştirilmiştir.

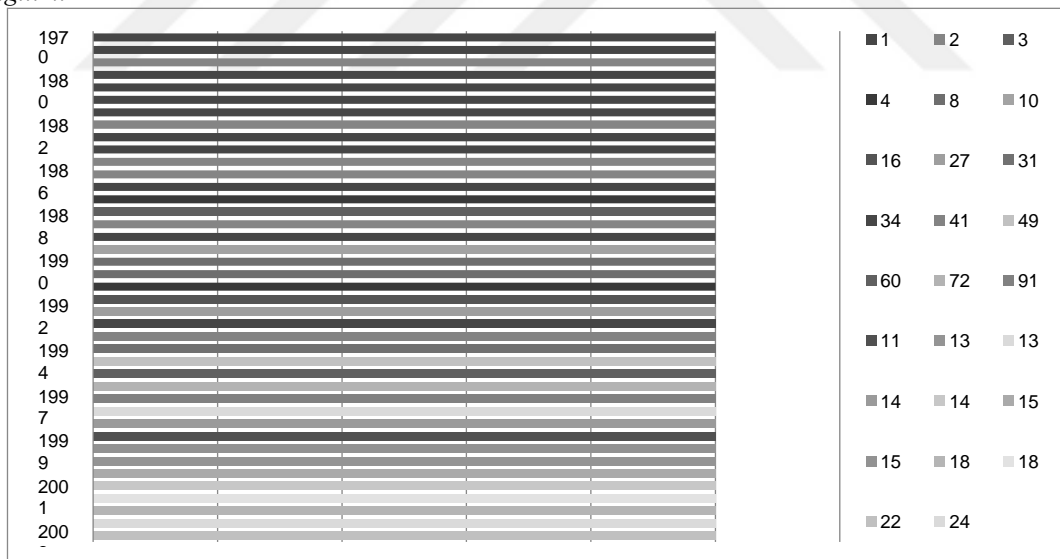
Davranışsal Finans ile İlgili Yayınların Yıllara Göre Dağılımı

Scopus veri tabanında ‘‘Behavioral Finance ‘‘ ve ‘‘Davranışsal Finans’’ anahtar kelimeleri ile ilgili makalelerin davranışsal finans alanlarında yayınlanma yıllarına göre dağılımları analiz edilmiştir. Davranışsal finans teriminin ilk ortaya çıktığı günden itibaren günümüz zamanına kadarki yıl aralığı belirlenmiştir. Bu nedenle kaynaklar 1970 ve 2021 yılları arasından seçilmiştir. Yapılan analizde Türkçe ve yabancı kaynak, yazar, ülke, üniversite, atıf ve konu dağılımları karşılaştırılması yapılmıştır.

Scopus veri tabanında ‘‘behavioral finance’’ anahtar kelimesi ile araştırma yapıldığında toplam bulunan makale sayısı 3949, davranışsal finans ile ilgili arama yapıldığında ise 29 tane Türkçe makaleye ulaşılmıştır. Ulaşılan makale sayısı ise 3978’ dir.

Analiz sonuçlarında 1970- 2021 yılları arasında davranışsal finans üzerine yapılan araştırmaların yılları açısından dağılımı verilmiştir. Araştırmanın yıllara göre dağılımına bakıldığında ‘‘Behavioral Finance’’ anahtar kelimesi yapılan aramada en fazla sayıda yayının 2020 yılında yapıldığı görülmektedir. En az yayın yayımlanan yıl ise 1971 yılıdır.

Şekil 1: ‘‘Behavioral Finance’’ ve ‘‘Davranışsal Finans’’ Anahtar Kelimeleri İle İlgili Araştırmaların Yıllara Göre Dağılımı

Davranışsal Finans İle İlgili Yayınlanan Araştırmaların Türlerine Göre Dağılımı

‘‘Behavioral Finance’’ anahtar kelimesi ile ilgili yayınlanan araştırmaların türleri incelendiğinde; makale türünde 2847, konferans türünde 516, gözden geçirme bölümlerinde 215, kitap bölümünde 204, kitap türünde 92, editoryal türde 32, not türünde 27, anket türünde 16, konferans incelemesi türünde 14 ve mektup türünde 4 makale yer almaktadır.

‘‘Behavioral Finance’’ ve ‘‘Davranışsal Finans’’ anahtar kelimeleri ile ilgili kaynak dağılımında en çok yayın alan dergilerden ilk 10 tanesi şu şekildedir;

Tablo 2 : ‘‘Behavioral Finance’’ Ve ‘‘Davranışsal Finans’’ Anahtar Kelimeleri İle İlgili Araştırmaların En Çok Yayın Alan İlk 10 Dergi Ve Kaynak Dağılımı

Dergiler	Kaynak
1. Journal Of Behavioral Finance	113
2. Journal Of Behavioral And Experimental Finance	74
3. Journal Of Banking And Finance	50
4. Review Of Behavioral Finance	50
5. Quantitative Finance	41
6. Journal Of Economic Behavior And Organization	40
7. Journal Of Financial Economics	37
8. Financial Review	11
9. Borsa Istanbul Review	7
10. Financial Analysts Journal	7

Davranışsal Finans ile İlgili Yayınlanan Araştırmaların Dillerine Göre Dağılımı

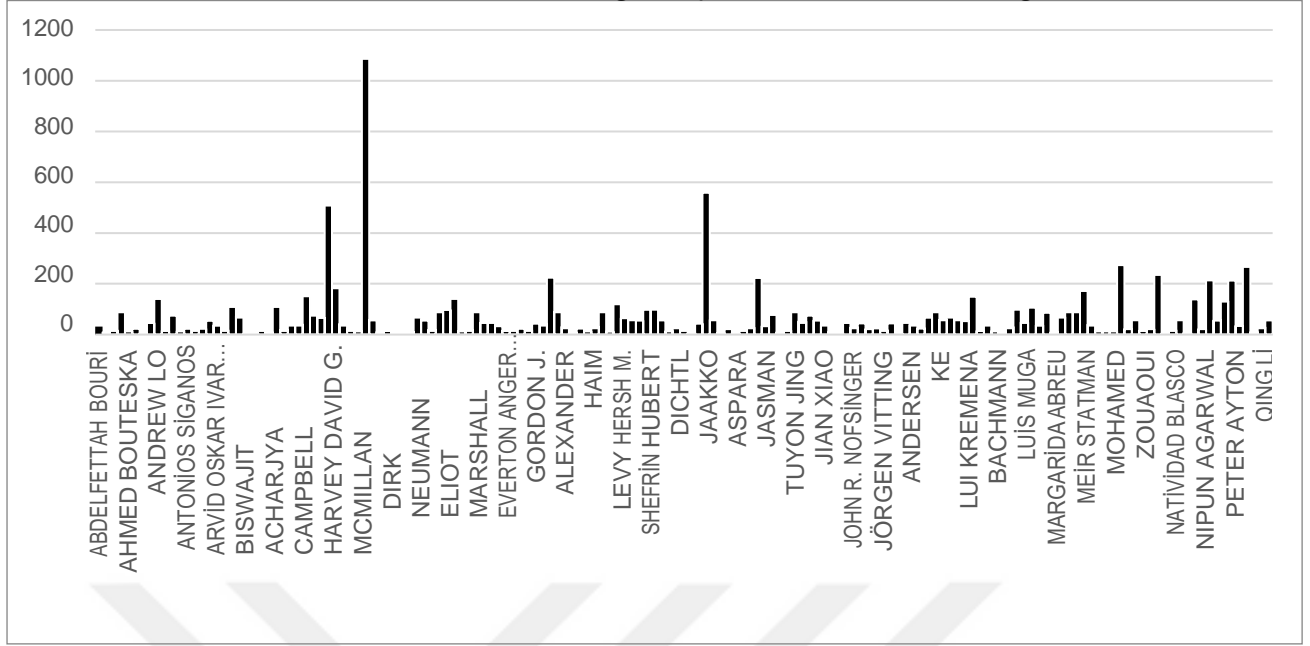
Davranışsal finans alanında yayınlanan kaynakların dillere göre dağılımına bakıldığında 110.082 kaynağın İngilizce dilinde yayınlandığı görülmektedir. Ardından sırasıyla 572 kaynak ile İspanyolca dili, 437 kaynak ile Çince, 322 kaynak ile Fransızca, 240 kaynak ile Almanca, 229 kaynak ile Portekizce, 164 kaynak ile Rusça, 62 kaynak ile İtalyanca, 43 kaynak ile Korece, 33 kaynak ile Türkçe, 20 kaynak ile Farsça, 11 kaynak ile Japonca, 8 kaynak ile Arapça, 4 kaynak ile Yunanca ve 2 kaynak ile Bulgarca yer almaktadır.

Davranışsal Finans ile İlgili Yayınlanan Araştırmaların Yazar Sayısına Göre Dağılımı

Kaynak dağılımının Türk ve yabancı yazar ayrımları açısından incelenmesi şekil 4 ve şekil 5’te gösterilmektedir. Davranışsal finans alanında yapılmış olan tüm yazarların kaynak dağılımı şekil 6 da gösterilmektedir.

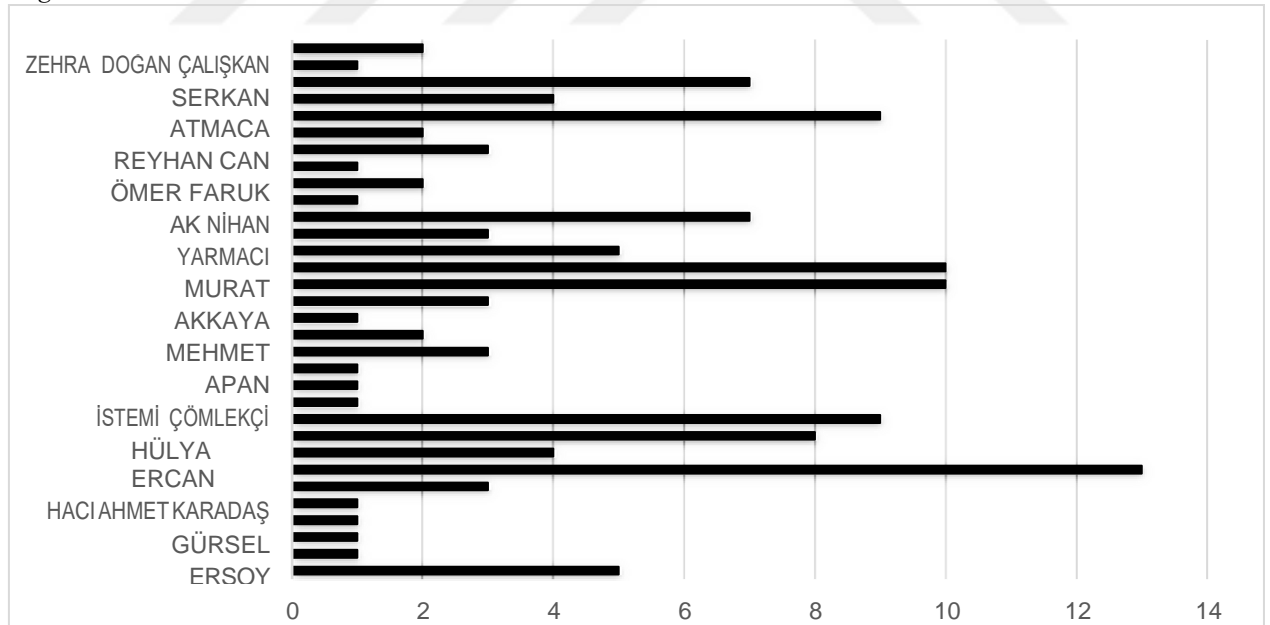
Davranışsal finans alanında yayımlanmış kaynakların yabancı yazarlar açısından dağılımı şekil 4’te gösterilmektedir. 159 yabancı yazar arasında davranışsal finans alanı ile ilgili 1089 kaynak yayına sahip olan yazar Eliot Marshall’dır.

Şekil 2: "Behavioral Finance" Anahtar Kelimeleri İle İlgili Araştırmaların Yabancı Yazar Dağılımı

Davranışsal finans alanında yayınlanmış kaynakların Türk yazarlar açısından dağılımı gösterilmektedir. 32 Türk yazar arasında davranışsal finans alanı ile ilgili en fazla kaynak yayımına sahip olan yazar Efe Çağlar Çağlı'dır.

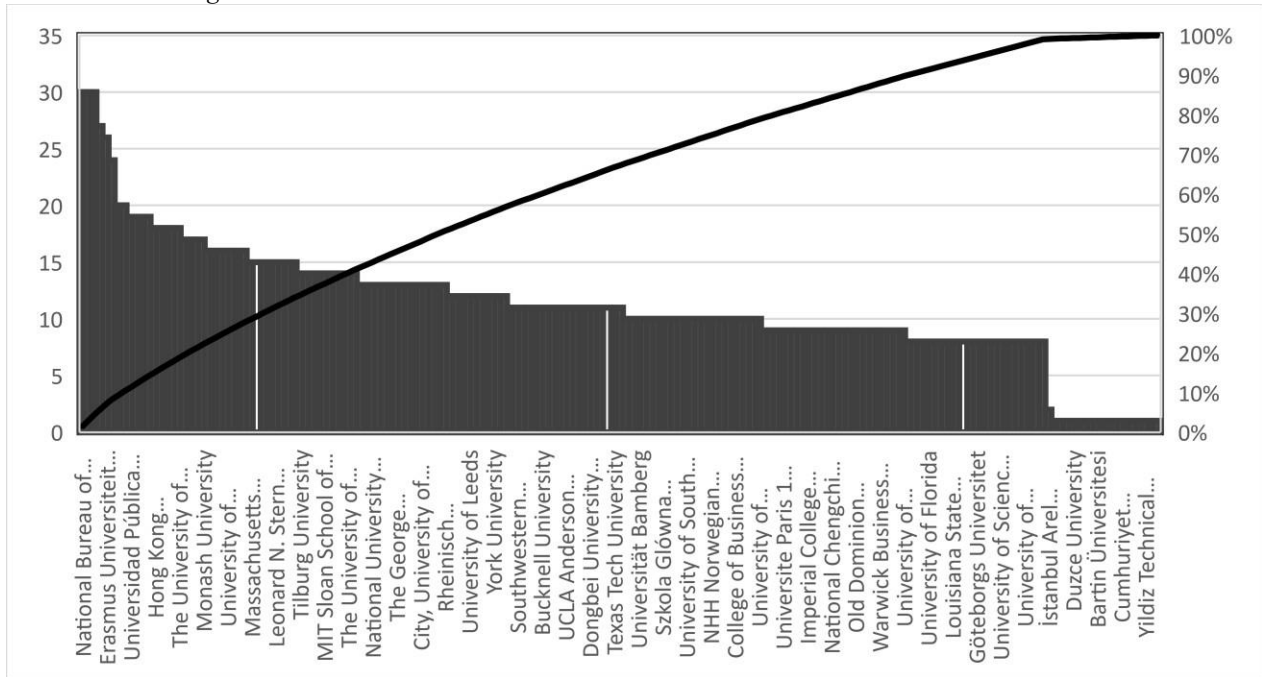
Şekil 3: "Behavioral Finance" Ve "Davranışsal Finans" Anahtar Kelimeleri İle İlgili Araştırmaların Türk Yazar Dağılımı

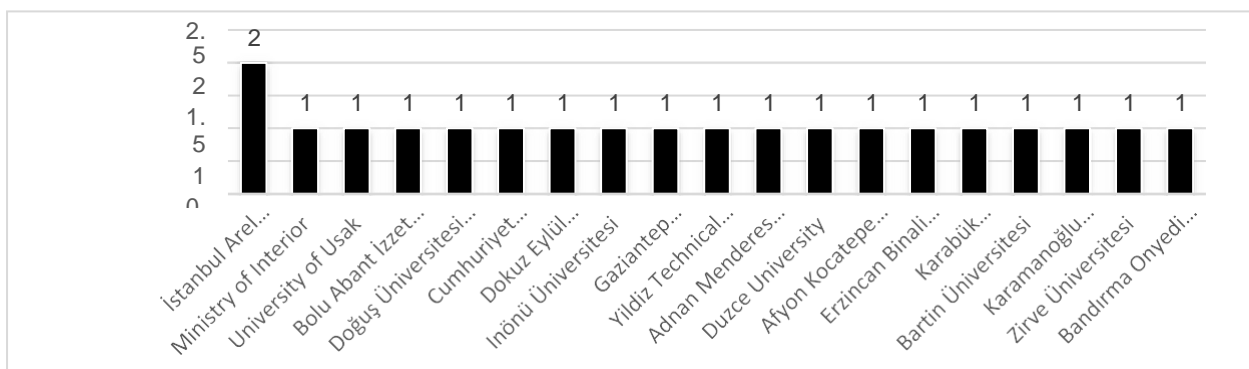
Davranışsal Finans ile İlgili Yayınlanan Araştırmaların Üniversitelere Göre Dağılımı

Türk ve yabancı üniversite dağılımları arasında toplamda 1987 üniversite yer almaktadır. Yabancı üniversitelerde davranışsal finans ile ilgili 30 kaynak ile University of Zurich yer almaktadır. Türk üniversitelerinde ise davranışsal finans ile ilgili 2 kaynak ile İstanbul Arel Üniversitesi yer almaktadır.

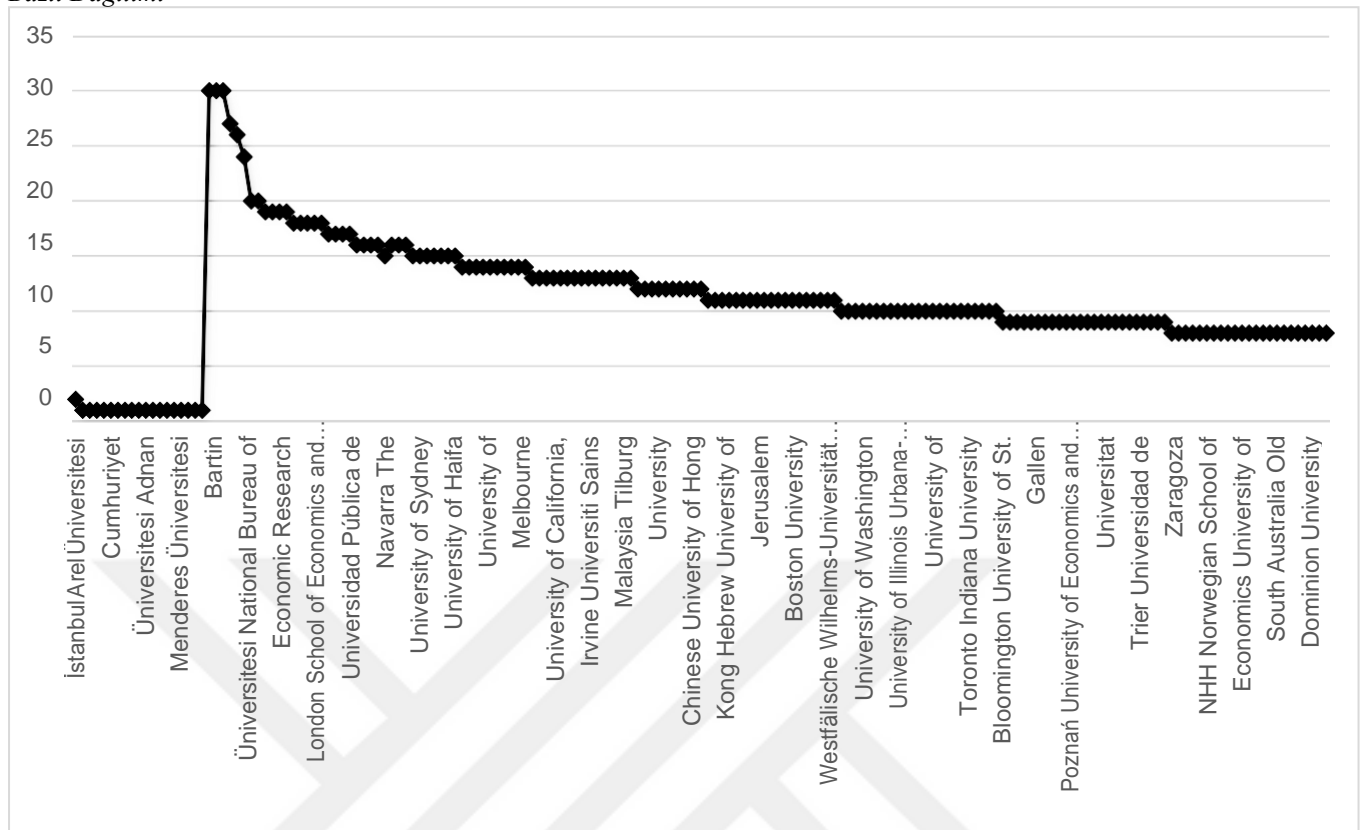
Şekil 6: "Behavioral Finance" Ve "Davranışsal Finans" Anahtar Kelimeleri İle İlgili Türk Ve Yabancı Üniversitelerin Dağılımı

Şekil 7: "Behavioral Finance" Ve "Davranışsal Finans" Anahtar Kelimeleri İle İlgili Araştırmaların Türkiye'deki Üniversite Dağılımı

Şekil 8: “Behavioral Finance” Ve “Davranışsal Finans” Anahtar Kelimeleri İle İlgili Araştırmaların Üniversite Bazlı Dağılımı

Davranışsal Finans ile İlgili Yayınlanan Araştırmaların Atıf Sayılarına Göre Dağılımı

Tablo 3: “Behavioral Finance” Anahtar Kelimeleri İle İlgili En Çok Atıf Yapılan İlk 15 Araştırma Makalesi Ve Atıf Sayıları;

Konu Adı	Yazarı	Yayın Yılı	Yayınlandığı Kaynak	Atıf Sayısı
1. Pazar verimliliği, uzun vadeli getiriler ve davranışsal finans / Market efficiency, long-term returns, and behavioral finance	Fama, EF	1998	Journal of Financial Economics	1981
2. Yatırımcı aşırı tepkisi ve borsa mevsimselliği üzerine daha fazla kanıt /Further Evidence On Investor Overreaction and Stock Market Seasonality	De Bondt, EFM, Thaler	1987	The Journal of Finance	1018

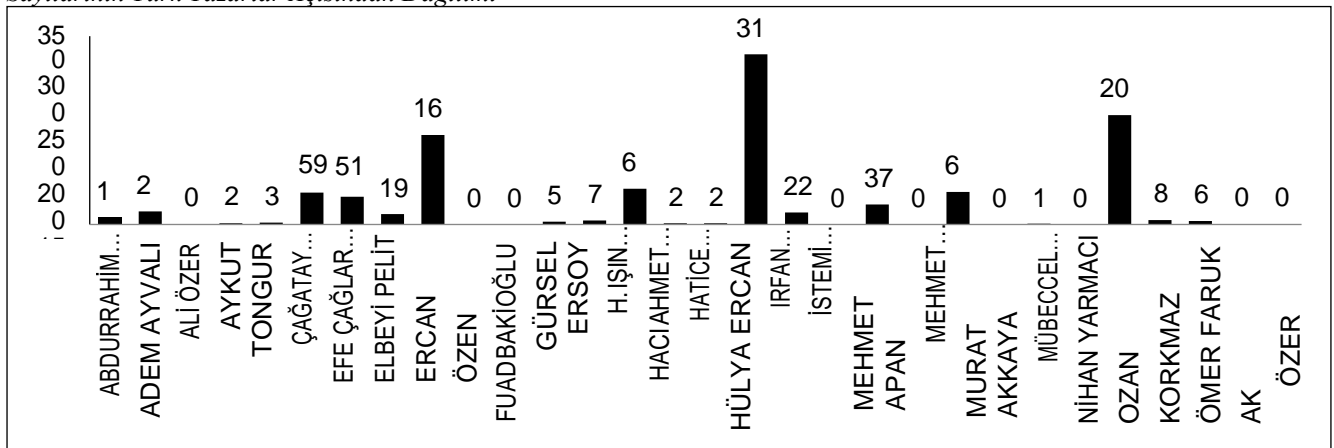
3. Psikoloji ve ekonomi: Sahadan kanıtlar / Psychology and economics: Evidence from the field	Dellavigna, S.	2009	Journal of Economic Literature	911
4. Her yerde değer ve momentum / Value and Momentum Everywhere	Asness, CS., Moskowitz TJ., Prederstein, LH.	2013	Journal of Finance	794
5. Bilgi belirsizliği ve hisse senedi getirileri / Information uncertainty and stock returns	Zhang, X F.	2006	Journal of Finance,	656
6. Etkin piyasa teorisinden davranışsal finans / From efficient markets theory to behavioral finance	Shiller, RJ.	2003	Journal Of Economic Perspectives	632
7. Davranışsal finansal araştırması / A survey of behavioral finance	Barberis, N., Thaler, R.	2003	Handbook of the Economics of Finance	620
8. Uygulanabilir piyasalar hipotezi/ The adaptive markets hypothesis	Lo, AW.	2004	Journal of Portfolio Management	604
9. Kredi ve davranışsal puanlama araştırması: Tüketicilere kredi vermenin finansal riskini tahmin etme/ A survey of credit and behavioural scoring: Forecasting financial risk of lending to consumers	Thomas, LC.	2000	International Journal of Forecasting	467

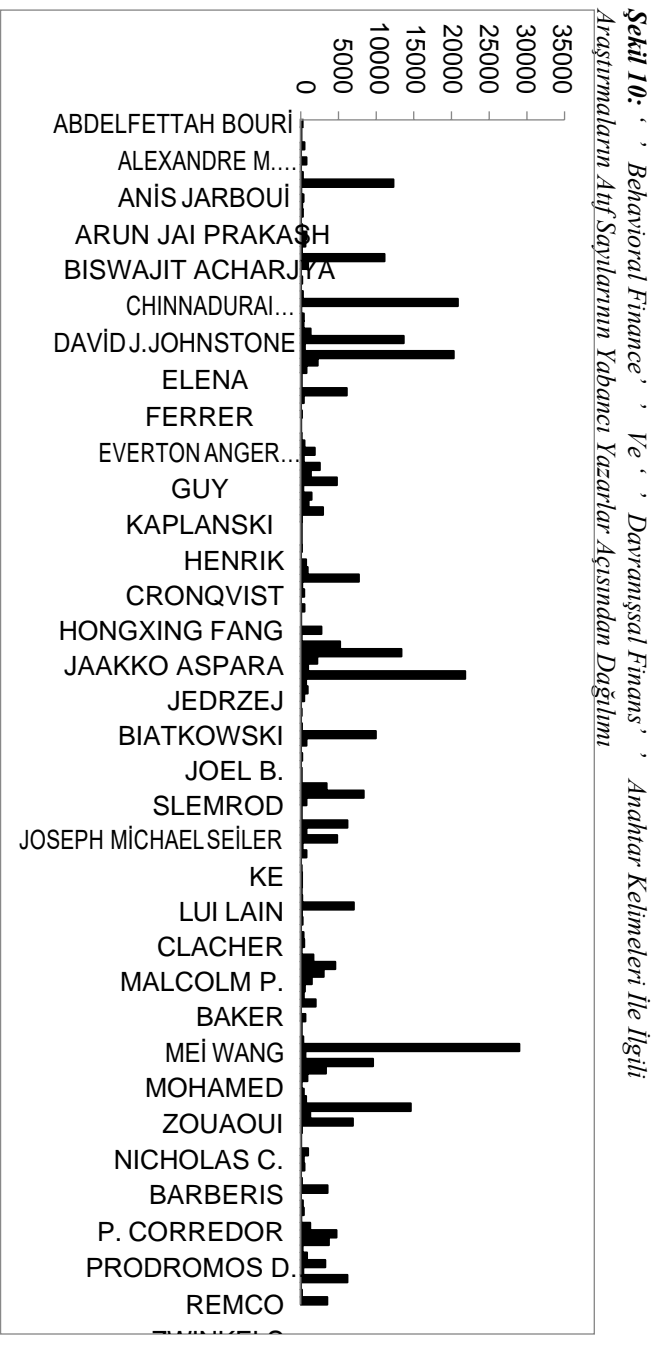
-
10. Kabarcıklar ve çökmeler / Bubbles and crashes	Abreu, D., Brunnermeier, MK.	2003	Econometrica	445
11. Sermaye piyasalarında sürü davranışı ve basamaklama: Bir inceleme ve sentez / Herd behaviour and cascading in capital markets: A review and synthesis	Hirshleifer, D., Hong Teoh, S.	2003	European Financial Management,	383
12. Yönetmel tutumlar ve kurumsal eylemler/ Managerial attitudes and corporate actions	Graham, JR., Harvey, CR., Puri, M.	2013	Journal of Financial Economics	349
13. Sermaye yapısı karar verme: Aile şirketi için bir model / Capital structure decision making: A model for family business	Romano, CA., Tanewski, GA., Smyrnios, KX.	2001	Journal of Business Venturing,	321
14. Sermaye piyasalarında yatırımcı psikolojisi: Kanıt ve politika etkileri /Investor psychology in capital markets: Evidence and policy implications	Daniel, K., Hirshleifer, D., Teoh, Sh.	2002	Journal of Monetary Economics,	282
-

15. Yatırımcılar şişirilmiş bilançoları olan firmalara aşırı değer mi veriyor? / Do investors overvalue firms with bloated balance sheets?	Hirshleifer, D., Hou, K., Teoh, S.H., Zhang, Y.	2004	Journal of Accounting and Economics	279
--	--	------	-------------------------------------	-----

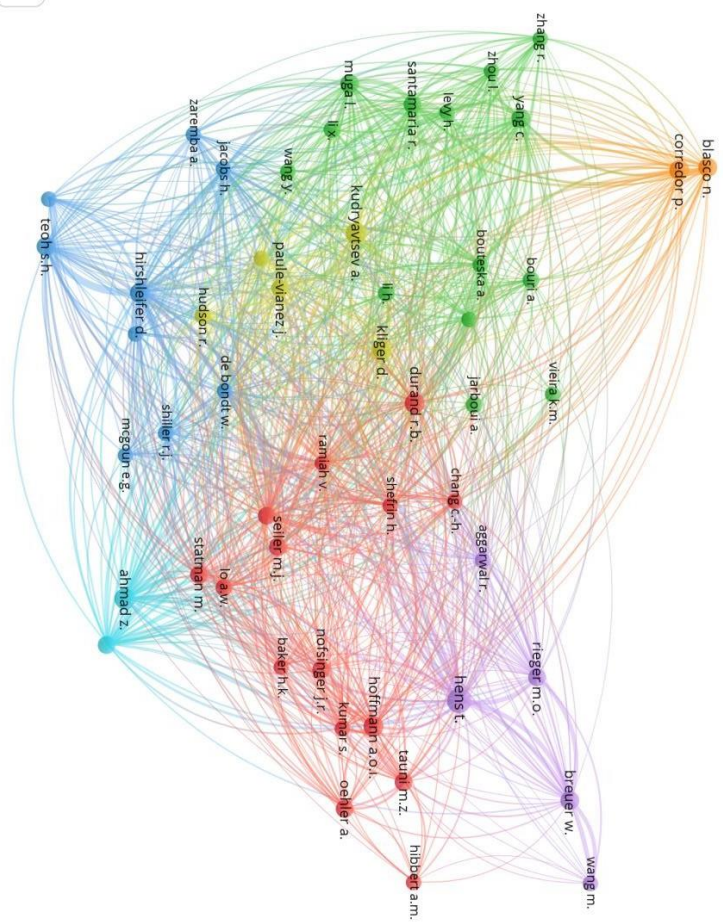
Davranışsal finans ile ilgili yayımlanan kaynakların Türk ve yabancı yazarların yayımlanmış olduğu makalelerdeki atıf sayılarına göre dağılımları incelenmiştir. Şekil 11 de Türk yazarların davranışsal finans ile ilgili yayımlanmış oldukları makalelerin atıf analizi verilmiştir. Şekil 12 de ise yabancı uyruklu olan yazarların davranışsal finans ile ilgili yayımlanmış makalelerin atıf analizi verilmiştir. Atıf sayısı en fazla olan Türk yazar; Mehmet Apan, yabancı yazar ise; Richard H. Thaler yer almaktadır. Thaler davranışsal finansın temellerini oluşturan bir yazardır. Makalelerin çoğunda Thaler'ın atıflarına sıklıkla rastlanmaktadır.

Şekil 9: "Behavioral Finance" Ve "Davranışsal Finans" Anahtar Kelimeleri İle İlgili Araştırmaların Atıf Sayılarının Türk Yazarlar Açısından Dağılımı

Şekil 11: Yazar Dağılımında Birbirleri İle Ortak Atıf Yapan Yazarların Dağılımı

VOSviewer

(VOSviewer, 2021)

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Geçmiş zamanda finansal kararlara bakıldığında yatırımcının amacı maksimum fayda doğrultusunda rasyonel ve ön yargısız davranış sergilemek iken, günümüzde alınan kararlarda insan psikolojisinin etkili olduğu sonucu birçok araştırmada gösterilmektedir. Buna ilişkin bir diğer örnek ise yaşanan krizler, çöküşler, balonlar ve panikler esnasında bireyin davranışlarında rasyonel olmamasıdır. Psikolojiyle finansı birleştirerek oluşturulan bu alan davranışsal finanstır. Bu yeni varsayılan teori ile geleneksel teori arasında yatırımcının davranışları arasında farklar oluşmaktadır. Davranışsal finans temellerini 1974 yılında beklenti teorisi ile ortaya atan Daniel Kahneman ve Amos Tversky duyguların finansal kararları etkileyebileceği görüşünü savunmaktadır. 2002 yılında Daniel Kahneman Nobel Ekonomi ödülü kazanarak davranışsal finansın yatırımcı ve birey açısından önemli bir alan olduğunu ortaya koymaktadır. Daha sonra davranışsal finans ile çalışmalarda Richard Thaler önemli katkılar sağlamıştır. Günümüzde başarılı bir yatırım kararı almak ve başarılı bir yatırımcı olmanın temel şartları arasında finansal okuryazarlık ve piyasa deneyimi yer almaktadır. Bunun yanı sıra yatırımcının duygu ve düşüncelerinin, ön yargılarının, bilişsel hatalarının farkına varması da yatırımcı açısından ve yapmış olduğu yatırım açısından büyük önem arz etmektedir. Bununla beraber birey duygularının, düşüncelerinin, ön yargılarının ve bilişsel hatalarının farkına varmasını sağlayacaktır. Farkına varmış olduğu bu yetenekler doğrultusunda yatırımcı diğer yatırımcıların nasıl tepkiler vereceği konusunda ön bilgi sahibi olarak yapmış olacağı yatırımcının sonuçlarında önemli başarılar kazanacaktır.

Çalışmada 1970- 2021 yılları arasında Dünya ve Türkiye geneli davranışsal finans çalışmalarının gelişimi bibliyometrik analiz tekniği kullanılarak incelenmiştir. Bu inceleme scopus veri tabanı ile sağlanarak toplam 119.969 makale içinden 3978 makale seçilerek bibliyometrik analizi gerçekleştirilmiştir.

Davranışsal finans anahtar kelimesi ile yapılan arama neticesinde çıkan bulgular incelendiğinde çoğu araştırmada davranışsal finans eğilimi sergileyerek alınan kararlarda olumlu sonuçlar elde edildiği kanısına varılmıştır. Detaylı olarak incelersek; Murat Akkaya'nın 2021 yılında "Davranışsal Portföy Teorisi" makalesi incelendiğinde; davranışsal finans eğilimlerinden sürü davranışı eğiliminin piyasalarda önemli bir rol oynadığı, diğer yatırımcıların davranışlarını taklit ederek alınan bilgileri önemsemediği sonucuna varılmaktadır. Aynı zamanda yatırımcı açısından iki versiyon olan çoklu ve tekli zihinsel muhasebeleri entegre ettiği sonucuna varılmaktadır. Reyhan Can ve Işın Dizdarlar'ın 2021

yılında yayınladığı “Yatırımcılar Firma Birleşme ve Satın Alma Kararlarına Aşırı Tepki Gösteriyor Mu?” başlıklı makalesinde 2007-2017 yılları arasında birleşme ve devralma yapan şirketlerin aşırı tepki gösterip göstermedikleri üç ve beş yıllık dönemler için ayrı ayrı incelenmiştir. Bu çalışmaya göre üç ve beş yıllık dönemler için ters bir getiri olduğu ama aşırı tepki eğiliminin sadece bir yıl için geçerli olduğu sonucuna varılmıştır. İncelenen çoğu makale davranışsal finans eğilimlerinde en çok rastlanan eğilimi yani aşırı güven eğilimini tespit etmektedirler. Bulmuş oldukları sonuçlarda aşırı güven eğiliminin birçok yatırımcının kararında etkili olduğu sonucuna varılmıştır. İncelenen makaleler arasında en çok rastlanılan diğer bir eğilim ise sürü davranışı olmuştur. Çoğu insan çevresinde olanı takip etmek ister. Bu davranış şekli herhangi bir finansal karar alma doğrultusunda da geçerlidir. Yatırımcı sürü davranışında bulunarak diğer yatırımcıları taklit etmektedirler. “Davranışsal Finans” anahtar kelimesi ile ilgili yapılan araştırmalarda en çok yer alan eğilimler aşırı güven, sürü davranışı ve zihinsel muhasebe davranış eğilimlerinin yatırımcılar üzerinde karar alma konusunda etkilerinin olduğu sonucuna varılmıştır.

“Behavioral Finance” anahtar kelimesi ile ilgili yapılan araştırmaların bulgularına istinaden davranışsal finans eğilimleri ile bir yatırım kararı üzerinde bu davranışlar sergilendiğinde diğer yatırımcılar açısından bir adım önde olarak doğru bir yatırım sağlandığı sonucuna varılmıştır. Bu sonuçlar arasında yer alan eğilimler; kendine aşırı güven, kendini atfetme, sürü davranışı, pişmanlıktan kaçınma, kumarbaz ön yargısı, demir atma, zihinsel muhasebe, aşırı tepki, statüko yanlılığı, kayıptan kaçınma, riskten kaçınma, belirsizlikten kaçınma ve kumarcı ön yargılarının sıklıkla makale konularında rastlandığı saptanmıştır. Yatırımcı bu eğilimleri sık kullandığını ve yatırım kararlarını kullanmış olduğu ön yargı davranışlarıyla biçimlendirmiş yatırım kararı sonucuna ulaşmıştır. Genel sonuç olarak makalelerde yatırımcı veya yatırım kararı veren kuruluşların davranışsal finans eğilimleri ile karar verme davranışları üzerindeki psikolojik etkisini ortaya çıkarıldığı sonucuna ulaşılmıştır. İncelenen makalelerde bireysel yatırımcı, yatırım danışmanı ve bu alandaki diğer kurumların karar vermede ön yargıların etkisini gözler önüne sermektedir.

Davranışsal finans analizinde ilk olarak yıllar açısından inceleme yapıldığında 2013-2020 yılları arasında önemli bir artış gözlemlenmektedir. 2013 yılında yayın sayısı 109 iken, 2014 yılında 247, 2015 yılında 230, 2016 yılında 260, 2017 yılında 265, 2018 yılında 316, 2019 yılında 330 ve 2020 yılında ise 422 yayın sayısına ulaşılmıştır.

Daha sonra analizde araştırılan makalelerin yayın türlerine göre analizi yapılmıştır. Yapılan analiz doğrultusunda yayınlanan türlerin dağılımına bakıldığında hem Türk yazarların hem de yabancı uyruklu yazarların en fazla makale türünde yayın yapmış olduğu sonucuna varılmıştır. Diğer türler arasında sırasıyla; kitap bölümü, kitap, anket ve konferans türlerinde yayınlar verilmiştir.

Konu alanları dağılımına bakıldığında ise; 27 farklı bilim dalıyla ilişkisi olduğu sonucuna varılmaktadır. Bu konu alanları arasında; ekonometri, finans, işletme, muhasebe, yönetim, sosyal bilimler ve psikoloji bilim alanlarında davranışsal finansın iç içe olduğu gözlemlenmektedir. Aynı zamanda davranışsal finansın sadece ana bilim dalları dışında eczacılık, veterinerlik, bilgisayar, matematik ve sanat ve beşeri bilim türlerinde de davranışsal finans ve davranışsal finans eğilimlerine konu edinmiştir.

Diğer bir analiz dağılımı ise dergiler açısından yapılmıştır. Türk ve yabancı dergilerin yayınlanmış kaynak sayılarına göre dağılımı grafiklerde yer verilmiştir. En önemli 3 dergi arasında; Davranışsal Finans Dergisi, Davranışsal ve Deneyimsel Finans dergisi ve Davranışsal Finans İncelemesi (Behavioral Finance Journal, Behavioral and Experiential Finance journal, and Behavioral Finance Review) dergileridir. Bu 3 derginin almış olduğu atıf sayılarına bakıldığında sırasıyla;423, 123 ve 63 dür.

Diğer bir inceleme de ise davranışsal finans hakkında en çok yayın yapmış olan makalelerin diller açısından analizi yapılmıştır. 110.081 kaynak ile İngilizce dili ilk sırada yer alırken, Türkçe dili 33 kaynakla orta sıralarda yerini almaktadır. Türk ve yabancı yazar karşılaştırmasında ise; davranışsal finans terimini ortaya çıkaran Richard Thaler, Daniel Kahnemann, Amos Tversky, Nicholas Barberies, Andrei Shleifer, Robert W. Vishny, Harrison Hong, Jeremy Stein, David Hirshleifer ve Avaniidhar Subrahmanyam gibi başlıca yazarlar yer almaktadır. 3978 makale arasında en fazla yayına sahip olan yazar ise Eliot Marshall'dır. Türk yazarlar arasında; davranışsal finans ile ilgili birçok yayına sahip olan Murat Akkaya, Mehmet Apan, Çağatay Başarır, Murat Küden, Murat Kıyılar ve Hakan Yıldırım gibi yazarlar yer almaktadır. 3978 makale arasında en fazla yayına sahip Türk yazar Efe Çağlar Çağlıdır.

Çalışmada ülke bazlı karşılaştırma yapılmıştır. En fazla yayın yapan ülke arasında 1100 kaynak ile ABD yer alırken 71 yayın ile Türkiye de davranışsal finans ile yayınlar sağlamıştır. Arnavutluk, Sudan, Bosna Hersek, Bulgaristan, Letonya, Makedonya ve Kosta Rika ülkeleri de davranışsal finans ile ilgili çalışmalara yer verdikleri gözlemlenmiştir.

Üniversite dağılımına bakıldığında; 1987 üniversite davranışsal finans ve davranışsal finans eğilimi üzerine çalışma kaynaklarına yer verdiği sonucu çıkarılmıştır. Yabancı üniversiteler arasında; University of Zurich, New York University, University of Oxford, Harvard University, University of Cambridge ve Stanford University gibi önemli üniversitelerde yayınlara ulaşılmıştır. 30 yayın ile University of Zurich ilk sırada yer almaktadır. Türk üniversiteleri arasında; İstanbul Arel Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Gaziantep Üniversitesi ve Zirve Üniversitesi gibi önemli üniversitelerde yayınlara ulaşılmıştır. 2 yayın ile İstanbul Arel Üniversitesi ilk sırada yer almaktadır. Son inceleme arasında ise atıf sayıları yazar ve kaynak incelemesi yapılmıştır. 1970 yılından günümüze kadar en çok atıf alan ilk 15 yazar, konu adı, yılı, yayımlandığı dergi ve yayınlarına gelen toplam atıf sayılarının incelemesi yapılmıştır. Türk yazar atıf sayıları ve yabancı yazarların atıf oranlarına şekil 11 ve şekil 12’ de yer verilmektedir. Şekil 13’te ise yazarların birbirleri ile yapmış oldukları ortak atıf analizi yer verilmektedir.

Bulgular neticesinde hem Türkiye hem de Dünya genelinde davranışsal finans temelinde kararların bilişsel, duygusal ve sosyal eğilimler sergilenerek alındığı sonucuna varılmıştır. Birey davranışsal finans eğilimlerini tanıyarak veya bilmeyerek bu davranışları sergilendiğinde daha doğru bir karar neticesine varıldığı incelenen makalelerde gözlemlenmiştir. Hem Türkiye hem de Dünya genelinde davranışsal finansın gelişimi gün geçtikçe daha da artarak çalışmalara katkı sağlandığı sonucuna varılmıştır. Bu çalışma davranışsal finans temelinde yapmış olunan kararların eğilimleri doğrultusunda Türkiye ve Dünya için önemli bir kavram olduğuna ve gün geçtikçe daha da değerini artırarak doğru sonuçlara ulaşılmasını sağlamıştır.

Bu çalışma, davranışsal finans literatürüyle ilgili davranışsal ön yargıları aydınlatmaya çalışmaktadır. Çalışma yalnızca Scopus veri tabanından çekilmiş olması çalışmayı sınırlandırmaktadır. Türkçe literatürde kaynak yetersizliği nedeniyle davranışsal finans konusuna ilgi duyan araştırmacıların Türkçe yayınları diğer veri tabanları aracılığı ile daha fazla araştırarak Türkçe literatür kaynağına katkı sağlanabilir. Tez için kullanılan Scopus veri tabanında yer alan çalışmalar göz önünde olduğunda aynı yıllar için farklı veri tabanlarındaki çalışmalar ile daha fazla sonuç karşılaştırılabilir. Bu çalışma davranışsal finans temelinde karar vermeyi etkileyen davranışsal finans eğilimlerini kapsamaktadır. Bu eğilimlerin tek tek incelenerek benzer çalışmalara katkı sağlaması önerilmektedir. Ayrıca Türkiye kaynaklı çalışmalar için bibliyometrik analizler yapılarak araştırmada bulunan bulgularla karşılaştırılması yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Abreu, D., & Brunnermeir, M. (2003). "Bubbles and Crashes". *Econometrica*, 173-204.
- Adithyan, N. (2020, 09 08). *Behavioral Finance: Concepts and Why It's Important*. 12 08, 2020 tarihinde InsightBig: <https://www.insightbig.com/post/behavioral-finance> adresinden alındı
- Ağan, B. (2017). "Davranışsal Finans Temelinde Finansal Yatırım Kararlarının Analizi". (*Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi*). İzmir.
- Ağan, B. (2020, 10 20). *Davranışsal İktisatta Covid-19 Pandemi Süreci: Kaygı Düzeyinin Sosyo-Ekonomik Karar Alma Davranışları Üzerine Etkisi*. *turkishstudies: www.turkishstudies.net* adresinden alınmıştır
- Akdeniz, Ş. (2020). "Davranışsal Finans Eğilimlerinin Risk Alma Düzeyine Etkisi". (*Yüksek lisans tezi, Bahçeşehir Üniversitesi*). İstanbul.
- Aktan, C. C., & Yavuzaslan, K. (2020). Davranışsal İktisat. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 100-120.
- Aktaş, F. R. (2012). "Davranışsal Finans ve Yatırımcı Psikolojisi İMKB Üzerine Ampirik Bir Analiz". (*Doktora tezi, Marmara Üniversitesi*). İstanbul.
- Al, U., & Tonta, Y. (2004). "Atıf Analizi: Hacettepe üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü Telerinde Atıf Yapılan Kaynaklar". [yunus.hacettepe.edu.tr: http://yunus.hacettepe.edu.tr/~umutal/publications/dissertation/c2.pdf](http://yunus.hacettepe.edu.tr/~umutal/publications/dissertation/c2.pdf) adresinden alınmıştır
- Alalwani, M., & Dayı, F. (2019). Bireysel Yatırımcıların Yatırım Kararlarını Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi: Irak Menkul Kıymetler Borsası'nda Bir Uygulama. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 3290-3313.
- Aldemir, S. (2015). "Davranışsal Finans Açısından Yatırımcı Davranışlarının İncelenmesi: Tokat İli Örneği". (*Yüksek lisans tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi*). Tokat.
- Altaş, İ. (2019). "Bireysel Yatırımcıların Yatırım Kararlarını Etkileyen Faktörlerin Davranışsal Finans Bağlamında Araştırılması". (*Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi*). Konya.
- Altay, E. (2008). Sermaye Piyasasında Sürü Davranışı: İMKB'de Piyasa Yönünde Sürü Davranışının İncelenmesi. *BDDK Bankacılık ve Finansal Piyasalar*, 27-58.
- Altay, E. (2010). "Yatırım Teorisi". İstanbul : İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi.
- Aslan, R. (2016). "Bireysel Yatırımcıların Finansal Yatırıma Yönlendiren Faktörlerin Davranışsal Finans Açısından Araştırılması: Şanlıurfa İline Bağlı Viranşehir İlçesi Örneği". (*Yüksek lisans tezi, Çağ Üniversitesi*). Tarsus/ Mersin.
- Asness, C., Moakowitz, T., & Pedersen, L. H. (2013). "Value and Momentum Everywhere Open Access". *Journal Of Finance*, 929-985.

- Aydın, S. (2010). "Davranışsal Finans Tartışmaları Kapsamlı Bir İnceleme". (*Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi*). Ankara.
- Aydın, Ü., & Ağan, B. (2016). Rasyonel Olmayan Kararların Finansal Yatırım Tercihleri Üzerindeki Etkisi: Davranışsal Finans Çerçevesinde Bir Uygulama. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 95-112.
- Aytekin, Y. E. (2015). "Davranışsal Finans Kapsamında Bireysel Yatırımcıların İncelenmesi "Van İli Örneği" ". (*Yüksek lisans tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi*). Van.
- Aytekin, Y. E., & Aygün , M. (2016). Finansta Yeni Bir Alan "Davranışsal Finans". *Yüzüncü Yıl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi*, 143-156.
- Baker , K., & Nofsinger , J. (2002). "Psychological Biases Of Investors". *Financial Services Review* , 97-116.
- Balı, S., & DüNDAR, D. (2020). Maliye ve Finans Yazıları Dergisi'nde Yayımlanmış Makalelerin Bibliyometrik Analizi(2009-2018). *Maliye ve Finans Yazıları* , 153-184.
- Barak, O., & Demireli, E. (2007). "İMKB'de Gözlemlenen Fiyat Anomalilerinin Davranışsal Finans Modelleri Kapsamında Değerlendirilmesi". *10. Ulusal Finans Sempozyumu / Dokuz Eylül Üniversitesi*. İzmir.
- Barberis, N., & Richard, T. (2003). *Handbook Of Economics Of Finance*.
- Barberis, N., & Thaler, R. (2003). " A Survey of Behavioral Finance". *Handbook Of The Economics Of Finance*", 1053- 1128.
- Barberis, N., Shleifer, A., & Vishny, R. (1998). A Model Of Investor Sentiment. *Journal Of Financial Economics*, 307- 343.
- Başçı, E. S., Karaca, S. S., & Güler , E. (2020). Yatırımcıların Demografik Özelliklerinin Yatırımcı Davranışına Etkileri. *İşletme ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 77-99.
- Baydar, N. (2020). "Yeni Medya Unsurlarından Sosyal Medya Kullanımı İle Davranışsal Finans Eğilimlerinin Etkileşimi Üzerine Bir Araştırma". (*Yüksek lisans tezi, Bahçeşehir Üniversitesi*). İstanbul.
- BehavioralFinance.com. (2020). *Money, Investing, and The human Spirit*. 12 08, 2020 tarihinde BehavioralFinance.com: <https://www.behavioralfinance.com/> adresinden alındı
- Björneborn, L., & Ingwersen, P. (2004). Toward A Basic Framework For Webometrics. *Journal Of The American Society For Information Science And Tecnology*, 1216- 1227.
- Boyce, P. (2021, 01 08). *What Is The Framing Effect*. BoyceWire: <https://boycewire.com/framing-effect-definition-and-examples/> adresinden alınmıştır
- Böyükaslan, A. (2012). "Bireysel Yatırımcıları Finansal Yatırım Kararına Yönlendiren Faktörlerin Davranışsal Finans Açısından İncelenmesi: Afyonkarahisar Örneği" . (*Yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi*). Afyonkarahisar.
- Bulut, E., & Er, B. (2018). Davranışsal Kurumsal Finans Ekseninde Kurumsal Finansal Kararlar: Bir Literatür Değerlendirmesi. *International Journal of Economic and Administrative Studies*, 33-50.

- Campbell, J. (2000). "Asset Pricing At The Millennium" . *Jornal Of Finance* , 1515- 1567.
- Chang, E., & Cheng, J. (2000). "An examination Of Herd Behavior In Equity Markets: An International Perspective". *Journal Of BANKing & Finance*, 1651-1679.
- Chen, J. (2020, 07 17). *Modern Portfolio Theory*. 12 08, 2020 tarihinde Investopedia: <https://www.investopedia.com/terms/m/modernportfoliotheory.asp> adresinden alındı
- Cherry, K. (2020, 08 19). *What Is Cognitive Bias ?* verywellmind: <https://www.verywellmind.com/what-is-a-cognitive-bias-2794963> adresinden alınmıştır
- Cooper, A. C., Woo, C. Y., & Dunkelberg, W. C. (1998). Entrepreneurs' Perceived Chances For Success. *Journal Of Business Venturing*, 97.
- corporatefinanceinstitute.com. (2020). *What is Overconfidence Bias ?* 12 008, 2020 tarihinde CFI: <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/knowledge/trading-investing/overconfidence-bias/> adresinden alındı
- Cupak, A., Fessler, P., & Schneebaum, A. (2021). "Gender Differences In Riskly Asset Behaviour: The Importance Of Self-Confidence And Financial Literacy". *Finance Research Letters*.
- Çelik , M. (2020, 01 24). *Finans Nedir ?* 12 08, 2020 tarihinde Enstitü: <https://www.iienstitu.com/blog/finans-nedir> adresinden alındı
- Çetiner, M., Ayhan Gökcek, H., & Turp Gölbaşı, B. (2019). Davranışsal Finans Perspektifinden Yatırımcı Davranışları Üzerine Bir İnceleme. *Journal Of International Banking Economy And Management Studies*, 1-30.
- Çıldık, B. (2020). "Davranışsal FİNANSIN Bireysel Yatırımcıların Davranış Biçimlerini Etkilemesi". (*Yüksek lisans tezi, Başkent Üniversitesi*). Ankara.
- Çınar, B. (2019). "Uluslararası Ticaret Alanında Yapılmış Bilimsel Yayınların Sosyal Ağ Analizi İle Değerlendirilmesi: Bir Bİbliyometrik Çalışma". (*Yüksek lisans tezi, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi*). Alanya.
- Daniel , K., Hirshleifer, D., & Teoh, S. (2002). "Investor Psychology In Capital Markets: Evidence And Policy Implications". *Journal Of Monetary Economics*, 139-209.
- Daniel, K., Hirshleifer, D., & Subrahmanyam, A. (2002). Investor Psychology And Security Market Under- And Overreactions. *The Journal Of Finance*, 1839-1885.
- De Bont, W. F., & Thaler, R. (1987). "Further Evidence On Overreaction And Stock Market Seasonality". *The Journal Of Finance*, 557-581.
- Deaves, R., & Ackert, L. F. (2009). *Behavioral Finance: Psychology, Decision- Making, And Markets*. South- Western College Publishing.
- DellaVigna, S. (2009). "Psychology And Economics: Evidence From The Field". *Journal Of Economic Literature*, 315-372.
- Dowling, M., & Lucey, B. M. (2011). *Other Behavioral Biases - In Book: Behavioral Finance: Investors, Corporations, and Markets (Chapter: 19)*. John Wilwy & Sons.

- Döm, S. (2003). *Yatırımcı Psikolojisi*. İstanbul: Değilim Yayınları.
- elsevier.com. (2021). *Scopus*. Elsevier: <https://www.elsevier.com/tr-tr/solutions/scopus> adresinden alınmıştır
- Erdemci, Ç. (2018). "Davranışsal Finans Açısından Bireysel Emeklilik Sistemine Yönelik Tutum ve Davranışlar: Eskişehir İli Milli Eğitim Bakanlığı Bünyesindeki Öğretmenler Üzerine Bir İnceleme". (*Yüksek lisans tezi, Dumlupınar Üniversitesi*). Kütahya.
- Gazel, S. (2016). *Davranışsal Finans Psikolojik Eşik Ve Önyargılar*. Ankara: Detay Yayınları.
- Genç, M. (2019). Sakarya İli Çalışan Kesiminin Yatırım Kararlarının Davranışsal Finans Açısından Değerlendirilmesi. *International Journal Of Economic Studies*, 49-59.
- Glaser, M., & Weber, M. (2007). "Overconfidence And Trading Volume". *GENEVA Risk And Insurance Review*, 1-36.
- Gökkurt, Ö. (1994). Enformetri, Bradford Yasası Ve Citation İndeks. *Türk Kütüphaneciliği*.
- Görür, H. (2017). "Bireysel Yatırımcıların Yatırım Kararı Verirken Etkilendiği Faktörler Üzerine Bir Araştırma: Adana Örneği". (*Yüksek lisans tezi, Çığ Üniversitesi*). Tarsus/Mersin.
- Graham, J., Harvey, C., & Puri, M. (2013). "Managerial Attitudes And Corporate Actions". *Journal Of Financial Economics*, 103-121.
- Gül, M., Ekşi, İ. H., & Sürme, M. (2017). Davranışsal Finans Açısından Altın Yatırımcılarının Davranışsal İncelenmesi: Gaziantep Örneği. *Maliye Finans Yazıları*, 143-166.
- Gündoğdu, A. (2020). Finans. D. D. Gündoğdu içinde, *Herkese Göre Finans* (s. 11). İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Gündoğdu, A. (2020). Finans. D. D. Gündoğdu içinde, *Herkese Göre Finans* (s. 109). İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Gündoğdu, A. (2020). Finans. D. D. Gündoğdu içinde, *Herkese Göre Finans* (s. 116). İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Güngör, S., & Demirel, E. (2018). *Davranışsal Finanstaki Yatırımcı Önyargıları*. İstanbul: Alfa Baım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti. .
- hacettepe.edu.tr. (2021). *Bibliyometri, Atıf Dizinleri Ve Bilimsel Yayınlar*. yunus.hacettepe.edu.tr: <http://yunus.hacettepe.edu.tr/~umutal/publications/dissertation/c2.pdf> adresinden alınmıştır
- Haydari, A. N. (2018). "Bireylerin Finansal Okuryazarlık, Finansal Eğitim ve Finansal Erişim Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma: İstanbul İli Örneği". (*Yüksek lisans tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi*). MUğla.
- Hayes, A. (2019, 06 25). *Arbitrage Pricing Theory (APT)*. 12 08, 2020 tarihinde Investopedia: <https://www.investopedia.com/terms/a/apt.asp> adresinden alındı

- Hayes, A., & Barnier, B. (2020, 06 01). *What Is Game Theory?* 12 08, 2020 tarihinde Investopedia: <https://www.investopedia.com/terms/g/gametheory.asp> adresinden alındı
- Hayes, A., & Rhinehart, C. (2021 , 08 19). *Corporate Finance*. Investopedia: <https://www.investopedia.com/terms/c/corporatefinance.asp> adresinden alınmıştır
- Hersh, S. (2002). *"Beyond Greed And fear: Understanding Behavioral Finance And The Psychology Of Investing"* (s. 14). içinde New York: Oxford University Press.
- Heukelom, F. (2014). *Behavioral Economics: A History* . Cambridge University Press.
- Hirshleifer, D., & Teoh, S. H. (2003). "Herd Behaviour And Cascading In Capital Markets: A Review And Synthesis". *European Financial Management*, 25-66.
- Hirshleifer, D., Hou, K., Teoh , S. H., & Zhang, Y. (2004). "Do Investors Overvalue Firms With Bloated Balance Sheet ?". *Journal Of Accounting And Economics*, 297-331.
- Hong, H., & Stein, J. C. (1999). A Unified Theory Of Underreaction Momentum Trading, And Overreaction In Asset Markets. *Journal Article*, 2143- 21284.
- John, R. (2021, Şubat 4). *Behavioral Finance Is A Science That Analyzes Why Investors Often Make Misguided Choices*. Insider: <https://www.businessinsider.com/what-is-behavioral-finance> adresinden alınmıştır
- Kahneman , D., & Tversky, A. (1971). Belief In The Law Of Small Numbers. *Psychological Bulletin*, 105-110.
- Kahneman, D., & Tversky, A. (1972). Subjective Probability: A Judgment Of Representativeness. *Cognitive Psychology*, 430-454.
- Karasözen, B., Gökkurt Bayram, Ö., & Umut, B. (2011). Wos ve Scopus Veri Tabanlarının Karşılaştırılması. *Türk Kütüphaneciliği*, 238-260.
- Karatepe, S. (2017). "Geleneksel Finans Yaklaşımında Yeni Bir Bakış Açısı: Davranışsal Finans ve Yatırımcı Psikolojisi; 2008 Küresel Ekonomik Krizi Üzerine Bir Değerlendirme". (*Yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi*). İstanbul.
- Kardeş, B. (2019, 06 30). *Davranışsal Finans Üzerine*. 12 08, 2020 tarihinde Barış Kardeş: <https://medium.com/@KardesBaris/davran%C4%B1%C5%9Fsal-finans-%C3%BCzerine-7728d006d26a> adresinden alındı
- Kartal, A. (2019). "Davranışsal Finans: Bitcoin Uygulaması". (*Yükske lisans tezi, Bahçeşehir Üniversitesi*). İstanbul.
- Kenton, W. (2019, 09 09). *What Is Decision Theory ?* 12 08, 2020 tarihinde Investopedia: <https://www.investopedia.com/terms/d/decision-theory.asp> adresinden alındı
- Kenton, W. (2020, 04 30). *Capital Asset Pricing Model (CAPM)* . 12 08, 2020 tarihinde Investopedia: <https://www.investopedia.com/terms/c/capm.asp> adresinden alındı
- Kenton, W., & Estevez, E. (2020, 07 28). *Behavioral Finance*. 12 08, 2020 tarihinde Investopedia: <https://www.investopedia.com/terms/b/behavioralfinance.asp> adresinden alındı

- Keskin, T. (2019). "Davranışsal Finans Perspektifinde Bireysel Yatırımcıların Yatırım Kararlarını Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi: Bir Araştırma". (*Yükse lisans tezi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi*). Burdur.
- Kıyılar, M., & Akkaya, M. (2020). *Davranışsal Finans*. İstanbul: Literatür Yayınları.
- Kolakowski, M. (2019, 12 10). *How Is Finance Defined?* 12 04, 2020 tarihinde the balance careers: <https://www.thebalancecareers.com/what-is-finance-1287006> adresinden alındı
- Kurt Gümüş, G., Özdağoğlu, G., Özdağoğlu, A., & Damar, M. (2020). Web Of Science Finans Araştırma Alanında Türkiyen'in Durumu: Bilimetric Bir İnceleme . *Muhasebe Ve Finansman Dergisi*, 239-262.
- Kurt, D., & Smith , A. (2021, 04 01). "What Is A Finance ? ". Investopedia: <https://www.investopedia.com/ask/answers/what-is-finance/> adresinden alınmıştır
- Küçük , A. (2014). Bireysel Yatırımcıları Finansal Yatırım Kararına Yönlendiren Faktörlerin Davranışsal Finans Açısından Ele Alınması: Osmaniye Örneği. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 104-122.
- Küden , M. (2014). "Davranışsal Finans Açısından Bireysel Yatırım Tercihlerinin Değerlendirilmesi". (*Yüksek lisans tezi, Gediz Üniversitesi*). İzmir.
- Küden, M. (2019). *Davranışsal Finans Modelleri*. muratküden.com: <https://muratkuden.com/davranissal-finans-modelleri/> adresinden alınmıştır
- Küden, M. (2019, 09 22). *Geleneksel Finans ve Modelleri*. 12 08, 2020 tarihinde Muarat Küden: <https://muratkuden.com/geleneksel-finans-ve-modelleri/> adresinden alındı
- Langer, E. J. (1982). 'The Illusion Of Control; Judgment Under Uncertainty Heuristics And Biases. *Edited by: Daniel Kahneman, Paul Slovic, Amos Tversky* . Cambridge University Press.
- Lo, A. (2004). "The Adaptive Markets Hypothesis". *Journal Of Portfolio Management*, 15-39.
- Marko, M. (2013). "Finansal Kararların İncelenmesi: Arnavutluk'taki Firmalar Üzerine Bir Uygulama". (*Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi*). Ankara.
- Marquit, M. (2019, 12 22). *What Is Behavioral Finance ?* 12 05, 2020 tarihinde investorjunkie: <https://investorjunkie.com/economics/behavioral-finance/> adresinden alındı
- Maug, E. G., & Naik, N. Y. (1995). Herding and Delegated Portfolio Managemnet: The Impact Of Relative Performance Evaluation On Asset Allocation. *SSRN*, 223-1996.
- Mcclure, B. (2020, 05 24). *Explaining The Capital Asset Pricing Model (CAPM)*. 12 08, 2020 tarihinde Investopedia: <https://www.investopedia.com/articles/06/capm.asp> adresinden alındı
- Mcclure, B., & Westfall, P. (2020, 05 24). "Explaining The Capital Asset Pricing Model (CAMP) ". Investopedia: <https://www.investopedia.com/articles/06/capm.asp> adresinden alınmıştır

- McNulty, D. (2019, 11 13). *The Basic Of Game Theory*. 12 08, 2020 tarihinde Investopedia: <https://www.investopedia.com/articles/financial-theory/08/game-theory-basics.asp> adresinden alındı
- Meissner, P., & Wulf, T. (2016). The Effect Of Cognitive Diversity On The Illusion Of Control Bias In Strategic Decisions: An Experimental Investigation. *European Management Journal*, 1-10.
- Miller, D. T., & Ross, M. (1975). Self-Serving Biases In The Attribution Of Causality: Fact Or Fiction ? *Psychological Bulletin*, 213-225.
- Moravcsik, M. (1975). "Some Results On The Function And Quality Of Citations" . *Institute Of Theoretical Science* , 86-92.
- Nickolas, S. (2019, 05 09). *CAPM vs. Arbitrage Pricing Theory: An Overview*. 12 09, 2020 tarihinde Investopedia: <https://www.investopedia.com/articles/markets/080916/capm-vs-arbitrage-pricing-theory-how-they-differ.asp> adresinden alındı
- Nofsinger, J. R. (2001). *Investment Madness: How Psychology Affects Your Investing And What To Do About It* . Financial Times Prentice Hall.
- Ok, A. (2020). "Davranışsal Ön Yargılar ve Finansın İşletmelerin Finansal Kararlarına Etkisi". (*Yüksek lisans tezi, Beykent Üniversitesi*). İstanbul.
- Oktaş, Y. S. (2018). "Davranışsal Finans Perspektifinden Yatırımcıların Yatırım Kararlarına Etki Eden Faktörler". (*Yüksek lisans tezi, Yalova Üniversitesi*). Yalova.
- Owen, S. (2002). "Behavioral Finance And Decision To Invest In High Tech Stocks". *School Of Finance and Economics* (s. Working Paper No.119). içinde University of Technology .
- Özan, M. H. (2010). "İşletmelerde Alınan Finansal Kararların Yatırımcı Davranışları Üzerindeki Etkilerinin İncelenmesi". (*Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi*). İzmir.
- Özçelik, H. (2018). "Bireysel Yatırımcıların Finansal Yatırım Tercihlerinin Davranışsal Finans Açısından Değerlendirilmesi: İstanbul İli Örneği". (*Yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi*). İstanbul.
- Özer, A., & Korkulutaş, D. (2018). Yatırımcıların Duygusal Ve Bilişsel Eğilimlerinin Değerlendirilmesi: Erzincan İli Uygulaması. *Kafkas Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi* , 391-420.
- Picardo, E. (2019, 05 19). *How Game Theory Strategy Improves Decision Making*. 12 08, 2020 tarihinde Investopedia: <https://www.investopedia.com/articles/investing/111113/advanced-game-theory-strategies-decisionmaking.asp> adresinden alındı
- Pompian, M. (2006). *"Behavioral Finance And Wealth Management"*. Wiley & Sons.
- Prast, H. (2004). Investor Psychology: A Behavioural Explanation Of Six Finance Puzzles. *Research Series Supervision - De Nederlandsche Bank*, 2-25.

- Pristine, E. (2019, 09 03). *What Is fFinance: Types Of Finance and Financial Instruments ?* 12 08, 2020 tarihinde EduPristine Empowering Professionals: <https://www.edupristine.com/blog/what-is-finance> adresinden alındı
- Rappaport, A., & Mauboussin, M. (2001). *"Expectations Investing"*.
- Reporter, S. (2020, 02 03). *The Difference Between Traditional Finance and Behavioral Finance.* 12 08, 2020 tarihinde University Herald Repoter: <https://www.universityherald.com/articles/77186/20200203/the-difference-between-traditional-finance-and-behavioral-finance.htm> adresinden alındı
- Ricciardi, V. (2005). *A Research Starting Point For New Scholar: A Unique Perspective On Behavioral Finance.* SSRN: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=685685 adresinden alınmıştır
- Sağlam, K. (2020). "Davranışsal FİNANS Perspektifinde Risk Algısı Kabul Edilen Göstergelerin İstanbul Borsası Ulusal 100 Endeksi Üzerindeki Etkisi". (Doktora tezi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi). Manisa.
- Sarı, S. S., & Saka İlgin, K. (2020). Literatürdeki E-Finans Çalışmalarının Bibliyometrik Analizi. *Muhasebe FİNANS Perspektifinde E-Dönüşüm Süreci: Güncel Konular.*
- Saruç, T. (2010). Davranışsal Maliye. *Maliye Lisans Programı / İstanbul Üniversitesi.* İstanbul.
- Schwartz, H. (2010). Heuristics (Rules of Thumb). K. Baker, & J. Nofsinger içinde, *"Behavioral Finance: Investors, Corporations, And Markets"* (s. Chapter 4). John Wiley & Sons.
- Sever, E., Çetiner, M., & Paksoy, M. (2020). Bireysel Yatırım Kararları İle Davranışsal Finans Eğilimlerinin İlişkisi: İmalat ve Hizmet Sektörlerinde Bir Araştırma. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9-40.
- Shiller, R. (2003). "From Efficient Markets Theory To Behavioral Finance ". *Journal Of Economic Perspectives*, 83-104.
- Smith, A. (1981). 84.
- Sümer, E., & Aybar, Ş. (2016). Etkin Piyasalar Hipotezinin, Finansal Piyasaları Açıklamadaki Yetersizliği ve Davranışsal Finans. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 75-84.
- Şamandar , Ö. (2018). "Kişilik Tiplerinin Davranışsal Finans Kapsamında Değerlendirilmesi". (Yüksek lisans tezi, Düzce Üniversitesi). Düzce.
- Tamer, T., & Kayalıdere, K. (2002). "1995-2000 Döneminde IMKB'de Anomili Araştırması". *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 1-2.
- Tekin , B. (2019). Davranışsal Kurumsal Finans Alanında Yapılan Çalışmaların Bibliyometrik Analizi. *4th International Symposium on Innovative Approaches in Social, Human and Administrative Sciences*, 31-35.
- Tekin, B. (2016). Beklenen Fayda ve Beklenti Teorileri Bağlamında Geleneksel Finans - Davranışsal Finans Ayrımı. *Journal of Accounting, Finance and Auditing Studies*, 75-107.

- Tekin, B. (2016). Firmaların Finansman Kararları: Davranışsal perspektif. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 169-198.
- Tekin, B. (2020). Davranışsal Finans Bağlamında Kendine Aşırı Güven, Kontrol Yanılsaması ve İyimserlik Önyargılarının Ölçülmesi: Üniversite Öğrencileri Örneği. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1315-1322.
- Thaler, R. (1999). "Mental Accounting Matters". *Journal of Behavioral Decision Making*, 184.
- Thaler, R., & Johnson, E. J. (1990). Gambling With The House Money And Trying To Break Even: The Effects Of Prior Outcomes On Risky Choice. *Johnson Graduate School Of Management Science*, 643- 660.
- Thelwall, M., Vaughan, L., & Björneborn, L. (2006). Annual Review Of Information Science And Techonology. *Royal Scholl Of Library And Infirmination Science*, 81-135.
- tr.nesrakonk. (2021). *Finansal Ansiklopedi*. Karar Teorisi: <https://tr.nesrakonk.ru/decision-theory/> adresinden alınmıştır
- Tuğlu, S. (2019). "Davranışsal Finans Perspektifinden Yatırımcı Tercihlerinin Değerlendirilmesi". (*Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi*). İzmir.
- Turguttopbaş, P. (2008). "Yatırımcı Davranışlarının Finansal Kararlara Etkileri (Davranışla Finans) ve Davranışsal Finans Teorilerinin İMKB'de Test Edilmesi". (*Doktora tezi, Gazi Üniversitesi*). Ankara.
- Türkmen Müldür, G. (2018). Geleneksel ve Davranışsal Finans: Tarihsel ve Kavramsal Çerçeve. *Artubilm: Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 37-45.
- Tversky, A., & Kahneman, D. (1974). Judgment Under Uncertainty: Heuristics And Biases. *New Series, Vol.185, No. 4157*, 1124-1131.
- Ulakbim, C. (2021). *Bibliyometrik*. ULAKBİM- Cahir Arf Bilgi Merkezi: <https://cabim.ulakbim.gov.tr/bibliyometrik-analiz/bibliyometrik-analiz-sikca-sorulan-sorular/> adresinden alınmıştır
- Usul, N. (2020). Finansal Yatırım Kararında Duygusal Faktörlerin Rolü: Bir Literatür Taraması. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 225-238.
- Veeraraghavan, K. (2010). Role Of Behavioral Finance - A Study. *International Journal Of Enterprise And Innavation Management Studies*, 109-112.
- VOSviewer,2021. www.vosviewer.com.
- Weinstein, N. D. (1980). Unrealistic Optimism About Future Life Events. *Journal Of Personality And Social Psychology*, 806.
- Wikipedia. (2020, 12 03). *Expected utility hypothesis*. 12 08, 2020 tarihinde Wikipeda: https://en.wikipedia.org/wiki/Expected_utility_hypothesis adresinden alındı
- yatirimkredi. (2018, 07 25). *Davranışsal Finans Dersleri: Davranışsal Finans Teorileri*. 12 08, 2020 tarihinde yatirimkredi.com: <https://www.yatirimkredi.com/davranissal-finans-davranissal-finans-teorileri.html> adresinden alındı

- Yazar, B. (2019). "Finansal Karar Alma Tercihlerinin Belirlenmesinde Yöneticilerin Aşırı Özgüven Eğilimlerinin Davranışsal Finans Çerçevesinde İncelenmesi". (*Yüksek lisans tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi*). İstanbul.
- Yıldırım, H. (2017). *Davranışsal Finans Yatırımcı Davranışlarını Esas Alan Modeller*. İstanbul: Sokak Kitapları Yayıncılık.
- Yılmaz, S. (2019). "Davranışsal Finans ve Borsa İstanbul'da Bir Uygulama". (*Yüksek lisans tezi, Trakya Üniversitesi*). Edirne.
- Yörükoğlu, A. (2007). "Davranışsal Finans". (*Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi*). İstanbul.
- Yücesoy, U. (2014). "Firmaların Finansal Kararlarında Uyguladıkları Finansal Karar Yöntemleri ve Karar Ağacı Uygulaması". (*Yüksek lisans tezi, Haliç Üniversitesi*). İstanbul.
- Yürekli , A., & Yılmaz, H. (2021). Bireysel Yatırımcıların Finansal Davranış Eğilimleri ve Bu Eğilimlere Etki Eden Faktörler. *Muhasebe Bilim DÜnyası Dergisi*, 1-21.
- Yürekli, A. (2019). "Bireysel Yatırımcıların Davranışlarına Etki Eden Faktörlerin Davranışsal Finans Kapsamında İncelenmesi: Hizmet ve Üretim Sektörü Çalışanları Üzerine Bir Araştırma". (*Yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi*). İstanbul.

EKLER

EK A. Etik Kurulu İzni Talep Formu ve Onay Tutanak Formu

T.C	
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ	
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ	
TEZ / ARAŞTIRMA / ANKET / ÇALIŞMA İZİNİ / ETİK KURULU İZİNİ TALEP FORMU VE ONAY TUTANAK FORMU	
ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
T.C. NOSU	
ADI VE SOYADI	Gözde PARLARDEMİR
ÖĞRENCİ NO	2020001016
TEL. NO.	
E - MAIL ADRESLERİ	
ANA BİLİM DALI	İşletme Yönetimi
HANGİ AŞAMADA OLDUĞU (DERS / TEZ)	TEZ
İSTEKDE BULUNDUĞU DÖNEME AİT DÖNEMLİK KAYDININ YAPILIP-YAPILMADIĞI	2020 / 2021 - GÜZ / BAHAR DÖNEMİ KAYDINI YENİLEDİM.
ARAŞTIRMA/ANKET/ÇALIŞMA TALEBİ İLE İLGİLİ BİLGİLER	
TEZİN KONUSU	<p>Homo-economicus terimi davranışsal finans açısından bireyin akılcı hareket etmesi anlamında kullanılmaktadır. Bireylerin finansal karar alma süreçlerinde, davranışsal finans temelindeki finansal karar vermeyi etkileyen eğilimleri sergileyebildikleri görülebilmektedir. Geleneksel finans çerçevesinde bireysel yatırımcı rasyonel davranış sergilemek yerine yatırımın daha iyi sonuç alması için davranışsal finans eğilimlerini bilmek istemektedir. Kahneman ve Tversky'ın araştırmaları insanın karar vermesinde ortaya çıkan bilinçaltı önyargıları ve davranışsal eğilim yöntemleri hakkında bir bakış açısı sunmaktadır. Davranışsal finans, bireylerin yatırım tercihleri ve kararlarında rasyonel davranmadığı ve bireyin her zaman optimum tercihler yapmadığını vurgulamaktadır (Ayдын & Ağan, 2016).</p> <p>Bu çalışmada 1970-2021 yılları arasındaki bilimsel dergilerde "davranışsal finans" teriminin yer aldığı makaleler bibliyometrik analiz yöntemi ile incelenmektedir.</p> <p>Finans tarihi 3 evreden oluşmaktadır. Birinci evre 1950'lere kadar klasik finans olarak tanımlanmaktadır. İkinci evre 1950'den itibaren etkin piyasalar hipotezi ve portföy teorileri ile beraberinde neoklasik dönem olarak tanımlanmaktadır. Üçüncü evre ise 1980 sonrası davranışsal finans, nörofinans ve duygusal finans dönemi olarak tanımlanmaktadır (Türkmen Müldür, 2018).</p>
TEZİN AMACI	<p>Globalleşen dünya düzeni ve teknolojinin gelişimi ile birlikte değişen ve gelişen finansal karar alma süreçleri günümüzde yerini davranışsal finans eğilimlerine bırakmıştır. Finansal karar alma süreçlerinde hem bilişsel hem duygusal eğilimlerin iş dünyasına etkileri ve strateji belirlemenin, pazarlamanın ve finansal piyasaları takip etmenin önemini arttırmaktadır. Yatırımcıların finansal piyasalarda karar alma süreçlerindeki etkisi altında oldukları eğilimleri veya ön yargıları tanıması ve daha iyi bir yatırım kararı vermesi önemli bir boyut kazanmaktadır. Bilişsel ve duygusal ön yargıları veya eğilimleri tanıyan yatırımcı çözümleri zor olan koşullarda daha kolay ve pratik çözümler bulabilecektir.</p> <p>Bu çalışmada bibliyometrik analiz yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem ile Dünyada ve Türkiye'de davranışsal finans çalışmalarının hangi yıllara göre yapıldığını ne şekilde ele alındığını ne tür bilimsel yöntemlerin kullanıldığı, yazar sayısını, makale sayısını, çalışma türlerini, dil, ülke, kurum ve benzeri bir bilim haritası oluşturarak davranışsal finans alanının kavramsal yapısı ve gelişimini analiz edilmesini sağlanmaktadır. Bu çerçevede doğrultusunda davranışsal finans alanında yapılmış makale çalışmalarının çeşitli parametrelere göre bibliyometrik analizlerinin yapılması hedeflenmektedir. Finansal karar alma davranışlarında hem bilişsel hem de duygusal eğilimler aracılığı ile karar almanın etkisinin ortaya koymak için yararlanılan veri tabanlarından bulunan makalelerin bibliyometrik özellikleri belirlenerek karşılaştırılması amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda, davranışsal finans ve davranışsal finans eğilimleri konularında Scopus veri tabanında 1970-2021 yıllarında yayımlanan makalelere çeşitli istatistiksel analizler (atf analizi ve sosyal ağ analizi vb.) uygulanmıştır.</p> <p>Bu araştırmanın amacı; davranışsal finans temelinde finansal karar vermeye etki eden eğilimler ile ilgili çalışmaların Dünya ve Türkiye genelinde yazar, atf, kaynak, dil, kurum, ülke açısından karşılaştırılması amaçlanmaktadır.</p>
TEZİN TÜRKÇE ÖZETİ	<p>Davranışsal finans günümüzde birçok bilim dallarını etkileyerek bireyin yapacağı kararlarda bilişsel ve duygusal eğilim göstermesine neden olmaktadır. Birey hem bilişsel hem de duygusal eğilimleri doğru şekilde kullandığında etkili bir karar mekanizması hazırlamış olur. Bireyin bu duygusal ve bilişsel eğilimleri hem pratikte hem de teoride karar verme sürecinde daha etkili sonuçlar elde ettiği gözlemlenmektedir.</p>

	<p>Bu araştırmada davranışsal finans temellerinde karar vermeyi etkileyen bilişsel ve duygusal eğilimlerin Dünya ve Türkiye geneli yayımlanan kaynak, yazar, atıf sayısı, ülke, dil ve yıllara göre bibliyometrik analiz yöntemi kullanılarak ortaya konulması amaçlanmaktadır.</p> <p>Araştırma kapsamında Scopus veri tabanı üzerinden tarama terimi yazılan girdi bölümüne konu ile ilişkin "davranışsal finans" anahtar kelimesini Türkçe ve İngilizce dilinde yazılarak veri tabanları üzerinden inceleme yapılmıştır.</p> <p>Araştırmada belirtilen veri tabanlarından ulaşılan makalelerin bibliyometrik analizlerinin yapılması için bulunan davranışsal finans ve davranışsal finans eğilimleri alanında yapılmış çalışmalar değerlendirilmiştir. Buna istinaden bilim alanlarına göre dağılımı, yıllara göre çalışma sayısı, çalışmaların atıf sayıları, niversite bazında yapılan çalışma sayısı, çalışma türleri, çalışmanın yayımlandığı dergiler, çalışmada kullanılan kelime ve kelime grupları araştırılarak ilgili parametreler belirlenmiştir.</p> <p>Makalelerle ilgili çıkarım yaparken içerik analizi yöntemine başvurulmuştur. Yapılan araştırmaların sonuçları doğrultusunda davranışsal finansın birey üzerindeki etkileri ile sergilemiş oldukları davranışsal finans eğilimleri ile doğru bir finansal karar aldıkları sonucuna varılmaktadır.</p>
ARAşTIRMA YAPILACAK OLAN SEKTÖRLER/ KURUMLARIN ADLARI	
İZİN ALINACAK OLAN KURUMA AİT BİLGİLER (KURUMUN ADI- ŐUBESİ/ MüDüRLüğü - İLİ - İLÇESİ)	
YAPILMAK İSTENEN ALIşMANIN İZİN ALINMAK İSTENEN KURUMUN HANGİ İLÇELERİNE/ HANGİ KURUMUNA/ HANGİ BÖLÜMÜNDE/ HANGİ ALANINA/ HANGİ KONULARDA/ HANGİ GRUBA/ KİMLERE/ NE UYGULANACAğI GİBİ AYRINTILI BİLGİLER	
UYGULANACAK OLAN ALIşMAYA AİT ANKETLERİN/ ÖLÇEKLERİN BAşLIKLARI/ HANGİ ANKETLERİN - LELERİN UYGULANACAğI	
EKLER (ANKETLER, ÖLÇEKLER, FORMLAR, V.B. GİBİ EVRAKLARIN İSİMLERİYLE BİRLİKTE KAÇ ADET/SAYFA OLDUKLARINA AİT BİLGİLER İLE AYRINTILI YAZILACAKTIR)	<p>1) (.....) Sayfa leği.</p> <p>2) (.....) Sayfa Anketi.</p> <p>3) (.....) Sayfa Formları.</p> <p>..... (.....) Sayfa</p> <p style="text-align: right;">4)</p>
GRENCİNİN ADI - SOYADI: Gözde PARLARDEMİR	GRENCİNİN İMZASI: Evrak Aslı Enstitü Müdürlüğünde Mevcuttur. TARİH: 16 / 09 / 2021

TEZ/ ARAŞTIRMA/ANKET/ÇALIŞMA TALEBİ İLE İLGİLİ DEĞERLENDİRME SONUCU						
1. Seçilen konu Bilim ve İş Dünyasına katkı sağlayabilecektir.						
2. Anılan konu İşletme Yönetimi faaliyet alanı içerisine girmektedir.						
1.TEZ DANIŞMANININ ONAYI	2.TEZ DANIŞMANININ ONAYI (VARSA)	ANA BİLİM DALI BAŞKANININ ONAYI		SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRÜNÜN ONAYI		
Adı - Soyadı: Ahmet Gökhan SÖKMEN	Adı - Soyadı:	Adı - Soyadı: Ünal AY		Adı - Soyadı: Murat KOÇ		
Unvanı: Dr. Öğr. Üyesi	Unvanı:	Unvanı: Prof. Dr.		Unvanı: Doç. Dr.		
İmzası: Evrak Aslı Enstitü Müdürlüğünde Mevcuttur.	İmzası:	İmzası: Evrak Onayı E-posta İle Alınmıştır.		İmzası: Evrak Aslı Enstitü Müdürlüğünde Mevcuttur.		
16 / 09 / 2021 / / 20....	16 / 09 / 2021		16 / 09 / 2021		
ETİK KURULU ASIL ÜYELERİNE AIT BİLGİLER						
Adı - Soyadı: Şehnaz ŞAHİNKARAKAŞ	Adı - Soyadı: Yücel ERTEKİN	Adı - Soyadı: Deniz Aynur GÜLER	Adı - Soyadı: Mustafa BAŞARAN	Adı - Soyadı: Mustafa Tevfik ODMAN	Adı - Soyadı: Hüseyin Mahir FİSUNOĞLU	Adı - Soyadı: Jülide İNÖZÜ
Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı: Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı: Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.
İmzası : Evrak Aslı Enstitü Müdürlüğünde Mevcuttur.	İmzası : Evrak Aslı Enstitü Müdürlüğünde Mevcuttur.	İmzası : Evrak Aslı Enstitü Müdürlüğünde Mevcuttur.	İmzası : Evrak Aslı Enstitü Müdürlüğünde Mevcuttur.	İmzası : Evrak Aslı Enstitü Müdürlüğünde Mevcuttur.	İmzası : Evrak Aslı Enstitü Müdürlüğünde Mevcuttur.	İmzası : Evrak Aslı Enstitü Müdürlüğünde Mevcuttur.
16 / 09 / 2021	16 / 09 / 2021	16 / 09 / 2021	16 / 09 / 2021	16 / 09 / 2021	16 / 09 / 2021	16 / 09 / 2021
Etik Kurulu Jüri Başkanı - Asıl Üye	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi
ÖY BİRLİĞİ İLE	☒	Çalışma yapılacak olan tez için uygulayacak olduğu Anketleri/Formları/Ölçekleri Çağ Üniversitesi Etik Kurulu Asıl Jüri Üyelerince İncelenmiş olup, / / 20..... - / / 20..... tarihleri arasında uygulanmak üzere gerekli iznin verilmesi taraflarımızca uygundur.				
ÖY ÇOKLUĞU İLE	☐					
AÇIKLAMA: BU FORM ÖĞRENCİLER TARAFINDAN HAZIRLANDIKTAN SONRA ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ SEKRETERLİĞİNE ONAYLAR ALINMAK ÜZERE TESLİM EDİLECEKTİR. AYRICA FORMDAKİ YAZI ON İKİ PUNTO OLACAK ŞEKİLDE YAZILACAKTIR.						

EK B. Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Kararı Alınması İzin İstek Yazısı

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Sayı : E-23867972-050.01.04-2100006787

16.09.2021

Konu : Bilimsel Araştırma ve Yayın
Etiği Kurulu Kararı
Alınması Hakkında

REKTÖRLÜK MAKAMINA

İlgi: 09.03.2021 tarih ve E-81570533-050.01.01-2100001828 sayılı Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu konulu yazınız.
İlgi tarihli yazınız kapsamında Üniversitemiz Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesindeki Lisansüstü Programlarda halen tez aşamasında kayıtlı olan **Ahmet Doğuş CANTÜRK, Gözde PARLARDEMİR** isimli öğrencilerimize ait tez evraklarının "Üniversitemiz Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Onayları" alınmak üzere Ek'lerde sunulmuş olduğunu arz ederim.

Doç. Dr. Murat KOÇ
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Müdürü

Ek : 2 Adet öğrenciye ait tez evrakları listesi.

EK C. Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu İzni Yazısı

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
Rektörlük

Sayı : E-81570533-044-2100006993

27.09.2021

Konu : Bilimsel Araştırma ve
Yayın Etiği Kurul İzni Hk.

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi:

- a) 16.09.2021 tarih ve E-23867972- 050.01.04-2100006787 sayılı yazınız
- b) 13.09.2021 tarih ve E-23867972- 050.01.04-2100006700 sayılı yazınız.
- c) 09.09.2021 tarih ve E-23867972- 050.01.04-2100006612 sayılı yazınız.
- ç) 09.09.2021 tarih ve E-23867972- 050.01.04-2100006592 sayılı yazınız.
- d) 08.09.2021 tarih ve E-23867972- 050.01.04-2100006591 sayılı yazınız.

İlgi yazılarda söz konusu edilen Musa Arslan, Saim Serhat Arslan, Zeliha Kılıçarslan, Ayşe Sena Öz Sakçak, Deniz Gür Doğan, Furkan Fatih Sakçak, Ahmet Doğuş Cantürk ve Gözde Parlardemir isimli öğrencilerimize ait tez evrakları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunda incelenerek uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Ünal AY Rektör